

T.C
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

KAYSERİ'DE ERATNA DÖNEMİ TÜRBELERİNDE
TAŞ TEZYİNAT

Hazırlayan
İsmet KAYA

Danışman
Prof. Dr. Kerim TÜRKMEN

Yüksek Lisans Tezi

Eylül 2017

Kayseri

T.C
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

KAYSERİ'DE ERATNA DÖNEMİ TÜRBELERİNDE
TAŞ TEZYİNAT
Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

İsmet KAYA

Danışman

Prof. Dr. Kerim TÜRKMEN

Bu çalışma Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından SLY-2016-6528 kodlu proje ile desteklenmiştir.

Eylül 2017

Kayseri

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Adı- Soyadı

İmza:

YÖNERGEYR UYGUNLUK SAYFASI

‘Kayseri’de Eratna Dönemi Türbelerinde Taş Tezyinat’ adlı Yüksek Lisans tezi Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Danışman

Ad Soyad İmza

Ad Soyad İmza

..... ABD Başkanı

Ad Soyad İmza

Prof. Dr. Kerim TÜRKMEN danışmanlığında İsmet KAYA tarafından hazırlanan 'Kayseri' de Eretna Dönemi Türbelerinde Taş Süsleme' adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

16.10.2017

JÜRİ:

Danışman : Prof. Dr. Kerim TÜRKMEN

Üye : Doç. Dr. Sultan Murat TOPÇU

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ayşe BUDAK

.....

.....

.....

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 13/11/2017 tarih ve 35 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

13.11.2017

.....
Enstitü Müdürü
Prof. Dr. Cemaleddin ÇELİK
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Uygarlıkların dini mimarileri ve bu mimarilerde uygulanan süslemeler, en başta inançları olmak üzere kültürel etkileşimleri, dönemin önemli şahsiyetleri ve sanatçıları, gelişmişlik düzeyleri, ekonomileri, mimari üslupları ve daha pek çok konuda bilgi vermektedir.

Tarihin en eski yerleşim yerlerinden biri olan Kayseri birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. İlhanlıların varisi olarak görülen Eratna Beyliği yarım yüzyıl boyunca Orta Anadolu'da hüküm sürmüş ve geride çok sayıda eser bırakmıştır. Eratna Beyliği'ne başkentlik yapmış olan Kayseri'de beyliğin önemli eserleri bulunmaktadır. 'Eratna Beyliği'nin Kayseri'deki türbelerinin taş tezyinatı' tez konusu olarak seçilmiş ve süslemeler ayrıntılı olarak incelenmiştir. Süslemelerin tanımı yapılarak bugünkü durumları tespit edilmiştir.

Bu çalışmayı hazırlarken yardımlarını ve desteğini esirgemeyen değerli görüşleriyle çalışmamı ışık tutan danışman hocam Sayın Prof. Dr. Kerim TÜRKMEN' e, kaynaklara ulaşmamda yardımcı olan ve çalışmamı her aşamasında değerlendirip katkıda bulunan hocam Sayın Doç. Dr. S. Murat TOPÇU' ya, fotoğraf çekimimde yardımcı olan hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Remzi AYDIN' a teşekkür ederim.

Türbelerin iç mekân fotoğraf çekimleri için gerekli izni sağlayan Kayseri Vakıflar Bölge Müdürlüğü'ne, Kayseri Etnografya Müzesi yetkililerine ve yardımlarından dolayı türbedar Hamdi Sarp beyefendiye müteşekkirim.

Araştırmamı destekleyen Erciyes Üniversitesi BAP Koordinatörlüğü'ne teşekkür ederim.

Çalışmam boyunca beni destekleyen ve bana yardımcı olan aileme sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

KAYSERİ - 2017

İsmet KAYA

KAYSERİ'DE ERATNA DÖNEMİ TÜRBELERİNDE TAŞ TEZYİNAT

İsmet KAYA

Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Eylül-2017

Danışman: Prof. Dr. Kerim TÜRKMEN

ÖZET

Kayseri, birçok kültüre ev sahipliği yapmış önemli bir yerleşim yeridir. Beylikler Devri Sanatı'nda önemli bir yeri olan Eratna Beyliği'nin Kayseri'de bulunan türbeleri bu beyliğin mimarisi hakkında önemli bilgiler vermektedir.

Bu çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde konunun tanımı, sınırları, amacı ve yöntemi hakkında bilgi verilmiş, yararlanılan çalışmalara değinilmiştir.

İkinci bölümde Eratna Beyliği'nin tarihi ve coğrafyası hakkında bilgi verilmiştir. Üçüncü bölüm olan katalog bölümünde, literatür taraması sonucunda tespit edilen Eratna Beyliği'ne ait on dört türbe yerinde incelenerek detaylı fotoğrafları çekilmiş ve süslemelerin rölemleri çıkarılmıştır. Kronolojik olarak sıralanan türbelerin mimari özellikleri, bugünkü durumları ve süslemeleri belirli bir düzen içinde ele alınmıştır.

Dördüncü bölümde türbelerde yer alan süslemeler, bu süslemelerin uygulandıkları alanlar, malzeme ve süsleme türleri olarak değerlendirilmiştir. Orta Çağ Türk Sanatı'nda bu motiflerin kullanıldığı diğer yapılar belirtilmiştir.

Araştırma sonucunda süslemelerin taş kapı ve mihrapta yoğunlaştığı bununla birlikte pencerelerin süslemelerde önemli bir yer tuttuğu görülmüştür. Farklı bir uygulama olarak mihrap pencereleri dikkat çekicidir. Yüzeyle bitkisel, geometrik ve karma (bitkisel-geometrik) süslemeler uygulanmıştır. Bitkisel süslemelerde en fazla palmet, geometrik süslemelerde ise yıldızlar kullanılmıştır. Yapılarda süslemelerin uygulandığı yüzeylerde taş malzeme, kitabelerde genellikle mermer malzeme kullanılmıştır. Bu veriler ışığında Eratna Beyliği'nin Kayseri'deki türbelerinde bulunan taş süslemeler Orta Çağ Türk Sanatı içinde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kayseri, Taş Tezyinat, Eratna, Türbe

**STONE DECORATIONS IN THE TOMBS OF ERATNA BEYLIC PERIOD IN
KAYSERI**

İsmet KAYA

Erciyes University, Institute of Social Sciences

Masters Thesis, September-2017

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Kerim TÜRKMEN

ABSTRACT

Kayseri is an important place of settlement hosting various cultures. Eratna Beylic, which has an important place in the Art of Beylics Period, has tombs located in Kayseri and they give us significant information about the architecture of this beylic.

This study consists of four main chapters. In the introduction chapter, the definition of the subject, its limits, purpose and method are mentioned and the studies benefited are addressed.

In the second chapter, information about the history of Eratna Beylic and its geography are given. In the third chapter, which is the catalogue chapter, the fourteen tombs belonged to Eratna Beylic were analyzed in their places, photographed and the relievos of ornaments were copied. The architectural characteristics of chronologically ordered tombs, their current status and their ornaments were examined within a specific system. In the fourth chapter, the ornaments of tombs were evaluated as the areas where those ornaments applied, the equipment and the types of ornaments. In addition, The other structures that those motives were used have been indicated.

In the result of research, it has been concluded that ornaments were intensified at crown gate and the altar. As a different application, the windows of altar is attention grabbing. The herbal, geometric and mixed decorations were applied on surfaces. Among the herbal decorations, the palmate and among geometric decorations, stars were used the most. In the structures where the ornamentals were applied, stone equipments and in the tablets marble equipments were used usually. In the light of these data, the stone decorations of tombs belonged to Eratna Beylic in Kayseri were evaluated within the Contemporary Turkish Art.

Key words: Kayseri, Stone Decoration, Eratna, Tomb

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
YÖNERGEYR UYGUNLUK SAYFASI.....	ii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ÇİZİMLER.....	viii
FOTOĞRAFLAR.....	ix
ÇİZİMLER LİSTESİ.....	xvi
1.GİRİŞ.....	1
1.1. Konunun Tanımı ve Sınırları.....	1
1.2. Konunun Amacı ve Önemi.....	1
1.3. Araştırma Yöntemi.....	1
1.4.Konuyla İlgili Kaynakların Değerlendirilmesi.....	2
2. ERATNA BEYLİĞİ'NİN TARİHİ VE COĞRAFYASI.....	4
3. KATALOG.....	7
3.1. ERATNA BEYLİĞİ'NİN KAYSERİ'DEKİ TÜRBELERİNİN TAŞ SÜSLEMESİ.....	7
3.1.1. EMİR ŞAHAP TÜRBESİ.....	7
3.1.2. KÖŞK (SULİ PAŞA) TÜRBESİ.....	9
3.1.3. EMİR ZADE MEHMET ZENGİ TÜRBESİ.....	13
3.1.4. EMİR ERDOĞMUŞ TÜRBESİ (TATARHANİLER).....	14
3.1.5. YAHYALI ANONİM KÜMBET.....	15
3.1.6. ALİ CAFER TÜRBESİ.....	16
3.1.7. ŞAH KUTLUĞ HATUN TÜRBESİ.....	19
3.1.8. EMİR SULTAN TÜRBESİ.....	25

3.1.9. EMİR ALİ PİŞREV TÜRBESİ.....	26
3.1.10. DÖRT AYAKLI TÜRBE	28
3.1.11. ULU HATUN TÜRBESİ (ŞAHGELDİ, DEVLETLİ, DEDE TÜRBESİ)	29
3.1.12. BABÜK BEY TÜRBESİ.....	30
3.1.13. SIRÇALI KÜMBET	31
3.1.14. SUYA KANMIŞ HATUN TÜRBESİ	33
4. DEĞERLENDİRME	34
4.1. Malzeme.....	34
4.2.Süslemenin Uygulandığı Alanlar.....	35
4.3.Süsleme Çeşitleri.....	36
4.3.1.Bitkisel Süslemeler	36
4.3.1.1.Palmet.....	36
4.3.1.2. Rumi.....	38
4.3.1.3. Lotus.....	38
4.1.3.4. Akantus	39
4.3.2. Geometrik Süslemeler.....	39
4.3.2.1. Yıldızlar.....	40
4.3.2.2. Mukarnas	40
4.3.2.3. Çokgenler.....	41
4.3.3. Karma (Bitkisel-Geometrik) Süslemeler.....	42
4.3.4. Yazı	43
SONUÇ.....	44
BİBLİYOGRAFYA	46
ÇİZİMLER	48
FOTOĞRAFLAR.....	73
ÖZGEÇMİŞ.....	175

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1- Emir Şahap Türbesi genel görünüşü.....	73
Fotoğraf 2- Emir Şahap Türbesi, güneybatı cepheden görünüş.....	73
Fotoğraf 3- Emir Şahap Türbesi, güneydoğu cepheden görünüş.....	74
Fotoğraf 4- Emir Şahap Türbesi iç mekân	74
Fotoğraf 5- Emir Şahap Türbesi mescit kısmı üst örtü ve pencereler.....	75
Fotoğraf 6- Güney cephe mazgal pencere ve cenazelik katı penceresi.....	75
Fotoğraf 7- Emir Şahap Türbesi, taç kapı ve cenazelik katı kapısı.....	76
Fotoğraf 8- Emir Şahap Türbesi, mihrap penceresi	76
Fotoğraf 9- Emir Şahap Türbesi, taş sandukalar.....	77
Fotoğraf 10- Emir Şahap Türbesi, güneydeki sanduka	77
Fotoğraf 11, 12- Emir Şahap Türbesi, güneydeki sanduka, baş şahidesinin ön ve arka yüzü	78
Fotoğraf 13- Emir Şahap Türbesi, ortadaki sanduka	78
Fotoğraf 14, 15- Emir Şahap Türbesi, ortadaki sanduka, baş şahidesi ön ve arka yüzü.....	79
Fotoğraf 16, 17- Emir Şahap Türbesi, ortadaki sanduka, baş şahidesi güney yan ve kuzey yan yüzleri	79
Fotoğraf 18- Emir Şahap Türbesi, kuzeydeki sanduka	80
Fotoğraf 19, 20- Emir Şahap Türbesi, kuzey sanduka, baş şahidesi ön ve arka yüzü.....	80
Fotoğraf 21- Emir Şahap Türbesi cenazelik katı kapısı.....	81
Fotoğraf 22- Emir Şahap Türbesi cenazelik katı merdivenleri ve iç kapı	81
Fotoğraf 23- Emir Şahap Türbesi cenazelik katı içinden görünüş.....	82
Fotoğraf 24- Emir Şahap Türbesi cenazelik katı üst örtü ve pencere.....	82
Fotoğraf 25- Emir Şahap Türbesi taç kapı	83
Fotoğraf 26- Emir Şahap Türbesi, taç kapı kemer üzengi taşı.....	83
Fotoğraf 27- Emir Şahap Türbesi, taç kapı kavsara.....	84
Fotoğraf 28- Emir Şahap Türbesi sanatçı kitabesi	84

Fotoğraf 29- Emir Şahap Türbesi inşa kitabesi.....	85
Fotoğraf 30- Emir Şahap Türbesi mihrap	85
Fotoğraf 31- Emir Şahap Türbesi mihrap detayı	86
Fotoğraf 32- Köşk (Suli Paşa) Türbesi sanatçı kitabesi	86
Fotoğraf 33- Köşk (Süli Paşa) Türbesi genel görünüm	87
Fotoğraf 34- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı genel görünüş	87
Fotoğraf 35- Köşk (Suli Paşa) Türbesi güney cephe mazgal pencere ve taşçı işareti.....	88
Fotoğraf 36- Köşk (Suli Paşa) Türbesi dilimli kubbe	88
Fotoğraf 37- Köşk (Suli Paşa) Türbesi iç mekan görünüş ve sanduka	89
Fotoğraf 38- Köşk (Suli Paşa) Türbesi kaide	89
Fotoğraf 39- Köşk(Suli Paşa) Türbesi taç kapı merdiven altındaki niş	90
Fotoğraf 40- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı bordürler	90
Fotoğraf 41- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının batısındaki bordürler	91
Fotoğraf 42- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının doğusundaki bordürler	92
Fotoğraf 43- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı 1. bordürden detay	93
Fotoğraf 44- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı 2. bordürden detay	93
Fotoğraf 45- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı 3. bordürden detay	94
Fotoğraf 46- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı doğusundaki sütunçe ve pano.....	94
Fotoğraf 47- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının doğusundaki sütunçe başlığı.....	95
Fotoğraf 48- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç apının batısındaki sütunçe ve pano.....	95
Fotoğraf 49- Köşk (Suli Paşa)Tütbesi taç kapının batısındaki sütunçenin başlığı.....	96
Fotoğraf 50- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının batısındaki pano	96
Fotoğraf 51- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı üzengi taşının ön yüzü.....	96
Fotoğraf 52- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı kemeri üzerindeki kabalar	97
Fotoğraf 53- Köşk (Suli Paşa) Türbesi batıda yer alan kabara	97
Fotoğraf 54- Köşk (Suli Paşa) Türbesi kuzey sütunçenin kaidesi	98
Fotoğraf 55- Köşk (Suli Paşa) Türbesi güneydoğu sütunçenin kaidesi	99
Fotoğraf 56- Köşk (Suli Paşa) Türbesi saçak altı ayet kuşağı	99
Fotoğraf 57- Mehmet Zengi Türbesi giriş kapısı	100

Fotoğraf 58- Mehmet Zengi Türbesi iç mekan görünüş	100
Fotoğraf 59- Mehmet Zengi Türbesi batı bölümü	101
Fotoğraf 60- Mehmet Zengi Türbesi kitabe.....	101
Fotoğraf 61- Mehmet Zengi Türbesi taç kapı aynalığı	102
Fotoğraf 62- Emir Erdoğan Türbesi genel görünüş	102
Fotoğraf 63- Emir Erdoğan Türbesi taç kapı	103
Fotoğraf 64- Emir Erdoğan Türbesi güney kapı	103
Fotoğraf 65- Emir Erdoğan Türbesi taç kapı kavsarası ve kitabe.....	104
Fotoğraf 66- Emir Erdoğan Türbesi sandukalar.....	104
Fotoğraf 67- Emir Erdoğan Türbesi taç kapı üzerindeki kabara.....	105
Fotoğraf 68- Yahyalı Anonim Türbe genel görünüş.....	105
Fotoğraf 69- Yahyalı Anonim Türbe taç kapı ve cenazelik katı kapısı	106
Fotoğraf 70- Yahyalı Anonim Türbe taç kapı görünüş.....	106
Fotoğraf 71- Yahyalı Anonim Türbe kitabe	107
Fotoğraf 72- Yahyalı Anonim Türbe üst örtü ve geçiş ögesi.....	107
Fotoğraf 73- Yahyalı Anonim Türbe mihrap genel görünüş	108
Fotoğraf 74- Yahyalı Anonim Türbe taç kapı kemer aynalığındaki kabalar	109
Fotoğraf 75- Yahyalı Anonim Türbe mihrap detayı	109
Fotoğraf 76- Ali Cafer Türbesi genel görünüş.....	110
Fotoğraf 77- Ali Cafer Türbesi güneybatıdan görünüş ve pencereler	110
Fotoğraf 78- Ali Cafer Türbesi cenazelik katı kapısı.....	111
Fotoğraf 79- Ali Cafer Türbesi cenazelik katına inişi sağlayan merdivenler	111
Fotoğraf 80- Ali Cafer Türbesi cenazelik katı görünüş	112
Fotoğraf 81- Ali Cafer Türbesi cenazelik katı üst örtüsü.....	112
Fotoğraf 82- Ali Cafer Türbesi ayet kuşağı	113
Fotoğraf 83- Ali Cafer Türbesi üst örtü ve yelpaze şeklinde geçişler	113
Fotoğraf 84- Ali Cafer Türbesi batı pencere	114
Fotoğraf 85- Ali Cafer Türbesi batı pencerenin sağır kemerinden detay	114
Fotoğraf 86- Ali Cafer Türbesi taç kapı	115
Fotoğraf 87- Ali Cafer Türbesi taç kapı kavsara.....	115
Fotoğraf 88- Ali Cafer Türbesi doğu pencere üzerindeki niş	116
Fotoğraf 89- Ali Cafer Türbesi batı cephedeki pencere nişi.....	116
Fotoğraf 90- Ali Cafer Türbesi güney cephe penceresi	117

Fotoğraf 91- Ali Cafer Türbesi güney pencere bordürleri detay	117
Fotoğraf 92- Ali Cafer Türbesi güney cephe penceresi sağır kemer nişi.....	118
Fotoğraf 93- Ali Cafer Türbesi mihrap	119
Fotoğraf 94- Ali Cafer Türbesi mihrabın doğusundaki sütunçe	119
Fotoğraf 95- Ali Cafer Türbesi iç cephe	119
Fotoğraf 96- Ali Cafer Türbesi iç mekân sütunçe (kuzey)	120
Fotoğraf 97- Şah Kutluğ Hatun Türbesi genel görünüş.....	120
Fotoğraf 98- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı	121
Fotoğraf 99- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kuzeybatı cephe pencereler görünüş	122
Fotoğraf 100- Şah Kutluğ Hatun Türbesi üst korniş.....	122
Fotoğraf 101- Şah Kutluğ Hatun Türbesi üst örtü	123
Fotoğraf 102- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kubbeye geçiş.....	123
Fotoğraf 103- Şah Kutluğ Hatun Türbesi mescit bölümü kitabesi	124
Fotoğraf 104- Şah Kutluğ Hatun Türbesi mescit kısmı ve sandukalar görünüş.....	124
Fotoğraf 105- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı	125
Fotoğraf 106- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı bordürlerinden detay (dıştan içeri doğru).....	125
Fotoğraf 107- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı kavsara içi süsleme.....	126
Fotoğraf 108- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kavsara kuşatma kemeri üzengi taşı.....	126
Fotoğraf 109- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kavsara kuşatma kemeri alınmış detay	127
Fotoğraf 110- Şah Kutluğ Hatun Türbesi güneybatı cephe köşe süslemesi	127
Fotoğraf 111- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı kavsara altı pano.....	128
Fotoğraf 112- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kavsara altı pano	128
Fotoğraf 113- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı basık kemeri	129
Fotoğraf 114- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kabaralar.....	129
Fotoğraf 115- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kapı söve süslemesi.....	130
Fotoğraf 116- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı taraf niş görünüş.....	130
Fotoğraf 117- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı mihrabiye niş detayı	131
Fotoğraf 118- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı mihrabiye kavsara köşelikleri.....	131

Fotoğraf 119- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı mihrabiye üstündeki kabaralar.....	132
Fotoğraf 120- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı sövesinin iç yüzü.....	132
Fotoğraf 121- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı sütunçe.....	133
Fotoğraf 122- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı süsleme şeridi	133
Fotoğraf 123- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı mihrabiye güney taraf.....	134
Fotoğraf 124- Şah Kutluğ Hatun Türbesi inşa kitabesi.....	134
Fotoğraf 125- Şah Kutluğ Hatun Türbesi rozetler	135
Fotoğraf 126- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı pnceresi genel görünüş.....	135
Fotoğraf 127- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı penceresi 1. bordür detay (Dıştan içeri)	136
Fotoğraf 128- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı penceresi 3. bordür detayı.....	136
Fotoğraf 129- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı penceresi lento detay.....	137
Fotoğraf 130- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı pencere kemeri.....	137
Fotoğraf 131- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı pencere kemer içi süslemesi	138
Fotoğraf 132- Şah Kutluğ Hatun Türbesi doğu pencere genel görünüş	138
Fotoğraf 133- Şah Kutluğ Hatun Türbesi doğu penceresi.....	139
Fotoğraf 134- Şah Kutluğ Hatun Türbesi doğu pencere kemer detayı	139
Fotoğraf 135- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kuzey penceresi genel görünüş	140
Fotoğraf 136- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kuzey penceresi 1. Bordür detayı.....	140
Fotoğraf 138- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kasnak süsleme kuşağı	141
Fotoğraf 139- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kubbeye geçişteki eşkenar dörtgen kabara.....	141
Fotoğraf 140- Emir Sultan Türbesi genel görünüş	142
Fotoğraf 141- Emir Sutan Türbesi kuzey cephe	142
Fotoğraf 142- Emir Sultan Türbesi üst örtü	143
Fotoğraf 143- Emir Sultan Türbesi kubbeye geçiş	143
Fotoğraf 144- Emir Sultan Türbesi, camiye geçişi sağlayan kapı (doğu).....	144
Fotoğraf 145- Emir Sultan Türbesi mihrap.....	144
Fotoğraf 146- Emir Sultan Türbesi, taç kapı mihrabiye	145
Fotoğraf 147- Emir Ali Pişrev Türbesi	145
Fotoğraf 148- Emir Ali Pişrev Türbesi kuzey cephe	146
Fotoğraf 149- Emir Ali Pişrev Türbesi cenazelik katı kapısı.....	146

Fotoğraf 150- Emir Ali Pişrev Türbesi taç kapı.....	147
Fotoğraf 151- Emir Ali Pişrev Türbesi taç kapı kavsarası	147
Fotoğraf 153- Emir Ali Pişrev Türbesi kitabe	148
Fotoğraf 153- Emir Ali Pişrev Türbesi mihrap.....	148
Fotoğraf 154- Emir Ali Pişrev Türbesi, sanduka	149
Fotoğraf 155- Emir Ali Pişrev Türbesi, cenazelik katı üst örtüsü	149
Fotoğraf 156- Emir Ali Pişrev Türbesi, cenazelik katı	150
Fotoğraf 157- Emir Ali Pişrev Türbesi, taç kapı kavsara	150
Fotoğraf 158- Emir Ali Pişrev Türbesi, mihrap detay	151
Fotoğraf 159- Dört Ayaklı Türbe genel görünüş	151
Fotoğraf 160- Dört Ayaklı Türbe, kuzey cephe.....	152
Fotoğraf 161- Dört Ayaklı Türbe, eyvanlı bölüm.....	152
Fotoğraf 162- Dört Ayaklı Türbe, doğu cephe	153
Fotoğraf 163- Dört Ayaklı Türbe, güney cephe.....	153
Fotoğraf 164- Dört Ayaklı Türbe, üst örtü.....	154
Fotoğraf 165- Dört Ayaklı Türbe, kubbeye geçiş.....	154
Fotoğraf 166- Dört Ayaklı Türbe, kubbe eteğindeki yazı kuşağından kalan bir bölüm	155
Fotoğraf 167- Ulu Hatun Türbesi, batı cephe	155
Fotoğraf 168- Ulu Hatun Türbesi, eyvanlı bölüm	156
Fotoğraf 169- Ulu Hatun Türbesi, kubbeye geçiş üçgenleri.....	156
Fotoğraf 170- Ulu Hatun Türbesi kitabe.....	157
Fotoğraf 171- Ulu Hatun Türbesi mihrabı	157
Fotoğraf 172- Ulu Hatun Türbesi mihrap kavsarası ve rozetler	158
Fotoğraf 173- Ulu Hatun Türbesi, sandukalar	158
Fotoğraf 174- Ulu Hatun Türbesi, kapı üstündeki rozet	159
Fotoğraf 175- Ulu Hatun Türbesi, mihrap rozeti (doğu taraftaki)	159
Fotoğraf 176- Ulu Hatun Türbesi, mihrap rozeti (batı taraftaki)	159
Fotoğraf 177- Babük Bey Türbesi genel görünüş.....	160
Fotoğraf 178- Babük Bey Türbesi	160
Fotoğraf 179- Babük Bey Türbesi, mescit katı üst örtüsü	161
Fotoğraf 180- Babük Bey Türbesi güney cephe görünüş	161
Fotoğraf 181- Babük Bey Türbesi güney pencere	162

Fotoğraf 182- Babük Bey Türbesi, cenazelik katı kapısı.....	162
Fotoğraf 183- Babük Bey Türbesi cenazelik katı kapıları.....	163
Fotoğraf 184- Babük Bey Türbesi cenazelik katı kuzey cephe.....	163
Fotoğraf 185-- Babük Bey Türbesi cenazelik katı üst örtü ve pencere.....	164
Fotoğraf 186- Baük Bey Türbesi, eyvanlı bölüm, kuzey cephe.....	164
Fotoğraf 187- Babük Bey Türbesi, eyvanlı bölüm, pencereler.....	165
Fotoğraf 188- Babük Bey Türbesi, eyvanlı bölüm, mihrap penceresi	165
Fotoğraf 189- Babük Bey Türbesi, eyvanlı bölümde bulunan kitabe	166
Fotoğraf 190- Sırçalı Kümbet	166
Fotoğraf 191- Sırçalı Kümbet, kuzey cephe	167
Fotoğraf 192- Sırçalı Kümbet, batı ve güney cephe pencereler.....	167
Fotoğraf 193- Sırçalı Kümbet güney pencereleri.....	168
Fotoğraf 194- Sırçalı Kümbet, kubbeye geçiş bingiler.....	168
Fotoğraf 195- Sırçalı Kümbet, üst örtü.....	169
Fotoğraf 196- Sırçalı Kümbet, mihrap	169
Fotoğraf 197- Sırçalı Kümbet, doğu penceresi üzerindeki geçmeli taş	170
Fotoğraf 198- Sırçalı Kümbet mescit kısmı	170
Fotoğraf 199- Sırçalı Kümbet, taç kapı.....	171
Fotoğraf 200- Sırçalı Kümbet, taç kapı bordürleri üzerindeki süsleme.....	171
Fotoğraf 201- Sırçalı Kümbet, taç kapı kavsara alınlığındaki kabaralar	172
Fotoğraf 202- Sırçalı Kümbet, taç kapı, batı sütunçe	172
Fotoğraf 203- Sırçalı Kümbet mihrap detayı	173
Fotoğraf 204- Suya Kanmış Hatun Türbesi	173
Fotoğraf 205- Suya Kanmış Hatun Türbesi, saçak altın yazı kuşağı	174
Fotoğraf 206- Suya Kanmış Hatun Türbesi, kemerler ve üst örtüye geçiş.....	174

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim 1-	Emir Şahap Türbesi mihrap röleve	48
Çizim 2-	Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı I. bordür	48
Çizim 3-	Köşk (Suli Paşa) Türbesi Taç kapı II. bordür	49
Çizim 4-	Köşk (Suli Paşa) Türbesi Taç kapı III. Bordür	49
Çizim 5-	Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının doğusundaki sütunçe	49
Çizim 6-	Köşk (Suli Paşa) Türbesi Taç kapının doğusundaki sütunçenin başlığı	50
Çizim 7-	Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının batısındaki sütunçenin başlığı	50
Çizim 8-	Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı yan panolar	50
Çizim 9-	Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının doğusundaki üzengi taşının ön yüzü	51
Çizim 10-	Köşk (Suli Paşa) Türbesi Taç kapı üzerinde yer alan kabaranın bilezik kısmı.....	51
Çizim 11-	Köşk (Suli paşa) Türbesi taç kapının kuzeyindeki sütunçenin kaidesi	51
Çizim 12-	Köşk (Suli Paşa) Türbesi güneydoğudaki sütunçenin kaidesi	51
Çizim 13-	Ali Cafer Türbesi kubbeye geçişteki köşe taşı.....	52
Çizim 14-	Ali Cafer Türbesi mescit bölümü pencere kemer detayı	52
Çizim 15-	Ali Cafer Türbesi taç kapı röleve.....	53
Çizim 16-	Ali Cafer Türbesi doğu penceresi	54
Çizim 17-	Ali Cafer Türbesi batı pencere röleve.....	54
Çizim 18-	Ali Cafer Türbesi güney pencere röleve	55
Çizim 19-	Ali Cafer Türbesi güney pencere bordür detayı.....	56
Çizim 20-	Ali Cafer Türbesi güney pencere niş detayı	56
Çizim 21-	Ali Cafer Türbesi mihrap röleve	57
Çizim 22-	Ali Cafer Türbesi mihrap sütunçe başlığı	58
Çizim 24-	Ali Cafer Türbesi mescit katı kuzey cephe sütunçe başlığı	58
Çizim 23-	Ali Cafer Türbesi mescit katı kuzey cephe röleve.....	58
Çizim 25-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi güney cephe röleve	59

Çizim 26-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı 1. Bordür detay (Dıştan içeri).....	60
Çizim 27-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı 2. Bordür detay.....	60
Çizim 28-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı 3. Bordür detay.....	60
Çizim 29-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı 4. Bordür detay.....	60
Çizim 30-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı kavsara içi süsleme	61
Çizim 31-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı kavsara kemeri üzengi taşı zencirek	61
Çizim 32-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı kavsara kemeri üzengi taşı süslemesi	61
Çizim 33-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı kavsara kuşatma kemeri aynalığı detay	62
Çizim 34-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi kavsara altındaki pano süsleme	62
Çizim 35-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi kavsara altındaki pano süslemesi.....	63
Çizim 36-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı basık kemeri	63
Çizim 37-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı batı niş röleve.....	64
Çizim 38-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi mihrabiye nişi	65
Çizim 39-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı mihrabiye kavsara köşelikleri.....	65
Çizim 40-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı sövesinin iç yüzündeki zencirek	66
Çizim 41-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı sütunçe başlığı	66
Çizim 42-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı sütunçe başlığı üzerindeki zencirek	66
Çizim 43-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı sütunçe gövdesi geometrik örgü	66
Çizim 44-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı süsleme şeridi	67
Çizim 45-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı mihrabiye güney taraf süslemesi	67
Çizim 46-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi inşa kitabesi kemer köşeliği.....	67
Çizim 47-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı penceresi röleve	68
Çizim 48-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı pencere 1. Bordür (Dıştan içeri)	68
Çizim 49-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı penceresi 3. Bordür.....	69
Çizim 50-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı penceresi lento detay.....	69

Çizim 51-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı pencere kemeri	69
Çizim 52-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı pencere kemer içi	70
Çizim 53-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi doğu penceresi röleve	70
Çizim 54-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi doğu pencere 1. Bordür (Dıştan içeri).....	71
Çizim 55-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi doğu pencere 3. Bordür.....	71
Çizim 56-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi kuzey pencere röleve	71
Çizim 57-	Şah Kutlu Hatun Türbesi kuzey pencere 1. Bordür (Dıştan içeri).....	72
Çizim 58-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi mescit bölümü kasnak süsleme kuşağı	72
Çizim 59-	Şah Kutluğ Hatun Türbesi kubbeye geçişteki kabara.....	72

1.GİRİŞ

1.1. Konunun Tanımı ve Sınırları

'Kayseri'de Eratna Dönemi Türbelerinde Taş Süsleme' adlı bu çalışma 1327-1381 yılları arasında Sivas ve Kayseri dolaylarında hüküm sürmüş olan Eratna Beyliği'nin Kayseri'de bulunan türbelerinin taş süslemelerini konu almaktadır. Konu kapsamındaki türbelerin süslemeleri incelenerek Orta Çağ ölçeğinde değerlendirilerek bugünkü durumu hakkında bilgi verilmektedir.

1. 2. Konunun Amacı ve Önemi

Beylikler Devri Sanatı, Selçuklu ve Osmanlı Sanatı arasında bir köprü vazifesi görmektedir. Bu dönemde Eratna Beyliği, sanatı ve mimarisiyle önem kazanan bir beyliktir. Bu bağlamda Beylikler Devri sanatı ve mimarisi ile ilgili çalışmalar artmış olmakla birlikte Eratna Beyliği ile ilgili çalışmalar sınırlı sayıdadır. Yapılan çalışmalar şehir monografileri, genel olarak beyliğin mimarisinin değerlendirildiği yayınlar ve bazı yapıların ele alındığı makaleler şeklinde olup bu çalışmalarda incelenen yapılar genel olarak mimari özellikleriyle ele alınmıştır. Eratna türbelerinden bazılarının ayrıntılı olarak ele alındığı çalışmalarda da süslemeleri üzerinde ayrıntılı olarak durulmamıştır. Eratna Beyliği'nin Kayseri'de bulunan türbelerini ve bu türbelerde yer alan süslemeleri ele alan bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmada Eratna Beyliği'nin Kayseri'de bulunan türbeleri belirlenerek süslemelerinin çizimleri yapılarak ve yapıların bugünkü durumu hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

1.3. Araştırma Yöntemi

Çalışmamızın ilk aşamasında literatür taraması yapılarak Eratna Beyliği'nin Kayseri'deki türbeleri tespit edilmiştir. Kaynak taraması sırasında Erciyes Üniversitesi kütüphanelerinden yararlanılmıştır. Kaynaklardan yapıların en eski fotoğraflarına ulaşmaya çalışılmıştır.

Belirlenen türbelerin iç mekân çekimlerinin yapılabilmesi için gerekli makamlardan yasal izin alınmıştır. Türbeler, Kayseri Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından görevlendirilen bir uzman eşliğinde incelenmiştir. Türbelerin genelden özele fotoğrafları çekilmiştir. Özellikle süslemelerin detaylı fotoğrafları çekilerek bugünkü durumları belgelenmiştir. Saha çalışmasında elde edilen bilgi ve bulgular kaynak çalışmasında edinilenlerle birleştirilerek katalog ve değerlendirme bölümü oluşturulmuştur. Katalog bölümünde yapılar kronolojik olarak ve belirli bir düzen içinde ele alınmıştır. Süslemelerin detaylı anlatımları yapılarak fotoğraf ve çizimlerine yer verilmiştir. Elde edilen veriler ışığında Kayseri'deki Eratna Türbeleri'nde yer alan süslemeler belirlenmiş Orta Çağ Türk Sanatı içinde değerlendirilmiştir.

1.4.Konuyla İlgili Kaynakların Değerlendirilmesi

Eratna Beyliği ile ilgili kaynaklar kısıtlı sayıdadır. Beyliğin tarihi ile ilgili nispeten daha fazla yayın bulunsa da mimarisi ve sanatı hakkında yayınlar oldukça azdır.

Saim Cirtil, '**Eratna Beyliği Mimarisi**' (Doktora Tezi), S.Ü.S.B.E., Konya, 2001. Bu çalışma Eratna Beyliği'nin mimarisi hakkında yapılmış en detaylı çalışmalardan biridir.. Yapılar ayrıntılı olarak ele alınmış olmakla birlikte süslemelere yeterince değinilmemiştir.

A. **Çakmakoğlu Kuru, Fetihden Osmanlı Dönemine Kadar Kayseri'de Türk Devri Mimarisi**, Ankara, 1997. Envanter niteliğindeki bu çalışmada Kayseri'de yer alan eserler belirli başlıklar altında gruplandırılarak ayrıntılı olarak tanıtılmıştır.

R. Hüseyin Ünal, **Osmanlı Öncesi Anadolu-Türk Mimarisinde Taç Kapılar**, İzmir, 1982. Taç kapıları meydana getiren unsurlar ve süslemeleri ayrı ayrı başlıklar halinde ayrıntılı olarak sunulmuştur.

O. Cezmi Tuncer, **Anadolu Kümbetleri**, Ankara, 1986. Yapıların mimari özelliklerine ve durumlarına yer verilmiş kapsamlı bir çalışmadır. Fakat süslemeler yüzeysel olarak ele alınmıştır.

S. **Ögel, Anadolu Selçuklularının Taş Tezyinatı**, Ankara, 1966. Bu eserde Selçuklu taç kapıları üzerinde durularak taş süslemeleri hakkında bilgi verilmiştir.

Y. **Demiriz, Osmanlı Mimarisinde Süsleme I- Erken Devir (1300-1453)**, Kültür Bak. Yay: 263, İstanbul, 1979. Eserde yapılar hakkında bilgi verilirken Erken Osmanlı Mimarisinde uygulanan motif ve kompozisyonlar tanıtılmıştır.

Türbelerin kitabeleri ve tarihlendirilmesi ile ilgili yararlanılan kaynaklar; K. **Türkmen**, *'Kayseri'de Bulunan Eretna Dönemine Ait Bazı Kitabeler'*, **H. Karamağaralı Armağanı**, Ed. H. Acun, H. Çal vd., Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara, 2002; Halil **Edhem (Eldem)**, **Kayseri Şehri**, (Haz. K. Göde), Kültür Bak. Yay., Ankara, 1982; **Ahmed Nazif Efendi**, **Mirat-ı Kayseriyye**, Çev. M. Palamutoğlu, Kayseri, 1987; **Z. Sönmez**, **Başlangıcından 16. Yüzyıla Kadar Anadolu Türk-İslam Mimarisinde Sanatçılar**, Ankara, 1995; M. **Çayırdağ**, *'Kayseri'de Selçuklu ve Beylikler Dönemine Ait Bazı Kitabe ve Mezar Taşları'*, **İ.Ü.E.F. Tarih Dergisi**, S.34, İstanbul, 1984.

Eratna Beyliği'nin tarihi hakkında yararlanılan kaynaklar; K. **Göde**, **Eratnalılar (1327-1381)**, TTK. Yay. VII, S. 153, Ankara, 1994; Y. **Yücel**, **Eretna Devleti Kadı Burhaneddin Ahmed ve Devleti Mutahharten ve Erzincan Emirliği II**, TTK Yay., S. 74, Ankara, 1989 ; İ. H. **Uzunçarşılı**, **Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu Karakoyunlu Devletleri**, TTK., Ankara, 1969.

2. ERATNA BEYLİĞİ'NİN TARİHİ VE COĞRAFYASI

Anadolu Selçuklu Devleti, yetmiş beş yıl İlhanlı hâkimiyetinde kaldıktan sonra yıkılmıştır. Anadolu Selçuklu topraklarının neredeyse tamamı 1327'den sonra İlhanlıların Anadolu'daki varisi olan Eratna Beyliği'nin idaresine geçmiştir (GÖDE, 1994, s.65). Eratna Beyliği 1335-1381 yıllarında Orta Anadolu'da kurulmuştur. Kurucusu Uygur Türklerinden olan Alâeddin Eretna' dır.

İlhanlı hükümdarı Olcaytu Han'ın 1316'da ölümü üzerine İlhanlı tahtına oğlu Ebü Said Bahadır Han geçmiştir. İlhanlılar'ın Anadolu Umümi Valisi ve saltanat atabeği emir Çoban'ın oğlu Demirtaş'tır. Emir Çoban, atabeylerden Uygur Sevinç'in 1318'de ölümünden sonra devleti tek başına yönetmek istemiş ve zamanla kendisine muhaliflerin oluşmasına sebep olmuştur. Bu muhaliflerin arasında Eretna Bey'in kardeşleri Tarımtaz ve Sünüktaz'da yer almıştır. Eretna Bey ise merkeze bağlı kalmıştır.

Emir Çoban'ın 1327'de öldürülmesi üzerine oğlu Demirtaş, Ebü Said Bahadır Han'ın korkusuyla Memlük sultanına sığınmıştır. Yerine vekil olarak kayınbiraderi Eretna Bey'i bırakmıştır. Eretna Bey, Bahadır Han'a ve Anadolu valiliğine atanan Büyük Şeyh Hasan'a bağlılığını bildirmiştir. Büyük Şeyh Hasan, Bahadır Han'ın 1335'te ölümü üzerine İran'a dönmüş ve yerine Eretna Bey'i vekil tayin etmiştir. Alaeddin Eretna beyliğinin temellerini atarken Demirtaşoğlu Çobanlı Şeyh Hasan, Büyük Şeyh Hasan'ı Aladağ'da yenmiş ve Alaeddin Eretna'nın kendisine tabi olmasını istemiştir. Alaeddin Eretna bu isteği reddetmiştir. Gücünü arttırmak için Memlük sultanına elçi göndererek Anadolu'da Memlüklü Sultanı'nın naibi olarak görevine devam etmek istediğini bildirmiştir. Memlüklü Sultanı Melikü'n-nderilmiştir (Yücel, 1989, s.8). Eretna Bey 1341'de bağımsızlığını ilan ederek kendi adına sikke bastırmıştır (Göde,1994, s.49). Bu durum Memlük Sultanı'nı hiddetlendirmiştir. Zaten Türkmenlerin saldırılarıyla uğraşan Alaeddin Eretna, Halep valisi ve Dulkadıroğlu Karaca Bey'in saldırmasından çekindiği için tekrar Memlük sultanına tabi olmuştur (GÖDE, 1994, s.50; Yücel, 1989, s.11).

Alaeddin Eretna, Çobanlı Şeyh Hasan ve onun müttefiki Süleyman Han ile yaptığı mücadeleyi 1343'te Karanbük zaferiyle kazanmıştır (YÜCEL, 1989, s.12). Bu zaferle Eretna Beyliği'nin otoritesi artmıştır. 1350'de Memlûklü Sultanı'ndan Anadolu naibi olduğuna dair yeni bir ferman almıştır.

Alaeddin Eretna, Memlûk'teki iç çekişmelerden faydalanıp Memlûk hâkimiyetindeki Darende'yi topraklarına katmış, 1350 yılında ise Konya'yı almıştır. Beyliğin merkezi önce Sivas sonra Kayseri olmuştur. 1352 Yılında vefat eden Alaeddin Eretna, Kayseri'deki Köşk hanıgahının avlusundaki türbeye defnedilmiştir. Alaeddin Eretna öldüğünde beyliğin sınırları Kayseri, Sivas, Develi, Çorum, Tokat, Amasya, Ankara, Karahisar, Ürgüp, Niğde, Zile, Aksaray, Canik, Doğu Karahisar, Darende, Erzincan olarak belirlenmiştir.

Alaeddin Eretna'nın üç oğlu bulunmaktaydı. Bunlar; Şeyh Hasan, Cafer ve Mehmed idi. Şeyh Hasan, babasının sağlığında Sivas valisi olarak görev yaparken 1347'de vefat etmiş ve Sivas'taki Güdük Minare olarak anılan kümbete defnedilmiştir.

Alaeddin Eretna'nın ölümünden sonra Mehmed Bey ve Cafer Bey arasında iktidar mücadelesi başlamıştır. İsfahan Şah Hatun'un oğlu Mehmet Bey 'Gıyaseddin' ünvanıyla hükümdar olmuştur. Mehmed Bey, babasının ölümünden sonra başkaldıran Türkmen ve Moğol aşiretleriyle mücadele ederken bir yandan da veziri Hoca Ali Şah'ın isyanıyla meşgul olmuştu. Bu isyan neticesinde Hoca Ali Şah mağlup olmuş ve ölmüştür (UZUNÇARŞILI, 1969, s.158). Kadı Burhaneddin Ahmed 1365 yılında Kayseri kadılığına getirilmiştir. Mehmed Bey, serbest hareket eden ümera ve yönetimden memnun olmayan Amasya emiri Hacı Şah Geldi, Hacı İbrahim ve Kılıçarslan tarafından 1365 yılında öldürülmüştür (YÜCEL, 1989, s.18).

Mehmet Bey'in öldürülmesinden sonra yerine küçük yaştaki oğlu Alaaddin Ali Bey hükümdar olmuştur (1365-1380). Alaaddin Ali Bey devleti iyi yönetememiş ve kaosa sürüklemiştir. Yönetim ümeranın elin geçmiştir. Türkmen ve Moğol saldırılarından bıkan halk Halep ve Antep bölgelerine göç etmiştir. Beyliğin bu iç karışıklıklarından faydalanan Karamanoğlu Alaadin Bey 1366-67'de Konya'yı, daha sonra da Niğde ve Aksaray'ı almıştır (YÜCEL, 1989, s.19). Dulkadırlılar Pınarbaşı bölgesinin kontrolünü ele geçirmiş, Osmanlılar ise Ankara bölgesini denetim altına almışlardır. Kadı Burhaneddin Ahmed' in hükümdarı desteklemesi bazı tehlikeleri önlemiştir. Kadı Burhaneddin Ahmed 1378-80 yılları arasında hükümdarın veziri olmuş ve beylikte

yeniden düzen sağlanmıştır. Alaaddin Ali Bey 1380 yılında ölmüş babası Mehmed Bey’inde defnedildiği Kayseri’deki Köşk Hanıgahı türbesine gömülmüştür¹.

Alaaddin Ali Bey’in vefatından sonra yerine yedi yaşındaki oğlu II. Mehmed geçmiştir. Vezir Kadı Burhaneddin eski hükümdar naibi Kılıç Arslan’ı bertaraf ederek 1381’de hükümdarın naibi olmuştur. II. Mehmed’in 1381’de öldürülmesiyle Eretna Beyliği yıkılmış Kadı Burhaneddin Ahmed kendi devletini kurmuştur.

Eretna Beyliği, İlhanlılar’ın varisi olarak hüküm sürdüğü topraklarda önemli eserler bırakmışlar ve Türk kültürü için hizmet etmişlerdir.

---

¹ Eretna Beyliği hakkında daha fazla bilgi için bkz: **Ibn Batuta, Seyahat-name** (Trc. Şerif Paşa), İstanbul, 1335; **İnayetullah Efendi, Eretna Tarihi**, Süleymaniye Lala İsmail Ktp. nr. 744; K. **Göde, Eratnalılar(1327-1381)**, TTK Yay VII, S.153, Ankara, 1994; Yaşar **Yücel, Eretna Devleti Kadı Burhaneddin Ahmed Ve Devleti Mutahharten Ve Erzincan Emirliği II**, TTK Yay. Dizi. VII, S.74, Ankara, 1989; İ. H. **Uzunçarşılı, Anadolu Beylikleri Ve Akkoyunlu Karakoyunlu Devletleri**, TTK, Ankara, 1969.

3. KATALOG

3.1. ERATNA BEYLİĞİ'NİN KAYSERİ'DEKİ TÜRBELERİNİN TAŞ SÜSLEMESİ

3.1.1. EMİR ŞAHAP TÜRBESİ

Katalog No: 3.1.1

İnceleme Tarihi: Haziran 2016

Çizim: 1

Fotoğraf: 1-31

Bulunduğu Yer: Kayseri, Melikgazi ilçesi Yanıkoğlu Mahallesinde park içinde bulunmaktadır.

Bugünkü Durumu: Sağlam ve işlevine uygun kullanılmaktadır.

İnşa Tarihi: H.728/M.1328²

Plan ve Mimari Özellikleri: Türbe kuzey-güney doğrultuda dikdörtgen planlıdır. Altta cenazelik üstte mescit kısmı olmak üzere iki katlıdır (Fotoğraf 1). Üzeri dıştan kırma çatıyla örtülüdür (Fotoğraf 2,3). İçerde doğu-batı yönündeki gömme ayakların taşıdığı sivri beşik tonozla örtülüdür (Fotoğraf 4). Türbenin doğu, batı ve güney cephesinde birer dikdörtgen pencere bulunmaktadır (Fotoğraf 5). Güney cephesinde bir mazgal pencere ve oturtmalıkta cenazelik katına açılan küçük bir pencere bulunmaktadır (Fotoğraf 6). Oturtmalık biri düz diğeri yuvarlak profilli iki kalın kornişle çevrilmiştir.

---

² Taç kapı üzerindeki mermer kitabe H.728 tarihini vermektedir. Taç kapı mukarnas kavsarasındaki sanatçı kitabesinde 'Kaluyan Bin Lokman' ismi geçmektedir. Kitabeler hakkında daha fazla bilgi için bkz. **Ahmed Nazif Efendi, Mir'at-ı Kayseriyye**, Çev. M. Palamutoğlu, Kayseri, 1987; Kerim **Türkmen**, 'Kayseri'de Bulunan Eratna Dönemine Ait Bazı Kitabeler', **Prof. Dr. Haluk Karamağralı Armağanı**, Ed. H. Acun, H. Çal vd. Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara, s. 366, 2002; **Halil Edhem (Eldem), Kayseri Şehri**, (Haz. Kemal Göde), Kültür Bak. Yay. Ankara, 1982; **Kemal Göde, Halil Edhem (Eldem) ve Kayseri Şehri**, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yay. No.84, Kayseri, 2011; Mehmet **Çayırdağ**, 'Kayseri'de Selçuklu Ve Beylikler Dönemine Ait Bazı Kitabe Ve Mezar Taşları', İ. Ü. Edebiyat Fak. Tarih Dergisi, S. 34, İstanbul, 1984; Zeki **Sönmez, Anadolu Türk-İslam Mimarisinde Sanatçılar**, TTK Yay, Ankara, 1989, s.329; Saim **Cirtil, Eretna Beyliği Mimarisi**, Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enst. (Doktora Tezi), Konya, 2001, s.153.

Mescit bölümüne ve cenazelik katına kuzey cephedeki kapılardan girilir (Fotoğraf 7). Mescide giriş iki taraflı merdiveni bulunan taç kapıdan sağlanır. Kuzey cephe kalkan duvarı sebebiyle diğer cephelerden daha yüksektir ve üzerinde üç dandan bulunmaktadır. Mescidin güney cephesinde mihrap penceresi yer alır (Fotoğraf 8). Pencere içerde bir niş gibi gömme olarak yapılmıştır. Mescitte şahideli üç sanduka bulunmaktadır (Fotoğraf 9)³. Dikdörtgen taş sandukaların baş şahideleri yüksek yapılmıştır. Güneydeki sandukanın baş şahidesinin üst tarafı kırıktır, ön yüzünde yazı arka yüzünde çizgisel olarak yapılmış yanan kandil motifi yer alır (Fotoğraf 10, 11, 12). Ortadaki sandukanın baş şahidesi sağlamdır (Fotoğraf 13). Ön ve yan yüzlerinde kabartma olarak yazılar (Fotoğraf 14, 16, 17), arka yüzünde kabartma olarak yapılmış kandil motifi mevcuttur (Fotoğraf 15). Kuzeydeki sandukanın baş şahidesi sağlam olmakla birlikte oldukça yıpranmıştır ve yazılar seçilememektedir (Fotoğraf 18, 19, 20). Cenazelik kapısı, taç kapı merdivenlerinin altındadır (Fotoğraf 21). Cenazelik bölümüne üç basamaklı merdivenle inilir. Küçük dikdörtgen kapısından sonra üç basamak daha inilerek geçilen bir kapı daha bulunmaktadır (Fotoğraf 22). Cenazelik katı dikdörtgen planlı olup doğu ve batısında gömme ayaklara oturan sivri kemerin taşıdığı sivri beşik tonozla örtülüdür (Fotoğraf 23). Güneyde küçük penceresi ile havalandırma sağlanmıştır (Fotoğraf 24). İçerde üç mezar bulunmaktadır.

Malzeme: Türbede kesme taş malzeme kullanılmıştır. Cenazelik katı duvarlarında kesme taş, üst örtüsünde ise moloz taş kullanılmıştır. Yapının büyük kısmı onarım görmüştür. Mermer sadece taç kapı üzerindeki kitabede kullanılmıştır. Taç kapı ve pencerelerde demir parmaklıklar bulunmaktadır.

Süsleme: Türbede süsleme öğeleri ile taç kapı ve mihrap penceresinde karşılaşırız.

Taç kapı; kademeli iki bordür taç kapıyı kuşatmıştır. Bordürler süslemesizdir (Fotoğraf 25). Taç kapının geçmeli taşlardan oluşan basık kemeri üç sıra mukarnaslı üzengilere oturur (Fotoğraf 26). Yedi sıra mukarnas kavsara alttan üçüncü sıradan sonra yatay olarak şeritlerle bölüntüye uğramış sonraki sırada mukarnas kavsaranın ortasında Bursa kemerli çerçeve içinde kabartma yazıyla sanatçı kitabesi yerleştirilmiştir (Fotoğraf 27, 28). Sivri kemerli mukarnas kavsaranın üzerinde mermerden dikdörtgen şeklinde inşa

³ Bu sandukalardan biri Emir Şahap'a, diğeri eşi Kutlu Tekin Hatun'a, üçüncü sanduka çocuğuna aittir. Geniş bilgi için bkz. Kemal **Göde, Eratnalılar**, TTK, Ankara, 1994, s. 152; Sandukaların şahidelerinde yer alan kitabeler için bkz. Kerim **Türkmen**, a.g.m., s. 364,365.

kitabesi yer alır (Fotoğraf 29). Kitabenin iki yanındaki daire kabartmalardan bunların daha önce birer rozet olduğu izlenimi doğmaktadır. Kuzey cephe duvarı daha yüksek yapılmıştır ve çatıda üç dendan yer alır. Oturtmalık biri düz diğeri yuvarlak profilli kornişle çevrilidir. Taç kapısının merdiven altları bursa kemeri şeklinde yapılmıştır.

Mescidin güney duvarında mihrap penceresi yer alır (Fotoğraf 30; Çizim 1). Mukarnaslı bu pencerenin önünde bir basamak yer alır. Sade bir silme ve bir bordürle çevrili olan mihrap sivri kemerli ve dört sıra mukarnaslıdır. Mukarnasın alttan birinci sırasının ortasında iki kandil motifi yer alır (Fotoğraf 31). Ayrıca güneydeki ve ortadaki sandukaların baş şahidelerinin arka yüzlerinde yanan kandil motifi bulunmaktadır.

3.1.2. KÖŞK (SULİ PAŞA) TÜRBEŞİ

Katalog numarası: 3.1.2

İnceleme Tarihi: Haziran 2016-Nisan 2017

Çizim: 2-12

Fotoğraf: 32-56

Bulunduğu yer: Kayseri, Melikgazi ilçesi Gültepe Mahallesiinde yer almaktadır.

Bugünkü Durumu: Sağlam ve türbe olarak korunmaktadır. Hankâh 1987-1988 yıllarında onarılmıştır. Bugün Kayseri Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından imaret olarak kullanılmaktadır.

İnşa Tarihi: H. 740/ M.1339⁴

Türbe taç kapısının batısındaki sütunçenin üzerinde yer alan yazıta göre mimar 'Kaluyan bin Lokman' tarafından inşa edilmiştir (Sönmez, 1995, s.329) (Fotoğraf 32)

⁴ Türbe kapısı üzerinde yer alan fakat kaybolmuş olan kitabeyi Ahmet Nazif Efendi okumuştur. Kitabeye göre türbe H. 747 senesinde Emir Eretna tarafından eşi Melike Selvi Hatun adına inşa ettirilmiştir. Daha geniş bilgi için bkz. Ahmet Nazif Efendi, **Mir'at-i Kayseriyye (Kayseri Tarihi)**, Sadeleştiren Mehmet Palamutoğlu, Kayseri Özel İdare Müdürlüğü ve Kayseri Belediyesi Birliği Yayınları, No: 2, Kayseri, 1987, s. 103. Ahmet Nazif Efendi aynı eserinde Eretna Beyin oğlu Mehmet Bey'in 767/1365 de ölümü üzerine aynı türbenin avlusuna defnolunduğunu ve kabrinin üzerindeki mermer sandukada şu ibarenin yazdığını söyler, Tercümesi: *'Merhum Eretna oğlu Sultan Mehmet'in türbesidir. Allah kabrini nurlandırın. Sene 767. Allah toprağını güzel eylesin.'*, s.103.

Plan ve Mimari Özellikleri: Hankâh⁵ olarak geçen yapı kale görünümünde dikdörtgen planlı olup revaklı avlusunun ortasında türbe yer alır. Hankahın girişi kuzeyde olup girişin karşısında türbe bulunmaktadır (Fotoğraf 33).

Türbe; Anadolu türbeleri içerisinde sekizgen gövdeli piramidal külahlı türbeler gurubuna girer. Doğu, batı ve güney cephelerinde birer dikdörtgen pencere ve bu pencerelerin üzerinde birer mazgal pencere yer alır. Türbeye giriş kuzey cephedeki taç kapıdan sağlanır (Fotoğraf 34). Taç kapı kemer aynası, söve ve lentosu yenilenmiştir. Ayrıca kemerin üzengi taşından itibaren yukarı kısmı ve aynı hizadan bordürleri süslemesizdir. Taç kapıya çift yönlü altı basamaklı merdivenle çıkılır. Merdivenin altında üç sıra mukarnas kavsaralı niş yer alır. Türbenin yüksek olan oturtmalığı dışarı doğru kademelenen dört sıra mukarnaslı, iki sıra düz silmeli kornişle son bulur. Sekizgen türbenin her köşesinde oturtmalıktan külahın saçak kısmına kadar uzanan birer sütunçe yer alır. Sütunçelerin gövdeleri süslemesiz, kaideleri bitkisel süslemelidir. Türbenin üst kısmında dışarı üç kademeli olarak taşan korniş, sütunçelerin üzerinden geçerek sütunçelerle birleşir. Sütunçeler konik külahlı başlıkla nihayetlendirir. Biri düz diğeri yuvarlak pahlı saçak kornişinin hemen altında türbeyi saran yazı kuşağı bulunur. Bu yazı kuşağı sütunçelerin üzerinden geçer.

Türbenin giriş cephesi hariç diğer cepheleri sağır sivri kemerlerle hareketlendirilmiştir. Mazgal pencerelerin üstünde kabartma olarak yapılmış taşçı işareti olarak değerlendirilen ‘’ işaret bulunmaktadır (Fotoğraf 35).

⁵Hankâh terim olarak; bir tarikata mensup dervişlerin bir şeyhin idaresinde topluca yaşadıkları, yolcuların yiyecek ve yatacak yer ihtiyaçlarının karşılandığı şehir, köy, kasaba veya yollar üzerine kurulmuş tarikat yapıları olarak ifade edilmektedir. Geniş bilgi için bkz. A. Yaşar **Ocak**, ‘Zaviyeler’, **Vakıflar Dergisi**, S. 12, 1978, s. 248; S. **Eyice**, ‘İki Türk Abidesinin Mahiyeti Hakkında Notlar, İznik’te Nilüfer Hatun İmaretini ve Kayseri’de Köşk Medrese’, **Yıllık Araştırmaları Dergisi**, S. 2, 1958, s. 107-112. Günümüzde medrese olarak anılan Köşk Hanıgahı hakkında Ahmet Nazif Efendi Mir’at-ı Kayseriyye adlı eserinde 1656 yılına kadar bazen medrese bazen de hankâh olarak anıldığından bahseder. 1656 yılında Şer-i Mahkeme kararıyla hankâh olduğuna hükmedilmiştir. Aynı eserde 1339 yılında Evhadüddin-i Kirmani sufileri için hanıkah olarak yapıldığından ve önündeki arazinin hanıkâhın vakfı olduğundan bahseder. Geniş bilgi için bkz. **Ahmet Nazif Efendi**, **Kayseri Tarihi (Mir’at-ı Kayseriyye)**, (Düz. M. Palamutoğlu), Kayseri, 1987, s.101; Köşk Hanıkahı için bkz. Halil **Edhem (Eldem)**, **Kayseri Şehri**, (Haz. K. Göde), Ankara,1982; A. **Gabriel**, **Momuments Turcs d’Anatolie**, I, Paris, 1931, s.67-70; O. **Aslanapa**, **Türk Sanatı**, I-II, İstanbul, 1984, s.200; O. C. **Tuncer**, **Anadolu Kümbetleri-III (Beylikler ve Osmanlı Dönemi)**, Ankara, 1986, s. 14-20; S. **Eyice**, ‘İki Türk Abidesinin Mahiyeti Hakkında Notlar, İznik’te Nilüfer Hatun İmaretini ve Kayseri’de Köşk Medrese’, **Yıllık Araştırmalar Dergisi**, S. 2, 1958, s. 107-114; A. **Çakmakoğlu Kuru**, **Fetihten Osmanlı Dönemine Kadar Kayseri’de Türk Devri Mimarisi**, Ankara, 1998, s. 251-268; N. **Şaman- T. Yazar**, ‘Kayseri Köşk Hanıkâhı’, **Vakıflar Dergisi**, XXII, Ankara, 1991, s. 301-314; M. **Akok**, ‘ Kayseri’de Tuzhisarı Sultanhanı, Köşk Medrese ve Alaca Mescit Diye Tanınan Üç Selçuklu Mimari Eserin Rölevesi, ’ **Türk Arkeoloji Dergisi**, S.17/ 2, 1969, s. 5-41.

Türbe içerde sekizgen planlı olup üst örtü sekiz köşeli kubbe ile kapatılmıştır (Fotoğraf 36). Dikdörtgen pencereler derin bir niş şeklinde duvara gömülüdür. Her pencerenin üstünde sivri kemerli mazgal pencere bulunur. İçerde bir sanduka bulunmaktadır (Fotoğraf 37).

Malzeme: Türbede düzgün kesme taş malzeme kullanılmıştır.

Süsleme: Sadece dış cephede süsleme unsurları bulunmaktadır.

Oturmalık kornişinde dışarı kademelenen dört sıra mukarnasın üzerinde biri yuvarlak ikisi düz profilli üç sıra silme kuşağı yer alır (Fotoğraf 38). Türbenin her cephesi taç kapı kemeriyle aynı hizada sağır sivri kemerlerle hareketlendirilmiştir. Taç kapı merdivenlerinin altında beş kenarlı, üç sıra mukarnas kavsaralı niş yer alır (Fotoğraf 39). Bu nişin iki düz profilli bordürü dışarı taşınarak belirginleştirilmiştir. Taç kapı merdiven altları yarım Bursa kemeri şeklinde tasarlanmıştır.

Sivri kemerli taç kapıda üç bordür yer alır (Fotoğraf 40, 41, 42). Bordürlerin kemerden itibaren üst kısmındaki taşlar yenilenmiştir. Süslemelerin olduğu taşlarda oldukça yıpranmıştır.

Taç kapı bordürleri dışardan içeri doğru;

I. Bordür: Ortası yivli şeritler alt-üst geçmeler yaparak küçük beş kollu yıldız ve yıldızın etrafında çokgenler oluşturur. Bordür sınırında on kollu yıldızlar yarım olarak yapılmış ve bu yarım yıldızların kollarından çıkan şeritler çokgenlerle birleşerek geometrik kompozisyon oluşturmaktadır (Fotoğraf 43; Çizim 2).

II. Bordür: Bordür sınırından başlayan yarım dört kollu yıldızın kollarından çıkan şeritler palmet oluşturmakta ve bu palmetin sapından çıkan şeritlerde simetrisindeki diğer yarım dört kollu yıldız oluşturmaktadır. Bu yatay kompozisyon dört yapraklı yonca ile bir sonrakine bağlanmaktadır. Yıldız ve palmetlerle birleşen rümler klasik formda yapılmıştır (Fotoğraf 44; Çizim 3).

III. Bordür: Taç kapının sütunçe başlıklarına kadar sürmektedir. Kırık şeritlerin alt-üst geçmeler yaparak oluşturduğu zencirekler büyük ve küçük altıgenleri meydana getirmektedir. Bu bordürde yıpranma oldukça fazladır (Fotoğraf 45; Çizim 4).

Taç kapının doğusundaki sütunçenin gövdesinde kırık şeritlerin alt-üst geçmeler yaparak zencirek oluşturduğu geometrik bezeme yer alır (Fotoğraf 46; Çizim 5).

Sütunçenin başlığında palmet-lotus dizisi bulunmaktadır. Tepe yaprağı, yan yaprağı ve düğme bitişli çanak yaprağıyla bu palmetlerin saplarından çıkan şeritler lotusu oluşturmaktadır. Lotusun iki yana uzanan kolları dışarı kıvrım yaparak palmetin üstünde yer alır (Fotoğraf 47; Çizim 6). Sütunçelerin bilezik kısmında ve kaidesinde meydana gelen kırılma ve yıpranmalardan dolayı buradaki süslemeler belirsizdir.

Taç kapının batısındaki sütunçenin gövdesinde; yarım üç kollu yıldızlar, tam ve yarım ok uçları ile birleşerek geometrik bir kompozisyon oluşturmaktadır (Fotoğraf 48). Bilezik ve kaide kısmındaki yıpranmadan ve kırılmalardan dolayı süslemeler kaybolmuştur. Sütunçenin başlığı akant yapraklıdır (Fotoğraf 49; Çizim 7).

Taç kapı nişinin iki yanındaki panolar; merkezde on kollu yıldız ve yıldızın kollarından çıkan şeritler altıgenler oluşturur. Bu çokgenlerin birleşen köşelerinde küçük beş kollu yıldızlar yer almaktadır (Fotoğraf 50; Çizim 8). Doğudaki üzengi taşının ön yüzünde kıvrım dallı rumiler palmet ile birleşirken (Fotoğraf 51; Çizim 9), batıdakinde sanatçı kitabesi yer alır.

Taç kapı kavsara sivri kemeri üzerinde üç kabara yer alır (Fotoğraf 52). Kabaraların üçü de kırıktır. Yanlardaki kabaraların sadece bilezik kısmı kalmıştır. Bilezik kısmında üç ince şeridin birbirine dolanmasından oluşan zencirek yer alır (Fotoğraf 53; Çizim 10).

Türbenin her köşesinde yer alan sütunlar dışarı kademelenen üst kornişe kadar devam ederek konik külahla son bulur. Bu sütunçelerin gövdeleri süslemesizdir. Kaidelerinde palmet-rumi tekrarı yer alır.

Taç kapının kuzeyinde yer alan sütunçenin kaidesinde; karşılıklı olarak kıvrım yapan rumilerin sapları bir çerçeve oluşturur. Bu rumilerin uçları altta birleşerek içeri doğru kıvrım yaparlar. (Fotoğraf 54; Çizim 11).

Taç kapının güneydoğusundaki sütunçenin kaidesinde; yan yana ters olarak yapılan palmetler bulunmaktadır. Sapları ile birbirine bağlanan palmetlerin arası kıvrım dallarla doldurulmuştur. Palmetler üç yaprağın üzerinde tepe yaprağı ve altta düğme bitişlidir (Fotoğraf 55; Çizim 12).

Türbenin üst kısmında kornişin altında yüksek kabartma nesih yazıyla yazılmış ayet kuşağı yer alır (Fotoğraf 56). Burada Bakara Suresi'nin 285 ve 286. ayetleri yer alır

3.1.3. EMİR ZADE MEHMET ZENGİ TÜRBESİ

Katalog No: 3.1.3

İnceleme Tarihi: Haziran 2016

Çizim: -

Fotoğraf: 57-61

Bulunduğu Yer: Kayseri Melikgazi ilçesi Gültepe mahallesindedir.

Bugünkü Durumu: İhata duvarıyla çevrilmiş olan türbe sağlam ve Kayseri Arkeoloji Müzesi'nin İslami mezar taşları ve kitabeleri deposu olarak kullanılmaktadır.

İnşa Tarihi: H. 746/ M. 1345⁶

Plan Ve Mimari Özellikleri: ' L ' planlı türbeye kuzey cephede yer alan taç kapıdan girilmektedir (Fotoğraf 57).Türbeye girildiğinde önce dikdörtgen planlı beşik tonozla örtülü bir bölüm ve devamında çapraz tonozla örtülü bölüm yer almaktadır. (Fotoğraf 58). Çapraz tonozla örtülü mekânın batısında iki basamak çıkılarak geçilen dikdörtgen planlı bölüm yer almaktadır (Fotoğraf 59). Türbenin üst örtüsü hafif meyilli olarak sac ile kaplanmıştır. Güney cephesi en uzun duvara sahiptir. Kuzeybatı ve batı cephesinde dikdörtgen birer pencere, güneyde dikdörtgen ve girişin karşısında mazgal pencere, doğu cephesinde mazgal pencere yer alır. Mazgal pencereler içerde sivri kemerlidir. Türbenin cenazelik katı bulunmamaktadır.

Basık kemerli giriş kapısı kuzey cephenin ortasına yerleştirilmiştir. Basık kemer profilli konsollara oturmaktadır. Kemer aynalığı iki sıra halinde kırmızı ve sarı taşların geçmeler yapmasından oluşmaktadır. Cepheden içeri doğru kademelenen üç bordür bulunmaktadır. Süslemesiz olan bu bordürlerden dıştan birincisi ikinciye köşe yaparak dönmektedir. Bordürler zeminden yükseltilerek bir taş üzerinden başlamaktadır. Bordürlerin üzerinde mermer kitabe yer almaktadır (Fotoğraf 60).

Malzeme: Moloz taş dolgu malzemesi olarak kullanılmış ve kesme taşla kaplanmıştır. Kitabede mermer kullanılmıştır.

Süsleme: Süslemesi bulunmamaktadır. Türbeye giriş kapısı kemer aynalığında yer alan geçmeli renkli taşlarla hareketlendirilmiştir (Fotoğraf 61).

⁶ Türbe, taç kapısı üzerindeki kitabeye göre; Zengioğlu Emir Zade Mehmet adına H. 746/ M.1346 senesinde inşa edilmiştir. Bkz. Kerim Türkmen, a.g.m., s. 368

3.1.4. EMİR ERDOĞMUŞ TÜRBESİ (TATARHANİLER)

Katalog No: 3.1.4

İnceleme Tarihi: Haziran 2016

Çizim: -

Fotoğraf: 62-67

Bulunduğu Yer: Kayseri ili Melikgazi ilçesi Seyyid Burhanettin mezarlığı içinde, Seyyid Burhaneddin türbesinin güneyinde ona bitişik olarak yapılmıştır (Fotoğraf 62).

Bugünkü Durumu: Sağlam ve işlevine uygun kullanılmaktadır.

İnşa Tarihi: H. 749 / M. 1349⁷

Plan Ve Mimari Özellikleri: Türbe kuzey-güney doğrultuda dikdörtgen planlıdır. Taç kapı kuzeydedir fakat kullanılmamaktadır (Fotoğraf 63). Türbeye Seyyid Burhanettin Türbesi ile bitişik olan duvardan yani güney cephesine açılan yuvarlak kemerli kapıdan girilmektedir (Fotoğraf 64). Türbenin tek penceresi, taç kapıda mukarnas kavsaranın dikdörtgen aynalığındaki sivri kemerli küçük penceredir. Diğer cepheler sağırdır. Kuzey duvarı daha yüksek yapılmıştır. Düz çatı ile örtülmüştür. Türbe alt korniş, önce içe doğru yuvarlak sonra düz profilli olarak dışarı taşırılmıştır. Çatıda yuvarlak ve düz profilli kornişe sahiptir. Batı cephesinin ortasında kornişlere yerleştirilen taş çörtlenler sade yapılmış ve olukları aşağıya doğrudur. Basık kemerli taç kapı süslemesiz yapılmış ikisi geniş biri dar üç bordürle çevrilidir. Beş sıra mukarnaslı kavsara konsollu üzengilere oturmaktadır. Bordürlerin altında dikdörtgen mermer kitabe ve kitabenin iki yanında birer kabara yer alır (Fotoğraf 65) .

Türbe içerde beşik tonozla örtülüdür. Dört sanduka bulunmaktadır (Fotoğraf 66). Türbenin cenazelik katı bulunmamaktadır.

Malzeme: Düzgün kesme taş malzeme kullanılmıştır. Kitabe beyaz mermerden yapılmıştır.

Süsleme: Yapıda süsleme unsuru ile taç kapı kavsara kısmında karşılaşılmaktadır. Beş sıra mukarnas kavsaralı taç kapının köşelerinde birer kabara yer alır. Bu kabarlarda ajur tekniğinde yapılmış geometrik süsleme yer alır (Fotoğraf 67). Merkezde yer alan

⁷ Kitabesine göre bu şehitliğin Emir Erdoğmuş adına H. 749 yılında yapıldığı anlaşılmaktadır. Bkz. Kerim Türkmen, a.g.m., s.371

dört karenin etrafında alt-üst geçmeler yaparak oluşturulmuş çeşitli geometrik şekiller bulunmaktadır.

3.1.5. YAHYALI ANONİM KÜMBET

Katalog No: 3.1.5

İnceleme Tarihi: Haziran-2016

Çizim: -

Fotoğraf: 68-75

Bulunduğu Yer: Kayseri, Yahyalı ilçesi Devlet Hastanesi bahçesinde bulunmaktadır.

Bugünkü Durumu: Bakımsız ve oldukça tahrip olmuş durumdadır.

İnşa Tarihi: Bilinmiyor. Benzer örneklerden hareketle yapı 14. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlendirilmektedir⁸.

Plan ve Mimari Özellikleri: Türbe kare planlı ve iki katlı olarak inşa edilmiştir (Fotoğraf 68). Kare oturtmalıktan sonra gövdenin üst kısmı köşelerde pahlanarak sekizgene dönüşür. Türbe sekizgen pramidal külah ile örtülüdür. Türbeye giriş doğu cephesindeki çift yönlü merdivenle çıkılan kapıdan sağlanmaktadır. Merdivenlerin altındaki küçük kapıdan cenazelik katına geçilmektedir (Fotoğraf 69). Taç kapı süslemesiz üç bordürle çevrilmiştir (Fotoğraf 70). Ortadaki bordür iç bükeydir. Bordürlerin arasında dikdörtgen beyaz taş üzerine üç satırlık kitabesi bulunmaktadır (Fotoğraf 71). Basık kemerli kapının aynalık kısmında üç kabara yer almaktadır. Kuzey ve batı cephelerinde birer küçük dikdörtgen pencere bulunmaktadır. Güney cephe sağır bırakılmıştır. Oturtmalıkta düz profilli, külah altında biri yuvarlak diğeri düz profilli korniş yer almaktadır.

Türbe içerde kare planlıdır ve kubbe ile örtülüdür. Kubbeye geçişlerde tromp kullanılmıştır (Fotoğraf 72). Mihrap dört cepheli, beş sıra mukarnas kavsaralıdır (Fotoğraf 73).

Türbenin kare planlı cenazelik katı, doğu-batı doğrultusunda sivri tonozla örtülmüştür (Cirtil, 2001, s.251).

⁸ Türbenin üç satırlık kitabesi çok tahrip olduğundan okunamamıştır. Tarihlendirme için bkz. O. C. Tuncer, a.g.e. s.31,32

Malzeme: Türbenin oturtmalık kısmında moloz taş, gövde ve külahta kesme taş kullanılmıştır.

Süsleme: Türbede süsleme unsurları ile taç kapı ve mihrapta karşılaşılmaktadır.

Taç kapı basık kemeri üzerinde üç gülbezek bulunmaktadır. Bunlar oldukça yıpranmış olmakla birlikte üzerinde çiçek motifi olduğu anlaşılmaktadır (Fotoğraf 74).

Mihrabın beş sıra mukarnas kavsarasının en alt sırasında yarım olarak yapılmış yedi yapraklı çiçek motifi bulunmaktadır (Fotoğraf 75). Bu motif gülbezelerde yer alan çiçek motifini andırmaktadır.

3.1.6. ALİ CAFER TÜRBESİ

Katalog No: 3.1.6

İnceleme Tarihi: Haziran 2016

Çizim:13-24

Fotoğraf: 76-96

Bulunduğu Yer: Kayseri ili Melikgazi ilçesi Kılıçarslan Mahallesindedir.

Bugünkü Durumu: Sağlam ve işlevine uygun olarak kullanılmaktadır.

İnşa Tarihi: XIV. Yüzyılın ikinci çeyreği⁹.

Plan ve Mimari Özellikleri: Kare oturtmalık üzerinde sekizgen gövde ve sekizgen piramidal külahlı bir yapıdır (Fotoğraf 76). Doğu, batı ve güney cephesinde birer dikdörtgen pencere ve bu pencerelerin üzerinde mazgal pencere yer alır (Fotoğraf 77). Kuzeyinde dört basamakla çıkılan taç kapının doğu ve batısında bulunan duvarlarla bir giriş eyvanı oluşturulmuştur. Bu duvarlarda birer pencere yer alır. Giriş eyvanına beş

⁹ Kitabesi olmayan yapıyı M. Akok ve H. Edhem 13. yüzyıla, O. C. Tuncer ve A. Çakmakoğlu Kuru 14.yüzyılın ikinci çeyreğine, O. Arık, A. Gabriel, O. Aslanapa, E. Diez 14. yüzyılın ortalarına tarihlendirmektedirler. Daha fazla bilgi için bkz. A. **Çakmakoğlu Kuru** a.g.e., s. 395; O. C. **Tuncer**, a.g.e., s. 29; O. **Aslanapa**, **Türk Sanatı**, İstanbul, 1973; M. **Akok**, 'Kayseri'de Dört Mezar Anıtı', **Türk Etnografya Dergisi**, C.12, T.T.K, Ankara, 1970, s.34; H. **Edhem**, **Kayseri Şehri** (Sadeleştirilen K. Göde) 1000 Temel Eser, No: 93, Ankara, 1982, s. 131; A. **Gabriel**, **Türk Anıtları** (Çev. A. Tütenk), Bengi Matbaası, Ankara, 1962, s. 93; O. C. **Tuncer**, a.g.e., s.29.

basamaklı merdivenle girilir. Bu bölümün üst örtüsü bulunmamaktadır¹⁰. Dışta sekizgen piramidal külahı içte kubbeye dönüşmektedir.

Türbenin mescit kısmının altında cenazelik katı bulunmaktadır¹¹. Bugün zemini ahşap kaplama olan mescit bölümünde, kuzeydoğu yönünde zemine açılmış olan küçük bir kapı ve ahşap beş basamaklı merdiven ile cenazelik katına iniş sağlanmıştır (Fotoğraf 78, 79, 80). Üç ahşap sütun üzerine yatay olarak yerleştirilmiş birer ahşap direk ve onların üzerinde sıralanmış yatay ahşap hatıllar cenazelik katının üst örtüsünü oluşturmaktadır (Fotoğraf 81). Moloz taşlardan örülmüş duvarları ile kare bir mekân oluşturan cenazelik katında pencere tespit edilememiştir. İçerde bir mezar bulunmaktadır.

Oturmalığın alt kısmı içeri doğru kademeli üç bordürle çevrilidir. Üst kısmı dışarı doğru kademelenen dört bordür ve bir kaval silmeyle son bulur.

Külaha doğru ince bir kaval silme, bir taş sırası, türbeyi saran yazı kuşağı ve profilli silmeler yer alır. Türbenin saçak altı yazı şeridinde Bakara Süresinin 285 ve 286. ayetleri yazılıdır (Fotoğraf 82).

İçerde sekizgen planlı gövdenin duvarları boş bırakılmıştır. Üstte sekiz sağır kemer ve bu kemerlerin aralarına yerleştirilmiş beş dilimli istiridye kabuğu şeklinde köşe taşları (Çizim 13) planı önce onaltıgene sonra üçgen pahlı köşe taşları ile otuzikigene çevirirken dairesel etek silmesi kubbe ile kaplanır (Tuncer,1986, s.28) (Fotoğraf 83). Mescit kısmında doğu ve batı pencerelerinde profillendirilmiş yuvarlak kemerler bulunmaktadır (Fotoğraf 84). Bu kemerlerden en alttakinde ince bir şeridin kırık çizgiler yapmasıyla oluşmuş küçük üçgenler yer almaktadır (Fotoğraf 85; Çizim 14). Güney pencere mihrap şeklinde sekiz sıra mukarnaslıdır. Mihrabın iki yanındaki sütunçelerin kaidelerinde süsleme bulunmazken gövdeleri kaval silmelerden örgülerle hareketlendirilmiştir. Sütunçeler akantus başlıklıdır. Aynı uygulamayı kuzeyde giriş

¹⁰ Bu ön mekân hakkında çeşitli görüşler vardır. H. Edhem bu kısmın sonradan eklendiği ve Selçuklu yapısı olduğu görüşündedir. O. Aslanapa ve E. Diez de sonradan eklendiğini söylerken, A. Gabriel, M. Akok ve O. C. Tuncer yapıyla birlikte inşa edildiği görüşündedirler. M. O. Arık sekizgen prizmal gövdeli türbeler arasında önündeki medhal mekânı ile ilk örneklerden olduğunu söyler. Bkz. A. **Çakamakoğlu Kuru**, a. g. e., s.403; M. **Akok**, *'Kayseri'de Dört Mezar...*, s. 23; O. C. **Tuncer**, a. g. e., s.28,29; M. O. **Arık**, *'Erken Devir Anadolu Türk Mimarisinde Türbe Biçimleri'*, **Anadolu (Anatolia)**, 1969,??Anadolu Türk Mimarisi, s. 69.

¹¹ Yapının cenazelik katı hakkında farklı görüşler bulunmaktadır. A. Çakamakoğlu Kuru ve O. C Tuncer türbenin mumyalık katının olmadığını söylerken, H. Erkiletlioğlu ve M. Akok türbenin altında bir lahit odası olduğundan bahseder. Bkz. A. Çakamakoğlu Kuru, a.g.e., s. 395; O. C. Tuncer, a.g.e., s. 28; H. Erkiletlioğlu, a.g.e, s. 265.; M. Akok, *'Kayseri'de Dört Mezar...*, s.23.

kapısının iç tarafında da görüyoruz. Biri dar ikisi geniş sonra yine dar süslemesiz dört bordürle çevrili basık kemerli kapının üzerinde dikdörtgen pano yer alır. Bu panonun devamında yedi sıra mukarnas kavsara ve yanlarda akantus yapraklı sütün başlıklarıyla sütunçeler yer almaktadır. Sütunçelerin gövdesinin yarısı duvara gömülü olarak yapılmış ve üç köşelidir.

Malzeme: Türbenin dış cephesinde ve mescit bölümünde düzgün kesme taş, cenazelik katında moloz taş kullanılmıştır.

Süslemesi: Taç kapıda, pencerelerde, mihrap ve taç kapının iç yüzünde süslemeler yer almaktadır.

Taç kapı (Fotoğraf 86, 87; Çizim 15) farklı genişlikte süslemesiz dört bordürle çevrilmiştir. En dışta, bordürün üst sınırına kadar yükselen sağlı sollu birer sütunçe bulunmaktadır. Sütunçeler üç sıra mukarnas başlıklı, gövdeleri süslemesiz ve kaideleri yoktur. Taç kapı basık kemeri geçme taşlardan yapılmıştır ve dışarı çıkma yapan konsollu üzengilere oturmaktadır. Sivri kemerli ve dokuz sıra mukarnas kavsaralı taç kapının sağında ve solunda birer sütunçe yer alır. Sütünceler dört sıra makarnaslı pramidal başlıklıdır. Gövdeleri süslemesiz ve kaideleri yoktur.

Türbenin her cephesini bir kaval silme, sonra ince bir silme ve bir bordür çevrelemektedir. Bu çerçeve pencerelerin üzerinden geçerek pencereleri ters 'U' şeklinde dolaşır. Doğu ve batıdaki pencereleri ayrıca bir kaval silme ve bir bordür çevreler. Pencerelerin üzerinde sağır sivri kemer içinde yine sivri kemerli bir niş yer alır Burada merkezde dikey olarak yerleştirilmiş üç palmet ve yanlarda kıvrım dallarla rumiler yer alır. En alttaki palmet üç yan yaprağı ve tepe yaprağıyla diğerlerinden büyük yapılmıştır. Bu palmetin saplarından çıkan şeritler ortadaki palmetinde saplarını teşkil etmektedir. Ortadaki palmet daha küçüktür ve tek yan yaprağı volütlenererek son bulur. Üstteki palmetin su damlası şeklinde tepe yaprağı, üç yan yaprağı ve volütleri mevcuttur. Bu palmetin sapları kıvrımlar yaparak rümillerle birleşir. Niş içindeki bu kompozisyon doğu (Fotoğraf 88; Çizim 16), batı (Fotoğraf 89; Çizim 17) ve güney cephe pencerelerinde (Fotoğraf 90; Çizim 18) uygulanmıştır.

Güney cephedeki pencere; bir kaval silme, üç sıra mukarnaslı bordür ve yarım üç kollu yıldızların tekrarından oluşan bordürle çevrilidir (Fotoğraf 91; Çizim 20). Sivri kemerli pencerenin yine sivri kemerli nişinin içinde doğu ve batıdaki pencerelerin süslemesiyle aynı bitkisel süsleme yer alır (Fotoğraf 92; Çizim 20).

Mescit kısmında güney pencere mihrap şeklinde sekiz sıra mukarnalıdır (Fotoğraf 93; Çizim 21). En alttaki mukarnas sırasının sadece köşelerine mukarnas yerleştirilmiştir. Sonraki sıranın ortasındaki iki gözünde yelpaze dilimli motif yer alır. Dıştan içe doğru süslemesiz dört bordür ile çevrilmiştir. Mukarnas kavsarayı ince bir kaval silme sınırlandırır. Mihrabın iki yanındaki sütunçelerin gövdeleri kaval silmelerden örgülerle süslenmiştir. Sütunçeler akantus başlıklıdır (Fotoğraf 94; Çizim 22). Kaideleri oldukça yıprandığı için herhangi bir süsleme görülememektedir. Aynı uygulamayı giriş kapısının iç kısmında görüyoruz. Sade bırakılmış üç bordürlü ve basık kemerli kapının üzerinde dikdörtgen panonun devamında sekiz sıra mukarnalı kavsara yer alır (Fotoğraf 95; Çizim 23). Sağında ve solundaki sütunçeler akantus başlıklı ve gövdeleri süslemesizdir (Fotoğraf 96; Çizim 24)

3.1.7. ŞAH KUTLUĞ HATUN TÜRBESİ

Katalog No: 3.1.7

İnceleme Tarihi: Haziran 2016

Çizim: 25-59

Fotoğraf: 97-139

Bulunduğu Yer: Kayseri, Melikgazi ilçesi Gavremoğlu Mahallesinde bulunmaktadır.

Bugünkü Durumu: Sağlam olarak günümüze ulaşmıştır.

İnşa Tarihi: H 750 / M 1350¹²

Plan ve Mimari Özellikleri: Güney-kuzey doğrultuda dikdörtgen planlı türbe iki bölümden oluşmaktadır (Fotoğraf 97). Kare bir mekân ve bu mekânın kuzeyinde doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen bir bölüm yer alır. Kare bölüm, yüksek tutulmuş sekizgen kasnağın üzerinde piramidal külahla örtülüdür. Dikdörtgen bölüm dıştan düz çatıyla örtülüdür. Türbeye giriş güney cephesinde bulunan basık kemerli taç kapıdan sağlanmaktadır (Fotoğraf 98). Türbenin kuzey, doğu ve batısında dikdörtgen birer pencere bulunmaktadır¹³ (Fotoğraf 99). Pencereleer yatay olarak ikiye bölünmüştür.

¹² Türbenin iki kitabesi bulunmaktadır. Biri taç kapı üzerinde, diğeri mescit kısmında basık kemerli giriş kapısı üzerinde yer alır. Bkz. K. **Türkmen**, a.g.m.,s.373.

¹³ Bugün kuzey duvarında pencere olarak kullanılan açıklığın öncesinde bir kapı olduğu görüşü vardır. Bkz. **Çakmaköglu Kuru**, a.g.e., s. 415.

Oturtmalıkta biri yuvarlak diğeri düz profilli iki silmeden oluşan korniş bulunmaktadır. Türbe duvarının en üstünde birbirine dolanan yuvarlak profilli iki kaval silme zencirek oluşturarak üst korniş meydana getirir (Fotoğraf 100).

Türbenin kare mekânı, doğu ve batıda bulunan gömme ayakların taşıdığı kubbe ile örtülüdür (Fotoğraf 101)¹⁴. Kubbeye geçiş profilli sivri kemerler ve Türk üçgeni ile sağlanmıştır. Üç dilim halindeki Türk üçgenlerinin ortadaki dilimlerinde birer eşkenar dörtgen kabara bulunmaktadır (Fotoğraf 102). Bunlardan güneydoğudaki hariç diğerleri kırılmış ve tahrip olmuştur. İçerde kubbe kasnağında bugün oldukça tahrip olmuş ve çok az bir kısmı kalmış olan bitkisel süsleme şeriti bulunmaktadır. Dikdörtgen bölüm içerde sivri beşik tonozla örtülüdür. Mescit kısmında taç kapı arkasında mermer bir kitabe yer almaktadır (Fotoğraf 103). Bugün türbe içinde biri küçük ikisi büyük olmak üzere üç sanduka vardır (Fotoğraf 104). Türbenin cenazelik katı bulunmamaktadır.

Malzeme: Düzgün kesme taş malzeme kullanılmıştır. Taç kapı üzerindeki ve içerde kapının hemen üstündeki kitabeler beyaz mermerden yapılmıştır.

Süsleme: Türbede süsleme unsurlarına taç kapı, pencere, kubbe kasnağı ve kubbeye geçişlerde rastlanmaktadır.

Dış cephedeki süslemeler:

Taç kapı: Yapıda süslemenin en fazla taç uygulandığını görüyoruz (Fotoğraf 105; Çizim 25). Taç kapı oturtmalık kornişinden başlayan, en dışta dar ardından iki geniş ve bir dar bordür ile çevrelenmiştir. Bordürlerin arasında düz silmelerle geçiş sağlanmıştır. Taç kapının üstte yenilenen kısmı boş bırakılmıştır. Taç kapının batısındaki bordürler oldukça yıpranmış durumdadır. Bordürlerdeki süslemelerin ortası içeri doğru yivli yapılarak derinlik sağlanmıştır. Taç kapı bordürleri dıştan içeri doğru (Fotoğraf 106)

- I. Bordür (en dıştaki ince bordür): Bir şeridin alt-üst geçmeler yaparak kalp şeklinde oluşturduğu geometrik süsleme sonsuza gider ve ortası yivlidir. (Çizim 26)
- II. Bordür: İkinci ve üçüncü bordürler kalındır. İkinci bordürde on iki kollu yıldızların yarısı bordürün sınırından başlayarak rumilerle birleşmiştir. Bu yarım yıldızların kollarından çıkan kıvrım dallar palmetleri oluşturur. Palmetler bir

¹⁴ Türbenin yıkılan kubbesi 1977 yılında kesme taştan yeniden yapılmıştır. Bkz. C. Aslan, Y. Özbek, **Kayseri Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri**, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Yay., Kayseri, C. I, s. 431.

düzen içinde yapılmıştır. Bordürün sınırından başlayan yarım altı kollu yıldızlar ve bu yıldızların kollarından gelişen bir palmet ortada yer alır. Yatay düzlemde tekrarlayan bu motifin arasında çaprazlamasına yapılmış palmetler yer alır. Bu palmetler birbirlerine dönük olarak aynı tepe yaprağını paylaşırlar. Palmetlerin yan yaprakları kıvrılarak düğme şeklinde son bulur (Çizim 27).

III. Bordür: Merkezi kaydırılmış sekiz kollu yıldızlar, bordür sınırında yarım olarak yapılmış beş kollu yıldızlarla birleşmektedir. Aralardaki boşluklar çokgenlerle doldurulmuştur. Kırık çizgi şeritler iç bükey olarak yivlendirilmiştir (Çizim 28).

IV. Bordür: Alt-üst geçmeler yapan şeritler beşgenler meydana getirerek geometrik bir kuşak oluşturur (Çizim 29).

Taç kapı beş sıra mukarnas kavsaralıdır. Dışarı çıkıntı yapan üç sıra mukarnaslı kuşatma kemeriyle çevrelenmiştir. Mukarnaslı kavsaranın en alt sırasının tam ortasında yarım daire madalyon içinde yarım altı kollu yıldızın kollarından çıkan şeritlerin oluşturduğu palmetler ve kıvrım dallardan oluşan kompozisyon yer alır. Palmetler tepe yaprağı olmaksızın yan yaprakları genişçe iki yana açılmış ve düğme şeklinde son bulmuştur. Buradaki bezeme yuvarlak profilli yapılmıştır (Fotoğraf 107; Çizim 30). Üçüncü sırasındaki mukarnaslar istiridye dilimlidir. Ters U şeklindeki kavsara kuşatma kemeri, dışarı çıkıntı yapan dört sıra mukarnas başlıklı üzengeye oturmaktadır. Mukarnaslı üzenge taşının üzerinde biri uzun diğeri daha kısa iki taş yer almaktadır (Fotoğraf 108). Alttaki uzun taşta iki şeridin birbirine dolanmasıyla zencirek oluşturulmuştur. Bu zencirekte bir daire ve bir altıgenin tekrarı yer alır (Çizim 31). Kısa olan üzenge taşında basit kırık dallarla oluşturulmuş bitkisel bezeme yer alır (Çizim 32).

Taç kapı kavsara alınlığında geometrik süsleme yer alır. Burada altıgenlerin her bir kenarından çıkan kollar kırık çizgiler yaparak bir sonraki altıgenin kollarıyla birleşir. (Fotoğraf 109; Çizim 33). Aynı süsleme türbe kaidesinin güneybatı köşesinde oturtmalığın üzerindeki iki taş sırasında bulunmaktadır. Altıgenlerin kenarlarından çıkan kırık çizgi şeritler 'Z' ler yaparak diğer altıgenlerin kolları ile birleşmektedir (Fotoğraf 110). Buradaki bezeme daha büyük boyutta yapılmıştır.

Mukarnas kavsaranın altındaki dikdörtgen panoda kırık çizgi şeritlerden oluşan geometrik kompozisyon yer alır. Buradaki kırık çizgiler birleşerek çarkıfelek motifi oluşturmaktadır (Fotoğraf 111; Çizim 34).

Kavsaranın alt sırasındaki panoda bitkisel ve geometrik süslemenin birlikte uygulandığını görmekteyiz. Burada on iki kollu yıldızın her bir kolundan çıkan şeritler birleşerek yıldızın köşelerinde birer palmet oluştururlar. Palmetler, tepe yaprağı ve tek sıra yan yaprağının düğme şeklinde son bulmasıyla S. Mülayim'in yapmış olduğu palmet tipolojisinde ana tipte IV. gruba dâhil edilebilirler (Mülayim, 1976, s. 149-150). Devamında sekiz kollu yıldız ve bu yıldızın köşelerinde çokgenler kıvrım dallarla birbirine bağlanır (Fotoğraf 112; Çizim 35).

Taç kapı basık kemeri, konsollu ve mukarnaslı üzenkilere oturur. Kemer karnı dilimli olarak yapılmıştır. Kemerin geçmeli taşlarından aralardakiler boş bırakılmıştır. Kemerin üzerinde çizgisel olarak yapılmış rumiler yer alır (Fotoğraf 113; Çizim 36).

Kemer aynalığının köşelerinde üçgen şeklinde ajurlu süsler bulunmaktadır. Bunların ortasında on iki kollu yıldızın kollarında çıkan şeritler geçmeler yaparak geometrik süsleme oluşturur. İki üçgenin arasında ajurlu bir kabara yer alır. Ortasındaki sekiz kollu yıldızın kollarından çıkan şeritler geometrik bir örgü oluşturur (Fotoğraf 114).

Taç kapının sövelerinde palmet, rumi ve kıvrım dalların birbirine dolanmasıyla oluşturulmuş bitkisel süsleme yer alır (Fotoğraf 115).

Taç kapının iki yanında dört sıra mukarnaslı mihrabiyeleri bulunur (Fotoğraf 116-; Çizim 37). Mihrabiye nişleri kırık çizgilerden oluşan geometrik süslemeyle doldurulmuştur (Fotoğraf 117; Çizim 38). Sivri kemerli mihrabiyelerin kavsara köşelerinde palmetler bulunur. Buradaki palmetlerden köşedeki palmet büyük tepe yaprağına ve kısa kıvrık yan yapraklara sahiptir. Diğer palmetlerin yan yaprakları yay gibi iki yana açılarak daha büyük yapılmış fakat tepe yaprağı daha küçüktür. Yan yaprakları düğme bitişlidir. Kıvrık dallar ve rümlerle birlikte bitkisel bir bezeme meydana getirir (Fotoğraf 118; Çizim 39). Mihrabiyelerin üzerinde düğümlü iki daire içine alınmış birer kabara bulunur. Dış tarafta kalanlar kırılmış ve üzerindeki süsleme belirsizleşmiştir. İç taraftakiler sağlamdır ve şeritlerin alt-üst geçmeler yaparak çokgenler oluşturduğu geometrik süsleme ajurlu olarak yapılmıştır (Fotoğraf 119).

Taç kapı sövesinin yan yüzlerinde iki şeridin birbirine dolanmasıyla zencirekler oluşturulmuştur. Bu zencireklerin oluşturduğu altıgenlerin her birinin ortasında altı yapraklı birer gülçe yer alır (Fotoğraf 120; Çizim 40)

Taç kapının iki yanında yer alan sütunçelerden batıdakinin kaidesi ve gövdesinin yarısı yenilenmiştir. Doğudaki sütunçenin kaidesinde de kırılmalar mevcuttur. Kalan izlerden burada bitkisel bir motif olduğu anlaşılmaktadır. İki sütunçenin başlıklarında palmet ve lotusun sıralanmasından oluşan bitkisel bezeme yer alır. Sütunçelerin başlıklarında palmetler ve bu palmetlerin saplarından gelişen lotuslar yer alır. Palmetlerin iri tepe yaprağı, içeri kıvrık yan yaprakları ve düğme denilen yuvarlakları vardır. Lotusların kolları palmetlerin üzerinde uzanarak bir çerçeve oluşturur ve dışarı volütlenecek son bulur (Fotoğraf 121; Çizim 41). Sütunçe başlıklarında çizgisel bezemeli bilezikleri bulunur. Başlıkların en üstünde zencirekli şerit bulunur (Çizim 42). Sütunçelerin gövdelerinde kırık çizgilerin alt-üst geçmeler yapmasıyla oluşmuş geometrik süsleme yer alır (Çizim 43). Sütunçeler ile yanındaki bordür arasında sütunçelerin kaidesinden başlığına kadar uzanan bir süsleme şeridi bulunmaktadır. Burada palmet-lotus dizisinden oluşan bitkisel bezeme yer alır (Fotoğraf 122; Çizim 44). Kavsara kemeri üzengi taşı ile sütunçelerin başlığı arasındaki şeritte bitkisel-geometrik karışık süsleme yer alır. Burada bordür sınırından başlayan yarım olarak yapılmış dört kollu yıldız, rumiler ve palmetlerle birleşir. Bu şeridin merkezinde bulunan palmetin iki yanında rumiler ve yarım dört kollu yıldızlar yer alır (Fotoğraf 123; Çizim 45)

Taç kapı kuşatma kemerinin üzerinde beyaz mermerden üç dilimli kemer içinde yapının inşa kitabesi yer alır. Kitabe bir silme ve dar bir kuşakla çevrelenmiştir. Bu kuşakta rumiler ve kıvrım dallar birbirine dolanarak devam eder. Kitabenin köşelerinde ters palmetler ve bu palmetlerden doğan rumilerin oluşturduğu bitkisel bezeme bulunmaktadır. Kitabe köşesinden başlayan büyük palmetler düğmelerle son bulur. Bunların üzerinde birer küçük palmet yer alır. Bu palmetler tepe yapraklı, birer yan yaprağın volütlenecek düğme oluşturmasıyla nihayetlenir. Büyük olan palmetin sapları şeritler halinde küçük palmetin sapını da oluşturur. Bunlardan doğan rumilerle bitkisel bir kompozisyon meydana getirmişlerdir (Fotoğraf 124; Çizim 46). Kitabe kemerinin içinde uç kısmında dokuz dilimli yelpaze yer alır. Kitabenin iki yanında oldukça tahrip olmuş birer rozet yer alır (Fotoğraf 125). Bu rozetlerde merkezden ışınlar olarak çıkan geometrik motifli bir güneş tasviri vardır (Cirtil, 2001, s. 210).

Pencereler

Türbenin güney cephesi hariç tüm cephelerinde birer dikdörtgen pencere bulunur. Pencereler oturtmalıktan itibaren başlar. Yüksek tutulmuş bordürlerle çevrilmiştir ve yatay olarak ikiye bölünmüşlerdir.

Batı penceresi: Cepheden içeriye doğru üç sıra bordürle çevrilidir (Fotoğraf 126; Çizim 47). En dıştaki bordürde iki şerit, altıgenlerin içinden geçerek geometrik bir bezeme oluşturur (Fotoğraf 127; Çizim 48). Bordürün alt kısımları kısmen dururken üst kısımlarında süsleme yoktur. İkinci bordür boş bırakılmıştır. Üçüncü bordürde on kollu yıldızlar yarım olarak bordür sınırından başlamıştır (Fotoğraf 128; Çizim 49). Pencerenin ortasından geçen lentoda on iki kollu yıldız ve etrafında gelişen çokgenlerden oluşan geometrik bezeme yer alır (Fotoğraf 129; Çizim 50). Pencerenin üzerinde iç içe geçen dairelerin oluşturduğu dilimli kemer yer alır. Bu dairelerin ortası genişçe yivlidir (Fotoğraf 130; Çizim 51). Pencere kemeri mukarnaslı üzengilere oturmaktadır. Pencere kemerinin içinde ortadaki sekiz kollu yıldızın etrafında gelişen palmetler ve rumilerden oluşan geometrik-bitkisel karma bir bezeme yer alır (Fotoğraf 131; Çizim 52).

Doğu penceresi: Cepheden içeri doğru kademelenen üç sıra bordürle çevrilidir (Fotoğraf 132; Çizim 53). Dıştan içeri doğru ilk bordürde üç dilimli yonca sırası yer alır (Fotoğraf 133; Çizim 54). İkinci bordür süslemesizdir. Üçüncü bordür yarım üç kollu yıldız şeridi ile süslüdür (Çizim 55). Pencere sivri kemer ile çevrilidir. Burada beş kollu yıldızlar arasında çokgenlerden oluşan geometrik bezeme yer alır (Fotoğraf 134). Sivri kemer bir silmeyle vurgulanmıştır. Kemer köşeliğinde sol tarafta oldukça tahrip olmuş bir kabara mevcuttur. Kemer köşeliğinin sağ tarafında kabara bulunmamaktadır.

Kuzey penceresi: Duvar yüzeyinden içeri doğru kademelenen üç sıra bordürle çevrelenmiştir (Fotoğraf 135; Çizim 56). En dıştaki bordürde uzunlamasına gelişen palmetlerin saplarından ve yan yapraklarından gelişen şeritlerin birbirine dolanarak oluşturduğu bitkisel bezeme yer alır (Fotoğraf 136; Çizim 57). İkinci ve üçüncü bordür pencere kemer üzengi taşına kadardır. İkinci bordür boş bırakılmıştır. Üçüncü bordürde altı kollu yıldızlar yarım olarak bordür sınırından başlamıştır (Fotoğraf 137). Pencerenin yuvarlak kemeri orijinal değildir (Çakmakoğlu Kuru, 1998, s.383).

İç Mekân Süslemeleri;

Kubbe kasnağı ve kubbeye geçiş: Kubbe kasnağında, yuvarlak profilli şeritlerden oluşan bitkisel kuşaktan günümüze süslemenin bulunduğu küçük bir bölüm kalmıştır. Burada palmet ve kıvrım dallar birbirine dolanmaktadır (Fotoğraf 138; Çizim 58).

Kubbeye geçişi sağlayan üç dilimli Türk üçgenlerinin ortasındaki dilimde eşkenar dörtgen kabaralar bulunmaktadır. Bunlardan güneydoğudaki kabara hariç diğerleri kırılmış ve tahrip olmuştur. Güneydoğudaki kabarda merkezi kaydırılmış on iki kollu yıldızın kollarından doğan kıvrım dallar ve rumiler yer alır (Fotoğraf 139; Çizim 59).

3.1.8. EMİR SULTAN TÜRBESİ

Katalog No: 3.1.8

İnceleme Tarihi: Haziran-2016

Çizim: -

Fotoğraf: 140-146

Bulunduğu Yer: Kayseri ili Melikgazi ilçesi Cumhuriyet mahallesindedir.

Bugünkü Durumu: Türbe sağlam bir şekilde günümüze ulaşmıştır.

İnşa Tarihi: Kitabesi bulunmayan yapı 14. Yüzyılın ortalarına tarihlendirilmektedir (Tuncer, 1986, s.42).

Plan ve Mimari Özellikleri: Türbe, doğusunda bulunan Emir Sultan Camii'ne bitişiktir (Fotoğraf 140). Kare planlı türbe kuzeyde eyvanlı girişe sahiptir. Kuzey cephe duvarı yüksek tutulmuş ve bu duvarın üstüne sonradan bir minber minare yerleştirilmiştir. Üç kademeli profilli bordür ters U şeklinde ön cepheyi sarar. Sivri kemerli eyvanın içine basık kemerli giriş kapısı ve onun doğusuna yarım sekizgen planlı beş sıra mukarnaslı niş yerleştirilmiştir. Giriş kapısı süslemesiz profilli altı bordürle çevrilidir (Fotoğraf 141). Türbenin batı ve güney duvarında birer mazgal pencere bulunmaktadır. Sekizgen şeklinde yüksek kasnakta bu pencerelerin hizasında birer pencere daha bulunmaktadır. Kasnağın doğu cephesinde bir pencere bulunmaktadır. Türbe dışarda piramidal külahla, içerde kubbe ile örtülüdür (Fotoğraf 142). Kubbeye geçiş, köşelerde içleri dilimli tromplarla sağlanmıştır (Fotoğraf 143). Bu geçişler kasnağı sekizgene çevirmektedir.

Türbenin doğu duvarına açılan kapıdan mescide geçiş sağlanmıştır (Fotoğraf 144). Mihrap yerden bir iki basamak yüksekliğinde bugün ahşap kapıyla kapalı bir niş şeklindedir (Fotoğraf 145). İçerde bir sanduka bulunmaktadır.

Malzeme: Türbenin giriş cephesi, kasnak ve külahında kesme taş, diğer duvarlar ve kubbede moloz taş kullanılmıştır. Dolgu malzemesi olarak moloz taş kullanılmıştır.

Süsleme: Tek süsleme giriş kapısının doğusundaki beş sıra mukarnaslı mihrabiyesidir. Yarım daire planlı niş sivri kemer ile çevrilidir (Fotoğraf 146).

3.1.9. EMİR ALİ PİŞREV TÜRBESİ

Katalog No: 3.1.9

İnceleme Tarihi: Haziran-2016

Çizim: -

Fotoğraf: 147-158

Bulunduğu Yer: Kayseri ili Talas ilçesine giden yol üzerindedir. Döner Kümbetin güneyindedir.

Bugünkü Durumu: Sağlam ve işlevine uygun kullanılmaktadır.

İnşa Tarihi: H. 751/M. 1350¹⁵

Plan ve Mimari Özellikleri: Kuzey-güney doğrultuda dikdörtgen planlı türbe düz çatıyla örtülüdür (Fotoğraf 147). Kuzeydeki taç kapısına çift yönlü altı basamaklı merdivenle çıkılır (Fotoğraf 148). Merdivenin altında cenazelik katının düz atkılı kapısı yer alır (Fotoğraf 149).

Oturtmalık taç kapı hizasında biri 'S', diğeri düz profilli kornişle sınırlandırılmıştır. Aynı korniş türbenin üst kısmında tekrarlanmıştır. Doğu ve batı duvarlarında ikişer çörten bulunmaktadır. Mescit ve cenazelik katları içerde beşik tonozla örtülüdür. Doğu ve batı cephede birer dikdörtgen pencere ve güneyde mazgal pencere yer alır.

Taç kapı, oturtmalıktan başlayan süslemesiz bir silme ve bir bordürle çevrilidir (Fotoğraf 150). Bordür altta dönerek sütunçenin kaidesine ulaşır. Sivri atnalı kemerli taç kapı on sıra mukarnas kavsaralıdır (Fotoğraf 151). Kavsara kemerinde palmet-lotus

¹⁵ K. Türkmen, a.g.m, s. 374, 375.

sirasının oluşturduğu bitkisel süsleme yer almaktadır. Fakat taş yıprandığı için süsleme belirgin değildir. Taç kapının iki yanındaki sütunçeler iki katlı mukarnaslı başlıklara sahiptir. Sütunçelerin gövdesi süslemesiz, konik kaideleri ve başlık kısımları oldukça yıpranmıştır. Mukarnaslar dilimli olarak yapılmıştır. Taç kapının basık kemeri yek pare taştan üzengilere oturmaktadır. Kavsara kemeri üzerinde beyaz mermerden kitabesi yer almaktadır (Fotoğraf 152).

Mihrap restorasyon sırasında yenilenerek Emir Şahap Türbesi'nin mihrabına benzer şekilde yapılmıştır (Çakmakoğlu Kuru, 1998, s.435). Mihrap, süslemesiz tek bordürlü, dikdörtgen planlı ve beş sıra mukarnaslıdır (Fotoğraf 153). Alt sırasında iki kandil motifi yer almaktadır. Yeşil yağlı boya boyanmıştır. Mescit katında bir sanduka bulunmaktadır (Fotoğraf 154).

Cenazelik katı, kuzey-güney doğrultuda dikdörtgen planlı ve beşik tonozla örtülüdür (Fotoğraf 155, 156).

Malzeme: Moloz taş dolgulu kesme taş ile yapılmıştır. Cenazelik katında moloz taş kullanılmıştır. Mermer, kitabede kullanılmıştır

Süsleme: Türbede süsleme unsurlarıyla taç kapı ve mihrapta karşılaşıyoruz.

Taç kapı kavsarası on sıra mukarnaslıdır. En alt sırasında kandil motifi yer alır. Diğer kısımlar dilimli olarak yapılmıştır. Taç kapının iki yanındaki sütunçeleri dört sıra mukarnaslı ve iki katlı başlığa sahiptir.

Taç kapı kavsara sivri kemeri üzerinde palmet-rümi sıralı bitkisel süsleme bulunmaktadır (Fotoğraf 157). Taş oldukça yıprandığından süslemeler belirgin değildir. Sütunçelerin kaidelerde kırılmalar vardır.

Türbenin beş sıra mukarnaslı mihrabının alt sırasında iki kandil motifi yer almaktadır (Fotoğraf 158).

3.1.10. DÖRT AYAKLI TÜRBE

Katalog No: 3.1.10

İnceleme Tarihi: Haziran-2016

Çizim: -

Fotoğraf: 159-166

Bulunduğu Yer: Kayseri ili Melikgazi ilçesi Karacaoğlu Mahallesinde bulunmaktadır.

Bugünkü Durumu: Sağlam fakat bakımsız durumdadır.

İnşa Tarihi: XIV. Yüzyılın ikinci çeyreği¹⁶.

Plan ve Mimari Özellikleri: Yapı, kare planlı baldaken tarzında dört ayağın taşıdığı içten kubbe dıştan piramidal külahla örtülü türbe ve ona güneyden bitişik dikdörtgen planlı eyvanlı mekândan oluşmaktadır (Fotoğraf 159).

Kalkan duvarlı yapılmış kuzey cephenin ortasında, konsollu üzengilere oturan basık kemerli giriş kapısı yer alır (Fotoğraf 160). Taç kapı süslemesiz üç bordür ile çevrilidir. Eyvan sivri beşik tonozla örtülüdür (Fotoğraf 161). Eyvanlı bölümün doğu ve batı duvarlarının ortasında dikdörtgen birer pencere bulunmaktadır. Pencere içeride kademeli iki süslemesiz bordür ile çevrilidir. Eyvanlı bölümün üst kısmı kirpi saçaklı ve eğimli çatıyla örtülüdür.

Eyvanın güneyine bitişik olan türbe kalın ayakların taşıdığı kademeli sivri kemerlidir (Fotoğraf 162). Kuzeydeki ayaklar eyvan duvarına bitişik, güneydekiler ise serbesttir (Fotoğraf 163). Yüksek tutulmuş sekizgen kasağın dışarı taşan kademeli kornişli piramidal külahla birleşir. İçten kubbe ile örtülüdür (Fotoğraf 164). Kubbeye pandantifle geçilmiştir (Fotoğraf 165). Yenilenen taşlar nedeniyle kubbe eteğinde üç parça halinde kalmış olan kabartma yazı kuşağı bulunmaktadır (Fotoğraf 166).

Malzeme: Kesme taş malzemeyle yapılmış olan yapıda, moloz taş dolgu malzemesi olarak iç kısımda ve eyvanın tonoz örtüsünde kullanılmıştır.

Süsleme: Süslemesi bulunmamaktadır.

¹⁶ Kitabesi olmayan yapıyı Çakmaklı Kuru XIV. yüzyılın başlarına, O. C. Tuncer XIV. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlendirmektedir. Bkz. **Çakmaklı Kuru**, a. g. e., s. 366; O. C. **Tuncer**, a. g. e., s.35

3.1.11. ULU HATUN TÜRBESİ (ŞAHGELDİ, DEVLETLİ, DEDE TÜRBESİ)

Katalog No: 3.1.11

İnceleme Tarihi: Haziran-2016

Çizim: -

Fotoğraf: 167-176

Bulunduğu Yer: Kayseri ili Melikgazi ilçesi Curcurlar mahallesinde otopark içinde bulunmaktadır.

Bugünkü Durumu: Sağlam ve işlevine uygun olarak kullanılmaktadır.

İnşa Tarihi: H. 765/ M. 1363-64¹⁷

Plan ve Mimari Özellikleri: Kare planlı türbenin batısında dikdörtgen şeklinde eyvanlı bir giriş bölümü yer almaktadır (Fotoğraf 167). Bu kısım sivri beşik tonozla (Fotoğraf 168), mescit kısmı kubbeye örtülüdür. Kubbeye geçiş üçgenlerle sağlanmıştır (Fotoğraf 169). Basık kemerli taç kapı konsollu üzengilere oturmaktadır. Basık kemerin üzerinde kitabesi bulunmaktadır (Fotoğraf 170). Sivri kemerli kavsara çıkmalı konsollara oturmaktadır. Sivri kemerin altında daire şeklinde bir rozet yer alır.

Doğu cephede bir pencere, güney cephenin ortasında mihrap ve iki yanında moloz taşlarla doldurulmuş birer pencere bulunmaktadır. Beş sıra mukarnaslı mihrap süslemesiz iki bordürle sınırlanmıştır (Fotoğraf 171). Beş köşeli mihrabın köşeliklerinde birer rozet yer almaktadır (Fotoğraf 172). Mescit kısmında dört sanduka bulunmaktadır (Fotoğraf 173).

Malzeme: Taç kapı, duvar köşeleri, kubbe ve mescit kısmında kesme taş, dış cephe duvarlarında moloz taş kullanılmıştır. Yapı oldukça onarım geçirmiştir (Çakmakoglu Kuru, 1998, s.451-454).

Süsleme: Türbede süsleme unsurları ile taç kapı ve mihrapta karşılaşılmaktadır.

Taç kapı nişi içinde daire şeklindeki rozette; merkezde yedi kollu yıldız ve bu yıldızın kollarından ikili geçmelerle oluşmuş geometrik şekiller yer alır. Yıldızın aralarından birer ok çıkararak rozeti çerçeveleyen ince şerit çerçeve ile birleşir (Fotoğraf 174).

¹⁷ Türbe kapısı üzerindeki kitabeye göre H. 765 senesinde yapılmıştır. Bkz. H. **Edhem**, Kayseri Şehri, (Sadeleştirilen K. Göde), 1000 Temel Eser, No: 93, Ankara, 1983, s. 15

Beş sıra mukarnaslı mihrabın köşelerinde birer rozet yer alır. Bu rozetlerde merkezde yedi kollu yıldız ve bu yıldızın kollarından meydana gelen geometrik şekiller bulunur (Fotoğraf 175,176) .

3.1.12. BABÜK BEY TÜRBESİ

Katalog No: 3.1.12

İnceleme Tarihi: Haziran-2016

Çizim: -

Fotoğraf: 177-189

Bulunduğu Yer: Kayseri ili Melikgazi İlçesi Yanıkoğlu Mahallesinde park içindedir.

Bugünkü Durumu: Yapı günümüze sağlam olarak ulaşmıştır.

İnşa Tarihi: H. 768/M. 1366¹⁸

Plan ve Mimari Özellikleri: Kare kaide üzerinde sekizgen türbe ve ona batısından bitişik dikdörtgen planlı beşik tonozla örtülü eyvan yer almaktadır (Fotoğraf 177).

Türbe iki katlı olarak yapılmıştır (Fotoğraf 178). Oturtmalık biri yuvarlak diğeri düz profilli kornişle nihayetlenir ve sekizgen planlı türbeye geçilir. Türbe içerde ahşap gergili dışarda sac kaplama çatı ile örtülmüştür (Fotoğraf 179). Türbenin güney ve batı cephelerinde birer pencere bulunmaktadır. Güney pencere süslemesiz iki bordürlü ve dört sıra mukarnaslı olarak yapılmıştır (Fotoğraf 180). İçerde bu pencere taşla doldurulmuş ve mihrap şeklinde düzenlenmiştir (Fotoğraf 181). Burada taş oldukça yıpranmıştır. Türbe batı cephesindeki duvarla eyvanlı bölüme bağlanmıştır.

Türbenin kuzey cephede yer alan giriş kapısına, çift yönlü üçer basamaklı merdivenden sonra iki basamak daha çıkılarak ulaşılır. Merdiven altları yarım Bursa kemeri şeklinde yapılmıştır. Taç kapı süslemesiz üç bordürün kademeli olarak sınırladığı basit bir açıklık şeklindedir. Türbede sanduka bulunmamaktadır.

Cenazelik katının kapısı oturtmalık zemininden üç basamak aşağıdadır (Fotoğraf 182).

Cenazelik katının demir parmaklıklı çift kapısı bulunmaktadır (Fotoğraf 183). İlk

¹⁸ Türbenin kitabesi eyvanlı bölümün güney duvarında yer almaktadır. Kitabe için Bkz. K. **Türkmen**, a.g.m., s.377.

kapıdan sonra iki basamak inilerek ikinci kapıya gelinir. Üç basamak daha inilerek cenazelik katına geçilir (Fotoğraf 184). Dikdörtgen planlı beşik tonozla örtülü cenazelik katının güney cephesinde mazgal pencere bulunmaktadır (Fotoğraf 185). İçerde bir mezar bulunmaktadır.

Eyvanlı bölüm; dikdörtgen planlı, içerde beşik tonozla, dışarda kırma çatıyla örtülüdür (Fotoğraf 186). Eyvanlı bölümün kuzey cephe duvarı daha kalın ve yüksektir. Eyvan çift merkezli sivri kemerle dışarı açılmaktadır. Kemerler dışarı hafif çıkıntı yapan duvara oturmaktadır. Kuzey cephesi düz üç bordür ve bir kaval silme ile hareketlendirilmiştir. Bordürler köşe yaparak kemerle birleşir. Batı duvarındaki pencere moloz taşlarla kapatılmıştır (Çakmakoğlu Kuru, 1998, s. 280). Güney cephesinde bir dikdörtgen ve bir mazgal pencere yer alır (Fotoğraf 187). Mihrap şeklinde tertiplenmiş bu pencere, içerde biri ince diğeri kalın iki bordürle çevrelenmiş ve pencerenin üstünde beş sıra mukarnaslı olarak yapılmıştır (Fotoğraf 188). Mukarnaslı kavsara profilli tablalara oturmaktadır. Bu pencere ve mazgal pencere arasında iki satırlık kitabesi yer almaktadır (Fotoğraf 189).

Malzeme: Türbede ve eyvanlı bölümde kesme taş, cenazelik katında moloz taş kullanılmıştır. Türbede iç mekânda tuğla, eyvanlı bölümde moloz taş dolgu malzemesi olarak kullanılmıştır.

Süsleme: Türbede süsleme bulunmamaktadır.

3.1.13. SIRÇALI KÜMBET

Katalog No: 3.1.13

İnceleme Tarihi: Haziran-2016

Çizim: -

Fotoğraf: 190-203

Bulunduğu Yer: Kayseri ili Melikgazi ilçesi Talas yolundaki Endüstri Meslek Lisesi bahçesinde bulunmaktadır.

Bugünkü Durumu: Sağlam olarak günümüze ulaşmıştır.

İnşa Tarihi: Kitabesi bulunmayan yapı XIV. Yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlendirilmektedir (Tuncer, 1986, s. 24).

Plan ve Mimari Özellikleri: Türbe, yüksekçe yapılmış kare oturtmalık üzerinde dışarda silindirik içerde ise onikigen planlıdır (Fotoğraf 190). Kuzey cephede bulunan giriş kapısına çift yönlü dört basamaklı merdivenle çıkılır (Fotoğraf 191). Merdivenleri kırık olduğundan üzerine yapılmış olan ahşap bir merdiven ile çıkış sağlanmıştır. Yarım daire kubbenin doğu cephesinde bir pencere yer almaktadır.

Oturtmalık, zemininden bir taş sırası sonra silmelerle ayrılmış üç bordürle çevrilidir. Yine bir taş sırasından sonra dışarı kademelenen dört sıra bordür ve bir yuvarlak profilli kornişle nihayetlenir.

Türbenin her cephesinde bir dikdörtgen pencere ve bu pencerelerin üzerinde bir mazgal pencere yer alır (Fotoğraf 192). Pencereleri süslemesiz beş bordür ters ‘U’ şeklinde sarar. Pencerelerin üstünde sağır sivri kemer ve teğet kemerli alınlık yer alır. Pencerenin arasındaki cephelerde oturtmalıktan sonra yatay üç sıra kademeli bordür bulunmaktadır (Fotoğraf 193). Pencereler ve kapı ahşap kanatlı ve demir parmaklıdır.

İçerde onikigen planlı olan kümbetin kubbesinin altında her köşesine yerleştirilen beş dilimli istiridye kabuğu şeklindeki bingilerle yirmi dört köşeli yüzey oluşturulmuştur (Fotoğraf 194). Buradan da kubbeye geçilmiştir (Fotoğraf 195). Her köşe zeminden dilimli bingilere kadar bir bordürle çerçevelenmiştir. Mihrap beş sıra mukarnas kavsaralı ve zemine kadar inen sivri kemerlidir (Fotoğraf 196). Sivri kemer üzerinde düğüm motifi yer alır. Doğu ve batısındaki pencerelerin üzerinde ortada geçme taş bulunmaktadır (Fotoğraf 197). Mazgal pencereler içerde sivri kemerlidir. Zemin bugün ahşap kaplamadır. İçerde sanduka bulunmamaktadır (Fotoğraf 198).

Taç kapı çıkmalı profilli üzengilere oturan geçmeli taşlardan basık kemerli yapılmıştır (Fotoğraf 199). Kemer üzerinde beyaz mermerden dikdörtgen şeklindeki kitabe yeri yazısız bırakılmıştır. Kapıyı ters ‘U’ şeklinde çevreleyen kademeli süslemesiz bordürlerin üstünde merkezde kabartma bir palmet motifi yer almaktadır. Taç kapının doğu ve batısında dört sıra mukarnas başlıklı sütunçeler bulunmaktadır. Gövdeleri süslemesiz, kaideleri kırıktır. Kavsara sivri kemeri, mukarnas başlıklarının üzerindeki yuvarlak ve düz profilli tablalara oturmaktadır. Kavsara kemerinin üzerindeki dikdörtgen panonun sağında ve solunda birer kabara yer almaktadır. Kabaralar kırık olarak günümüze ulaşabilmiştir.

Malzeme: Düzgün kesme taş malzeme kullanılmıştır.

Süsleme: Kümbette süsleme unsurları ile taç kapıda ve mihrapta karşılaşırız.

Taç kapı bordürlerinin üzerinde kabartma olarak yapılmış palmet motifi bulunmaktadır (Fotoğraf 200). Aşağıdan yukarı doğru üç palmet birbirlerine kıvrım dallar ve rümillerle bağlanmıştır. Bütününe bakıldığında bir ağacı andıran süslemede en üstteki palmetin saplarından çıkan kıvrımlar aşağıya inerek diğer kıvrım dallarla birleşip bir ağacın köklerini anımsatmaktadır.

Taç kapı kavsara alınışındaki iki kabara kırılmıştır (Fotoğraf 201).

Taç kapının sağında ve solunda sütunçelerin piramidal başlıkları dört sıra mukarnaslı yapılmıştır (Fotoğraf 202).

Mescit kısmında mukarnaslı mihrap penceresi yer alır. Beş sıra mukarnas kavsaralı mihrabı sivri kemerli bir bordür sınırlar. Bu sivri kemer üzerinde düğüm motifi yer almaktadır (Fotoğraf 203).

3.1.14. SUYA KANMIŞ HATUN TÜRBESİ

Katalog No: 3.1.14

İnceleme Tarihi: Haziran 2016

Çizim: -

Fotoğraf: 204-206

Bulunduğu Yer: Kayseri ili Melikgazi ilçesi Yamkoğlu Mahallesiinde park içinde bulunmaktadır.

Bugünkü Durumu: Sağlam olarak günümüze ulamıştır.

İnşa Tarihi: Kitabesi bulunmayan yapı XIV. Yüzyılın sonlarına tarihlendirilmektedir (Çakmaköğlü Kuru, s. 462,463).

Plan ve Mimari Özellikler: Türbe baldaken tarzda altıgen planlıdır (Fotoğraf 204). Her cephe çift merkezli sivri kemerlerle dışarı açılmaktadır. Kemer açıklıkları oturtmalıktan itibaren başlamaktadır. Kemerler konsollu üzengilere oturmaktadır. Oturtmalık biri yuvarlak diğeri düz profilli konişle son bulur. Türbenin üst örtüsü bulunmamaktadır. Kubbenin saçak kısmı düz profilli kornişe sahiptir. Hemen altında türbenin tüm

cephelerini dolaşan ayet kuşağı vardır. Bu yazı kuşağında yüksek kabartma olarak sülüs hatla yazılmış Ali İmran Suresinin 18, 19, 20. ayetleri yazılıdır (Fotoğraf 205). Türbenin bugün demir parmaklıklı bir kapısı bulunmaktadır. Her cephe parmaklıklarla kapatılmıştır.

Türbe içerde de altıgen planlıdır. Kubbe eteği, biri düz diğeri yuvarlak profilli silmeye sahiptir. Bu kısım silmeden sonra üç sıra taş örgüsüyle yarım daireye yakın bir kubbe görüntüsündedir. Üst örtüsü bulunmamaktadır. Üst örtüye geçiş kemer aralarında pandantifle sağlanmıştır (Fotoğraf 206).

Malzeme: Düzgün kesme taş malzeme kullanılmıştır.

Süsleme: Türbede süsleme bulunmamaktadır.

4. DEĞERLENDİRME

4.1. Malzeme

Eratna Beyliği'nin hâkim olduğu coğrafya dikkate alındığında kolaylıkla ulaşılabilen malzemeleri kullandıkları görülür.

Beyliğin Kayseri'deki türbelerinde genellikle kesme taş ve moloz taş malzeme kullanılmıştır.

Kesme taş: Türbelerin taşıyıcı duvarlarında, pencere ve kapı açıklıklarında, kemerlerde, üst örtü ve üst örtüye geçişlerde, özellikle süslemelerin uygulanacağı taç kapı, mihrap ve pencerelerde düzgün kesme taş malzeme tercih edilmiştir. Ayrıca kesme taşın sanduka ve mezar taşlarında kullanıldığı görülmektedir, Emir Şahap Türbesi (1329).

Moloz taş: Genellikle dolgu malzemesi olarak kullanılmıştır. Bazı türbelerin cenazelik katının duvarlarında ve üst örtülerinde moloz taş kullanılmıştır. Emir Şahap Türbesi (1328), Ali Cafer Türbesi (14.yy'ın 2. çeyreği), Emir Ali Pişrev Türbesi (1350), Babük Bey Türbesi (1366).

Mermer: Beyliğin Kayseri'deki türbelerinde mermer malzemenin sadece kitabelerde kullanıldığını görmekteyiz. Emir Şahap Türbesi (1328), Emirzade Mehmet Zengi Türbesi (1345), Emir Erdoğan Türbesi (1349), Yahyalı Anonim Türbe (14. yy'ın 2. çeyreği), Şah Kutluğ Hatun Türbesi (1350), Emir Ali Pişrev Türbesi (1350).

Ahşap: İncelenen türbeler arasında ahşap malzemenin taşıyıcı ve üst örtü olarak kullanıldığı iki örnek tespit edilmiştir. Ali Cafer Türbesi (14. yy'ın 2. çeyreği) cenazelik katında taşıyıcı ahşap ayaklar ve üst örtü ile Babük Bey Türbesi'nde (1366) ahşap gergili üst örtü bulunmaktadır.

4.2.Süslemenin Uygulandığı Alanlar

Orta Çağ Türk Sanatı boyunca süregelen giriş cephesini vurgulama ve taç kapıyla bir etki yaratma çabası Eratna Beyliği'nde de devam etmektedir. Anadolu Selçuklu Devleti yapılarına göre süsleme çeşidinin azalması ve uygulanan yüzeylerin daha sınırlı tutulması beyliğin hüküm sürdüğü yıllardaki siyasi sıkıntılar, ekonomik durumu ve beyliğin ömrü ile açıklanabilir.

Eratna Beyliği'nin Kayseri'deki türbelerinde süslemeler taç kapı, mihrap ve pencerelerde yoğunlaşmaktadır.

Taç kapılar cepheden dışarı taşırılmadan ve yükseltilmeden yapılmış, bordürlerle ve mukarnaslı kavsara ile vurgulanmıştır. Bordürler cepheden içeri doğru sıralanarak derinlik oluşturulmuştur. Kemer köşelikleri kabara ve rozetlerle süslenmiştir. Taç kapıların iki yanındaki sütunçelerin süslendiği örnekler; Emir Şahap Türbesi, Köşk (Suli) Paşa Türbesi, Ali Cafer Türbesi, Şah Kutluğ Hatun Türbesi, Ali Pişrev Türbesi (sütunçe başlıkları), Sırçalı Kümbet (sütunçe başlıkları).

İncelenen Eratna türbeleri mihrapları Anadolu Selçuklu türbeleri mihraplarından farklı olarak ortasında bir pencere bulunur. Başka bir deyişle pencerenin üzerin yapılan mukarnas kavsara ile mihrap oluşturulmuş. Ali Cafer Türbesi, Sırçalı Kümbet, Babük Bey Türbesi.

Pencerelerinde bordürler ve süslemelerin olduğu örnekler; Ali Cafer Türbesi, Şah Kutluğ Hatun Türbesi, Sırçalı Kümbet.

Eratna türbelerinde kubbeye geçişlerde istiridye dilimli ya da yelpaze şeklinde bingilerin kullanıldığı görülür; Ali Cafer Türbesi, Sırçalı Kümbet.

Kabara ve rozetlerde geometrik süslemeler kullanılmıştır; Köşk (Suli Paşa) Türbesi, Emir Erdoğan Türbesi, Ulu Hatun Türbesi, Şah Kutluğ Hatun Türbesi.

Yazı kuşağı bulunan türbeler; Köşk (Suli Paşa) Türbesi, Ali Cafer Türbesi, Suya Kanmış Hatun Türbesi, Dört Ayaklı Türbe.

4.3.Süsleme Çeşitleri

4.3.1.Bitkisel Süslemeler

Anadolu Selçuklu mimarisinde bitkisel süslemelerde XIII. yüzyılın ikinci yarısında köklü değişimler görülmüş ve bu yüzyılın sonlarına doğru taç kapılarda daha çok kullanılmıştır (Ünal, 1982, s.94).

4.3.1.1.Palmet

Ana hatlarıyla laleyi hatırlatan palmetlerin yanlarında aşağıya doğru kıvrılan iki ucu ve karın kısmında iki lobcuğu bulunmaktadır (Ünal, 1982, s. 95). Klasik formda bir palmet düşey eksenin iki yanında simetrik olarak yer alan parçaların uçlarının dışa ve alta doğru kıvrılarak altta dairesel bir dönüşle sapa bağlanmasıyla oluşturulur (Mülayim, 1982a, s. 146).

Kaynağı tam olarak bilinmeyen bu motif Sümer, Asur ve Mısır'da, daha sonra da Roma ve Grek süslemeciliğinde, İslam Sanatı'nda ise 11. yüzyıldan itibaren Büyük Selçuklu, Eyyubi ve Zengi eserlerinde görülmektedir (Mülayim, 1982a, s. 145). Oldukça zengin çeşitlemeleri olan palmetler Orta Çağ boyunca pek çok yapıda karşımıza çıkmaktadır. En bol ve değişik palmet motiflerini Anadolu Selçuklularında görmekteyiz (Ögel, 1966 s.75).

İncelediğimiz türbeler arasında palmetin kullanıldığı örnekler;

Köşk (Suli Paşa) Türbesi (1339) taç kapı bordüründe yer alan palmetler klasik formda yapılmıştır. Bordürün iki tarafında yer alan yarım dört kollu yıldızların arasına yerleştirilen palmetler düşey eksende tekrar oluştururlar. Bordür sınırında yer alan rumilerde klasik formda yapılmıştır (Çizim 3). Taç kapının doğusundaki sütunçenin başlığında palmet-lotus sırası yer alır. Palmetler dilimli yaprak formuyla diğerlerinden farklıdır (Çizim 6). Taç kapı kavsara kemerinin doğudaki üzengi taşının ön yüzünde ortada klasik formda yer alan palmet kıvrım dal ve rumilerle birleşir (Çizim 9). Köşk (Suli Paşa) Türbesi'nin köşelerinde yer alan sütunçelerin kaidelerinde palmet-rumi

birleşimi görülür. Buradaki palmetlerin yaprak sayıları artarken palmetlerin sapları ve rumilerin kıvrımlı dalları çerçeve oluşturmaktadır (Çizim 11,12).

Ali Cafer Türbesi (14.yy'ın ikinci çeyreği) pencerelerin sağır kemerlerinde merkezde düşey olarak sıralanmış üç palmet yer alır. Üç palmette farklı formlarda yapılmıştır. Üstteki palmetin üç dilimli yaprağından en altta bulunan yaprağı volütlenek son bulurken, ortadaki palmet daha küçük boyutta ve klasik formdadır. Sıranın altında yer alan palmette yaprak sayıları artmış ve çanak yaprakları rümi şeklinde yapılmıştır. Kompozisyonun kalan kısmı dilimli ve birleşik rumilerle doldurulmuştur (Çizim 20).

Şah Kutluğ Hatun Türbesi (1350) taç kapı ikinci bordüründe klasik formda yapılmış palmetler bordür sınırından başlayan yarım altı kollu yıldızlarla birleşir (Çizim 27). Taç kapı kavsarasının alt sırasında yarım madalyon içinde yarım dört kollu yıldızın iki tarafında basit birer palmet ve aralarda kıvrım dallar yer alır (Çizim 30). Kavsara altındaki dikdörtgen panoda yer alan palmetler klasik formda yapılmıştır. Bu palmetler on iki ve sekiz kollu yıldızlarla birleşmiş ve bu birleşimlerin aralarında altıgenler oluşturulmuştur (Çizim 35). Taç kapının iki yanındaki mihrabiyelerin kavsara kemer köşeliklerinde klasik formda yapılmış palmetin yanlarında kıvrım dallar ve rumiler yer alır (Çizim 39). Taç kapı sütunçe başlıklarında klasik formda palmet-lotus sırası yer alır (Çizim 41). Taç kapı süsleme şeridinde yer alan palmet-lotus sırası diğerlerine göre daha ince, uzun ve girift yapılmıştır (Çizim 44). Taç kapı sütunçe başlığı üzerinde bulunan şeritte; palmetler iki farklı formda yapılmıştır. Süslemenin merkezinde klasik formda yapılmış tek palmet yer alırken iki yanında yaprak sayıları artmış birer palmet bulunmaktadır. Bu palmetler, bordür sınırını belirleyen yarım dört kollu yıldızlar ve rumilerle birleşir (Çizim 45). Türbenin inşa kitabesinin kemer köşeleri, bir çerçeve gibi palmetler, kıvrım dallar ve rumilerle süslenmiştir. Buradaki palmetler daha yuvarlak hatlı ve zarif yapılmıştır (Çizim 46). Taç kapı sövelerinde klasik formlu palmetler kıvrım dallarla birbirine geçmiştir. Türbenin batı penceresinin yuvarlak kemeri içinde yer alan palmetlerin tepe yaprağı ve yan yapraklarının uçları sivridir. Palmetler merkezde bulunan sekiz kollu yıldızın etrafında belirli bir düzen içinde sıralanmışlardır (Çizim 52). Türbenin kuzey pencere 1. bordüründe palmetlerin tepe yaprağının uçları kıvrım yaparak birbirine dolanır (Çizim 57).

Emir Ali Pişrev Türbesi (1350) taç kapı kavsara kemerinde palmet-lotus sırası yer alır. Sırçalı Kümbet (14.yy'ın 2. çeyreği) taç kapı bordürlerinin üzerinde yer alan süslemede düşey olarak yapılmış üç palmet bulunmaktadır.

Palmet motifinin Kayseri'de görüldüğü diğer yapılar; Kayseri Kalesi, Gevher Nesibe Medresesi (1205), Kölük Cami (12. yy.), Hunat Hatun Medresesi (1235), Hunat Hatun Cami (1238), Hacı Kılıç Cami (1249), Hacı Kılıç Medresesi (1249), Sahabiye Medresesi (1267), Döner Kümbet (1276), Alaca Kümbet (14.yy. sonları).

Palmet motifinin görüldüğü diğer örnekler; Sivas Gökmedrese, Konya İnce Minareli Medrese, Erzurum Çifte Minareli Medrese, Amasya Bimarhane, Ak Medrese (Niğde), Amasya Torumtay Türbesi, Amasya Nurettin İbni Sentimur Türbesi, Gevaş Halime Hatun Kümbeti, Aksaray Sultan Hanı

4.3.1.2. Rumi

Bir palmetin dik ekseninde ikiye ayrılmasından oluşur. Uzunca ve kıvrık tepe yaprağı ile yine aşağıya doğru kıvrık ve daha kısa bir yan yapraktan oluşur (Ünal, 1982, s. 97). Bazen bu alt kısımda bir lobcuk bulunabilir. Birçok çeşitlemesi olan rumilerde 13. yy'ın ikinci yarısından itibaren palmetlerdeki gibi yivlenme ve bölünme görülür (Ünal, 1982, s. 97). Rumiler sıklıkla palmet motifi ile kullanılmıştır.

İncelenen yapılar içinde ruminin uygulandığı örnekler Ali Cafer Türbesi (14.yy'ın ikinci çeyreği), Sırçalı Kümbet (14.yy'ın ikinci çeyreği), Köşk (Suli Paşa) Türbesi (1339), Şah Kutluğ Hatun Türbesi (1350), Emir Ali Pişrev Türbesi (1350).

Diğer örnekler; Döner Kümbet (1276), Hacı Kılıç Cami ve Medresesi (1249), Sahabiye Medresesi (1267), Hunat Hatun Türbesi (1260-1270), Sivas Buruciye Medresesi.

4.3.1.3. Lotus

Düşey bir sap üzerinde simetrik olarak yanlara doğru açılan iki kolun uçlarının yukarı kıvrılarak oluşturduğu bezeme ögesidir. İki kol arasında üçgen bir yaprak bulunur. Palmet ile arasındaki fark alt kısımlarında lobların olmayışı (Ünal, 1982, s. 96) ve lotusların daha uzunlamasına yapılmasıdır. Lotuslar palmetlerle birlikte kullanılmıştır.

İncelenen yapılar içinde lotusun görüldüğü örnekler; Şah Kutluğ Hatun Türbesi (1350), Emir Ali Pişrev Türbesi (1350).

Diğer örnekler; Kölük Camisi (12.yy), Hunat Hatun Medresesi (1235), Çifte Kümbet (1247), Hacı Kılıç Cami ve Medresesi (1249), Döner Kümbet (1276).

4.1.3.4. Akantus

Akantus, İlk Çağ'dan itibaren Roma ve Bizans başta olmak üzere, korent ve kompozit sütun başlıklarında ve Akdeniz çevresi sanatında çeşitli malzemelerde yaprak, kıvrım veya rozet formunda kullanılmıştır (Demiriz, Acanthus, s.19).

Antik süsleme ögesi olan akantus Anadolu Selçuklu mimarisinde sadece sütun başlıklarında karşımıza çıkar. Selçuklular akantüs başlıklarını üst üste yaprak çelenkleri haline getirerek antik akantüsten ve Bizans akantüsünden farklı bir üslupta yapmışlardır (Ögel, 1966, s.97).

Akantüsün incelediğimiz Eratna Türbeleri'nde sadece sütun başlıklarında kullanıldığını görmekteyiz. Ali Cafer Türbesi mihrabın iki yanındaki sütunçelerin başlıklarında (Çizim 22), Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı batı sütunçe başlığında (Çizim 7).

Diğer örnekler; Konya Alâaddin Cami, Kayseri Hunat Hatun Cami, Aksaray Sultan Hanı, Develi Sivasi Hatun Cami.

4.3.2. Geometrik Süslemeler

İslam ve Türk Sanatında canlı varlıkların tasvirinden kaçış sanatçıları yeni arayışlara götürmüş ve geometrik kompozisyonların özgün bir bezeme türü olarak ortaya çıkmasını sağlamıştır (Mülayim, 1982a, s.51). Anadolu Selçuklu mimarisinde taş süslemede geometrik formların İran Selçuklu devri tuğla süslemesini örnek aldığı araştırmacılar tarafından kabul edilmektedir (Ünal, 1982, s. 84). Orta Çağ süresince İslam ülkelerinde ve Anadolu'da görülen bu süsleme türünün çizim yöntemleri hakkında bir belge yoktur (Mülayim, 1982a, s. 52).

Geometrik kompozisyonların ilk örneklerini Şam Emevi Cami (715) ve Kahire Tulunoğlu Camisinde (789) görebiliriz (Mülayim, 1982a, a.18). Geometrik motif ve kompozisyonlar X-XI. Yüzyıla kadar kullanımı azalmışken, XI-XII yüzyıllarda

Karahanlı ve Büyük Selçuklularla esas gelişimi başlamıştır (Mülayim, 1982b, s. 19). Anadolu Selçuklu dönemi taş süslemesinde yer alan geometrik bezemeler genellikle taç kapı ve mihrapta yoğunluk kazanır (Özbek, 1999, s. 160). Taç kapıda yer alan kompozisyon çoğunlukla mihrapta da uygulanmıştır. Kompozisyonlar ya kapalı şekil geçmelerinden ya da çizgi sistemlerinden gelişir (Özbek, 1999, s. 160).

4.3.2.1. Yıldızlar

Geometrik süslemelerin en çok kullanılan unsurlarıdır. Birçok çeşitlemesi olan yıldızlar çokgenlerle ya da bitkisel motiflerle birlikte kullanılmıştır. Yarım yıldız motifleri bordür sınırının belirlenmesinde veya ince bordürlerin süslenmesinde kullanılmıştır. Ali Cafer Türbesi ve Şah Kutluğ Hatun Türbesi'nde pencere bordürlerinde yarım üç kollu yıldızlar yer almaktadır. Köşk Türbesi ve Şah Kutluğ Hatun türbesi taç kapı bordürlerinde bitkisel süslemelerle birlikte yarım yıldızlar kullanılmıştır. Üç kollu yarım yıldız kullanımını Kölük Cami, Hacı Kılıç Cami, Develi Ulu Cami, Yazır Köyü Camiinde görmekteyiz.

Yıldızların kollarının uzun ve sivritilerek yapıldığı uygulamaların yanı sıra yıldızın göbek kısmından belirlendiği kollarının daha kısa ve düz olduğu uygulamalarda vardır. Kayseri'deki Eratna Türbeleri'nde özellikle taç kapılarda ve pencere bordürlerinde karşımıza çıkan yıldızlar; 6, 8, 10 ve 12 kollu olarak yapılmıştır. Ulu Hatun Türbesi giriş kapısı üzerindeki rozette ve mihrap kavsara köşelerinde yedi kollu yıldız kullanımı farklılık oluşturmaktadır.

Köşk Türbesi taç kapı bordürlerinde ve yan panoda beş ve on kollu yıldızlar, Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı ve pencere süslemelerinde sekiz ve oniki kollu yıldızlar yer alır.

4.3.2.2. Mukarnas

Orta Çağ Anadolu Türk Mimarlığında sıkça kullanılan mukarnaslar İslam mimarlığına özgü bir süsleme çeşididir (Ödekan, 1988, s. 475). Anadolu'dan önce Halep ve Zengi eserlerinin portal nişlerinde mukarnaslar küçük ve yayvan olarak yapılmıştır (Ögel, 1966, s. 99). Mukarnasların Anadolu'da gelişme hattı İran'dan başlarken ilk baştan beri Anadolu eserlerinde kendine has bir karakteri vardır (Ögel, 1966, s. 9). Hem strüktürel

hem de dekoratif amaçla kullanılabilmesi mimaride birçok ögede ve malzemede uygulanmasına imkan sağlamıştır.

Ali Cafer Türbesi'nde mukarnaslar, taç kapı kavsarasında, taç kapı iç ve dış sütunlarının başlıklarında, güney penceresi bodürlerinde, mescit katı kuzey cephesinde ve mihrap penceresinde karşımıza çıkmaktadır. Şah Kutlu Hatun Türbesi'nde taç kapı kavsarasında ve taç kapı mihrabiye kavsaralarında mukarnaslar görmekteyiz. Emir Şahap Türbesi ve Emir Ali **Pişrev** Türbesi' de taç kapı kavsara, sütun başlıkları ve mihraplarda mukarnaslar yer alır. Sırçalı Kümbet' in taç kapı sütunçelerinin başlıkları ve mihrabı mukarnaslarla süslenmiştir.

Emir Şahap Türbesi, Ali Cafer Türbesi, Sırçalı Kümbet ve Babük Bey Türbesi'ndeki mihraplı pencere uygulamasını Ahlat türbelerinde görmekteyiz. Pencere üzerine yapılan mukarnaslı kavsaralar Ahlat türbelerinde dış cephede karşımıza çıkmaktadır. Bunlara örnek olarak Şeyh Necmettin Türbesi (Havai Baba Türbesi, 1222), Çifte Kümbetler (Hüseyin Timur, Esen Tekin Kümbeti, 1279/1280), Hasan Padişah Kümbeti (13.yy), Keşiş Kümbeti (14.yy) verilebilir.

4.3.2.3. Çokgenler

Çokgenler özellikle yıldızlı kompozisyonlarda yıldızları birleştirmek ve kalan boşlukları doldurmak için kullanılmıştır. Kimi zamanda yıldızların kollarının kırık çizgiler yapmasıyla oluşmuşlardır. Bazen belirli bir düzen içinde yer alırken bazen de karışık kompozisyonlar çizebilmektedirler.

Köşk Türbesi taç kapı birinci bordüründe kırık çizgiler küçük beş kollu yıldızlar çizerken bordür sınırında yarım beş kollu yıldızlar oluşturmaktadır. Bu kırılmalar aralarda farklı şekillerde çokgenler meydana getirmiştir (Çizim 2). Aynı türbenin taç kapı üçüncü bordüründe şeritler kırılarak altıgenlerin olduğu bir örgü meydana getirmektedirler (Çizim 4). Taç kapının doğusundaki sütunçenin gövdesinde kırık şeritlerin oluşturduğu geometrik süsleme tekrarı yer alır (Çizim 5). Taç kapı yan panolarında kırık şeritler on kollu ve beş kollu yıldızlarla birlikte aralarda çokgenler oluşturmaktadırlar (Çizim 8).

Şah Kutlu Hatun Türbesi taç kapı üçüncü bordüründe sekiz ve beş köşeli yıldızların arası çokgenlerle doldurulmuştur. Çokgenler farklı büyüklüktedir ve farklı kenar sayılarına sahiptir (Çizim 28).

Kırık şeritlerin alt-üst geçmeler yaparak çokgenler oluşturduğu kapalı kompozisyonlarda mevcuttur. Şah Kutlu Hatun Türbesi taç kapı dördüncü bordüründe olduğu gibi (Çizim 29).

Merkezde altıgenlerin olduğu ve her kenardan kırık çizgi şeritlerle bir kolun çıkmasıyla oluşturulmuş geometrik süsleme Şah Kutlu Hatun Türbesi taç kapısında ve güneybatı cephe köşesinde görülmektedir (Çizim 33). Bu süsleme şeritlerin noktasal bir merkezden çıkararak oluşturduğu şekliyle aynı türbenin taç kapı kavsara altı panosunda yer almaktadır (Çizim 34).

4.3.3. Karma (Bitkisel-Geometrik) Süslemeler

Aynı yüzey veya şerit üzerinde bitkisel ve geometrik unsurların birlikte kullanılması ile oluşan süslemelerdir.

Köşk (Suli) Paşa Türbesi taç kapı ikinci bordüründe (Çizim 3), Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı ikinci bordüründe (Çizim 27), taç kapı kavsara içinde (Çizim 30), taç kapı kavsara altındaki panoda (Çizim 35), taç kapı sövesinin iç kısmında (Çizim 40), taç kapı mihrabiyesinin güney tarafındaki süslemede (Çizim 45) bitkisel-geometrik kompozisyon yer almaktadır.

Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı pencere kemeri içinde (Çizim 52), kubbeye geçişteki kabarda (Çizim 59) yıldız ve palmetlerden oluşan karma süsleme yer almaktadır.

Divriği Ulu Cami, Sivas Barucirdi Medresesi, Konya II. Kılıçarslan Kümbeti, Karaman Hatuniye Medresesi, Sivas Gökmedrese ve Çifte Minareli Medrese, Amasya Bimarhane, Ahlat Bugatay Ağa Kümbeti ve Ahlat Ulu Kümbet' te karma süslemelerin uygulandığı görülmektedir.

4.3.4. Yazı

Türbe mimarisinde yazı; inşa kitabeleri, sanatçı kitabeleri ve mezar taşlarında bilgi vermek amacıyla kullanılırken kimi zaman da merhum kişiye dua ve iyi dileklerde bulunmak içinde kullanılmıştır. Bazen de dekoratif amaçlı kullanılmıştır. Bir sanat olarak yazı gelişmesini bilhassa İslam sanatıyla göstermiştir (Demiriz, 1979, s.31).

Eratna Türbelerinde dekoratif olarak kullanılan ayet kuşakları türbelerin saçak altlarında yer almıştır. Küfi ya da sülüs hatla yazılan yazılar zarar görmeden günümüze u Köşk (Suli Paşa) Türbesi, Ali Cafer Türbesi ve Suyu Kanmış Hatun Türbesi'ri altında ayet kuşağı yer almaktadır. Dört Ayaklı Türbe'nin kubbe eteğindeki ya birkaç parça halinde günümüze ulaşabilmiştir.

SONUÇ

Alaaddin Eretna tarafından 1327 yılında kurulan Eratna Beyliği 1387 yılında Kadı Burhaneddin Ahmet tarafından yıkılmıştır. Orta Anadolu'da varlık gösteren Eratna Beyliği uzun ömürlü olmasa da bıraktığı eserlerle Beylikler Devri Sanatı'nda önemli bir yere sahiptir. Eratna Beyliği mimaride ve süslemede Selçukluların özelliklerini devam ettirse de kendine has özelliklerde ortaya koymuştur.

'Eratna Beyliği'nin Kayseri'deki Türbelerinin Taş Tezyinatı' konulu çalışmamızda 14 türbe tespit edilmiştir.

Türbeler kesme taş malzeme ile inşa edilmiştir. Duvar dolgu malzemesi moloz taştır. Emir Şahap Türbesi, Emir Ali Pişrev Türbesi ve Babük Bey Türbesi'nin cenazelik katı duvarlarında ve üst örtülerinde moloz taş kullanılmıştır. Ali Cafer Türbesinin cenazelik katında duvarlar moloz taş, üst örtü ise ahşap direklerin taşıdığı ahşap kirişlidir. Mermer malzeme sadece kitabelerde kullanılmıştır.

Süslemeler taç kapı, mihrap ve pencerelerde karşımıza çıkmaktadır. Süslemesi en fazla olan türbeler Köşk Türbesi, Ali Cafer Türbesi, Şah **Kutluğ** Hatun Türbesi, Emir Ali **Pişrev** Türbesi ve Sırçalı Kümbet' tir. Ali Cafer Türbesi mukarnas kavsaralı taç kapı, mihrap penceresinde yer alan mukarnaslar ve mescit kısmında kuzeyde yer alan kapı üzerindeki mukarnaslı kavsarayla dikkat çekicidir. Mescitte yuvarlak kemerlerle süslenen pencereler dış cephede bitkisel süslemeli nişlerle vurgulanmıştır. Güzey penceresi yarım yıldızlı ve mukarnaslı bordürlerle çevrilmiştir. Eratna türbelerinde güney pencere dış cephede de vurgulanmıştır; Ali Cafer Türbesi, Emir Şahap Türbesi, Köşk (Suli Paşa) Türbesi, Sırçalı Kümbet ve Babük Bey Türbesi'nde olduğu gibi.

Eratna türbelerinde bir yenilik olarak mihrap nişinin ortasına açılan pencereleri görüyoruz. Selçuklu dönemi türbelerinde görmediğimiz mihrap pencereleri dikdörtgen şeklinde ve büyüktür. Ali Cafer Türbesi ve Sırçalı Kümbet' in mihrapları bu şekilde yapılmıştır. Emir Şahap Türbesi ve Babük Bey Türbesi (eyvanlı bölümdeki ve türbenin güney cephe penceresinin dış yüzü) mihrap pencereleri daha küçük boyutta yapılmıştır.

Mihrapların kavsaraları genellikle geniş ve yelpaze dilimli mukarnaslarla doldurulmuştur ve mihrabı çevreleyen bordürler süslemesizdir.

Eratna Türbelerinde kübik gövdeden kubbeye geçişlerde köşeler pahlanarak poligonale dönüşmektedir. Bu geçişlerde istiridye şeklinde bingiler kullanılmıştır; Ali Cafer Türbesi, Emir Sultan Türbesi, Sırçalı Kümbet.

Taç kapılar, süslemenin en fazla kullanıldığı alanlardır. Süslemeler, bitkisel, geometrik ve karma (bitkisel-geometrik) olarak kullanılmıştır. Bitkisel süslemelerde palmetlerin **sıklıkla** kullanıldığı görülmektedir. Palmet ve rumiler değişik formlarıyla kullanılarak motiflerde çeşitlilik ve zenginlik sağlamıştır. Akantus ise Köşk Türbesi ve Ali Cafer Türbesi'nde sütun başlıklarında kullanılmıştır. Palmet-lotus sıralı süsleme Şah Kutluğ Hatun Türbesi ve Emir Ali Pişrev Türbesi'nde kullanılmıştır.

Geometrik süslemelerde en fazla tercih edilen yıldızlardır. Palmetlerle ya da çokgenlerle birlikte kullanılanlarında motifler tekrarlanarak kompozisyonu oluşturmuşlardır. Düğüm motifi sadece Sırçalı Kümbet' te kullanılmıştır.

Eratna Beyliği'nin Kayseri'deki türbelerinde figürlü süslemelere rastlanmamıştır.

Rozet ve kabarlarda geometrik motifler uygulanmıştır. Rozetlerde düz satırlı oyma, kabarlarda ise ajur ya da derin oyma kullanılmıştır.

İncelenen türbelerde yazı kuşağı türbelerin saçak altında yer alırken, buralarda Kur'an-ı Kerim'den ayetler yazılıdır. Dört Ayaklı Türbe' de ise kubbe eteğinde birkaç parça halinde yazı kuşağı mevcuttur.

Taç kapı basık kemerinde geçmeli taşlar kullanılmıştır; Mehmet Zengi Türbesi, Ali Cafer Türbesi, Şah Kutluğ Hatun Türbesi, Dört Ayaklı Türbe.

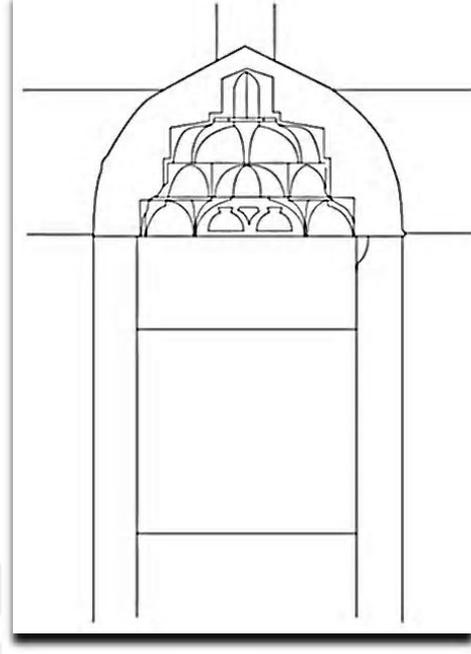
Konumuz kapsamındaki Eratna türbelerinin süslemeleri Selçuklu geleneğini devam ettirmekle birlikte bazı farklılıklarda görülmektedir. Hazırladığımız bu çalışmada türbelerin süslemeleri tanıtılmaya ve incelenmeye çalışılmıştır. Bugünkü durumları fotoğraf ve çizimlerle belgelenmiştir. Türbelerdeki taş süslemeler ne yazık ki zamanla ve insanların yaptığı tahribatla oldukça yıpranmış durumdadır. Tarihi mirasımızın daha iyi korunmasını ve layık olduğu ilgiyi görmesini temenni ediyoruz.

BİBLİYOGRAFYA

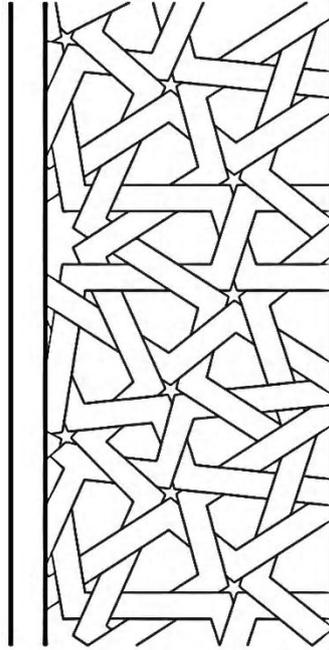
- Ahmed Nazif Efendi, *Mir'at-ı Kayseriyye*, (Çev. M. Palamutoğlu), Kayseri Özel İdare Müd. ve Kayseri Belediyesi Birliği Yay., No: 2, Kayseri, 1987.
- Akok, M., 'Kayseri'de Tuzhisarı Sultan Hanı, Köşk Medrese Ve Alaca Mescit Diye Tanınan Üç Selçuklu Eserin Rölevesi', *Türk Arkeoloji Dergisi*, S. 17/2, 1969, s.
- Akok, M., 'Kayseri'de Dört Mezar Anıtı', *Türk Etnografya Dergisi*, C. 12, T.T.K., Ankara, 1969, s. 17-52.
- Arık, M. O., 'Erken Devir Anadolu Türk Mimarisinde Türbe Biçimleri', *Anadolu (Anatolia)*, XI (1967), Ankara, 1969, s.57-119.
- Arslan C., Özbek Y., *Kayseri Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri*, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Yay., C. I, Kayseri, 2008.
- Aslanapa, O., *Türk Sanatı*, İstanbul, 1973
- Aslanapa, O., *Türk Sanatı I-II*, İstanbul, 1984.
- Cirtil, S., *Eretna Beyliği Mimarisi*, (S.Ü.S.B.E. Doktora Tezi), Konya, 2001.
- Çakmakoğlu Kuru, A., *Fetihten Osmanlı Dönemine Kadar Kayseri' de Türk Devri Mimarisi*, Ankara,1998.
- Çayırdağ, M., 'Kayseri'de Selçuklu ve Beylikler Dönemine Ait Bazı Kitabe ve Mezar Taşları', *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, S. 34, İstanbul, 1984, s. 511-513.
- Demiriz, Y., *Osmanlı Mimarisinde Süsleme I Erken Devir (1300-1453)*, Kültür Bakanlığı Yayınları: 263, İstanbul,1979.
- Demiriz, Y., 'Acanthus; Türkiye'nin Arkeoloji ve Sanat Tarihi Terminolojisine Yanlış Adla Girmiş Bir Bitki Motifi', *Arkeoloji-Sanat Tarihi Dergisi*, Ege Üniv. Ed. Fak. Yay., C. 3, S.3, İzmir, 1984, s.19-24.
- Eyice S., 'İki Türk Abidesinin Mahiyeti Hakkında Notlar İznik Nilüfer Hatun İmaret ve Kayseri Köşk Medresesi', *Yıllık Araştırmaları Dergisi*, S. 2, Ankara, 1958, s.107-114.
- Gabriel, A., *Momuments Turcs d' Anatolie I*, Paris,1931
- Gabriel A., *Kayseri Türk Anıtları*, (A. Tütenk), Kayseri,1954

- Göde, K., *Eretnalılar (1327-1381)*, TTK Yay. VII, S. 153, Ankara, 1994.
- Göde, K., *Halil Edhem ve Kayseri Şehri*, K.B.B. Kültür Yay. No: 84, Kayseri, 2011
- Hali Edhem (Eldem), *Kayseri Şehri* (Haz. K. Göde), Ankara, 1982
- Mülayim, S., 'Selçuklu Geometrik Süslemeleri', *Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi*, S.9, İstanbul, 1982a, s. 47-53.
- Mülayim, S., *Anadolu Türk Mimarisinde Geometrik Süslemeler Selçuklu Çağı*, Kültür ve Turizm Bak. Yay., Ankara, 1982.
- Mülayim, S., 'Selçuklu Palmet Motiflerinin Tipolojisi', *Anadolu (Anatolia)*, S. XX, Ankara, 1984, s. 141-153.
- Ocak, Y., 'Zaviyeler', *Vakıflar Dergisi*, S.12, 1978, s. 247-270.
- Ödekan, A., 'Mukarnas Bezeme', *Mimar Başı Koca Sinan Yaşadığı Çağ ve Eserleri*, 1988, s. 475-478.
- Ögel, S., *Anadolu Selçuklularının Taş Tezyinatı*, TTK Yay., VI. Seri, Ankara, 1966.
- Özbek, Y., *Erken Osmanlı Mimarisinde Taş Süsleme*, H.Ü.S.B.E. (Doktora Tezi) Ankara, 1999.
- Sönmez, Z., *Anadolu Türk-İslam Mimarisinde Sanatçılar*, TTK Yay., Ankara, 1989, s.329.
- Sönmez, Z., *Başlangıcından 16. Yüzyıla Kadar Anadolu Türk-İslam Mimarisinde Sanatçılar*, Ankara, 1995.
- Şaman, N- Yazar, T., 'Kayseri Köşk Hanıkahı', *Vakıflar Dergisi*, S. XXII, Ankara, 1991, s. 301-309.
- Tuncer, O. C., *Anadolu Kümbetleri Beylikler ve Osmanlı Dönemi*, C.III, Ankara, 1986.
- Türkmen, K., 'Kayseri'de Bulunan Eratna Dönemine Ait Bazı Kitabeler', *Haluk Karamağaralı Armağanı*, Ed. H. Acun-H. Çal vd., Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara, 2002, s.361-373.
- Uzunçarşılı, İ. H., *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu Karakoyunlu Devletleri*, TTK., Ankara, 1969.
- Ünal, R. H., *Osmanlı Öncesi Anadolu-Türk Mimarisinde Taç Kapılar*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fak. Yay., İzmir, 1982.
- Yücel, Y., *Eretna Devleti Kadı Burhaneddin Ahmed ve Devleti Mutahharten ve Erzincan Emirliği II*, TTK. Yay, Dizi VII, S.74, Ankara, 1989.

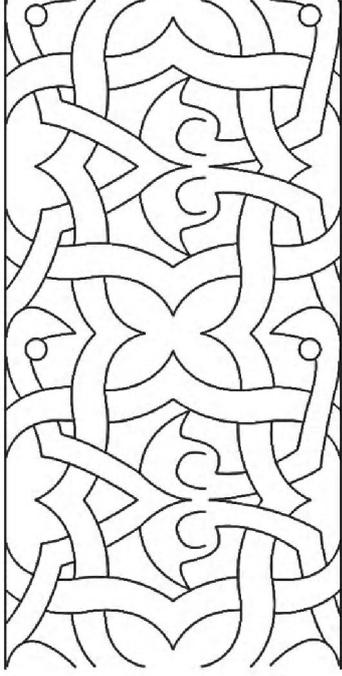
ÇİZİMLER

Çizim 1- Emir Şahap Türbesi mihrap röleve

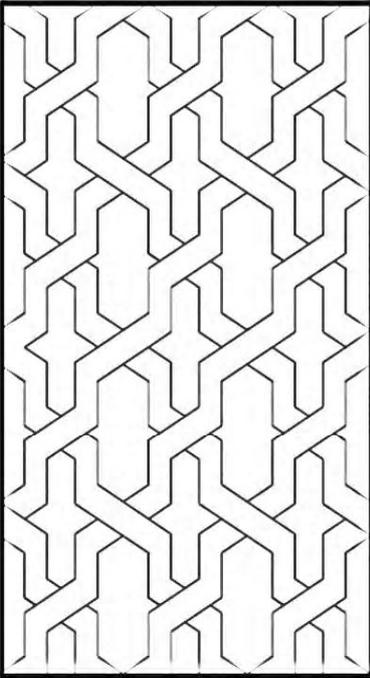
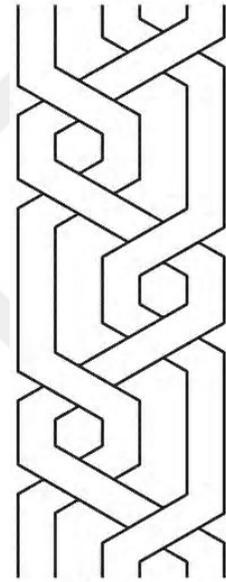

Çizim 2- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı I. bordür

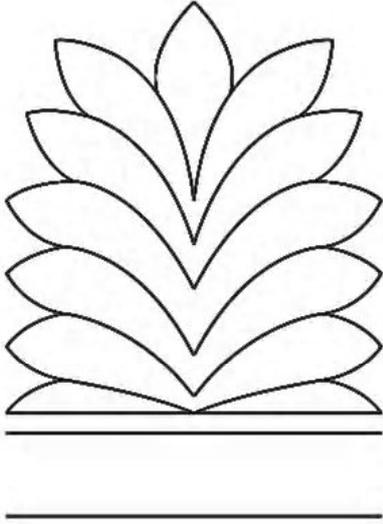
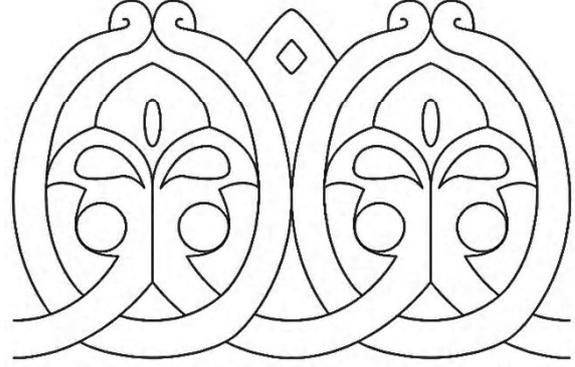
Çizim 3- Köşk (Suli Paşa) Türbesi
Taç kapı II. bordür

Çizim 4- Köşk (Suli Paşa) Türbesi
Taç kapı III. bordür

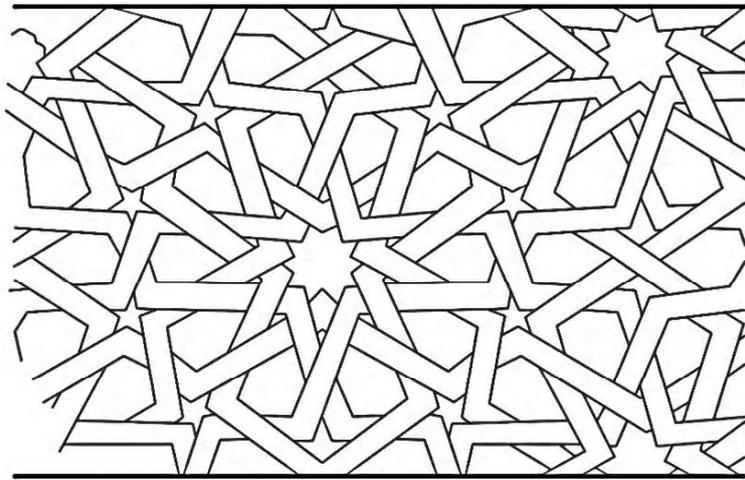
Çizim 5- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının
doğusundaki sütunçe

Çizim 6- Köşk (Suli Paşa) Türbesi Taç kapının doğusundaki sütunçenin başlığı

Çizim 7- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının batısındaki sütunçenin başlığı

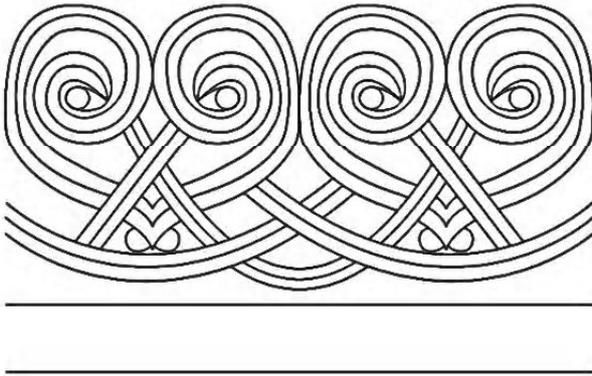
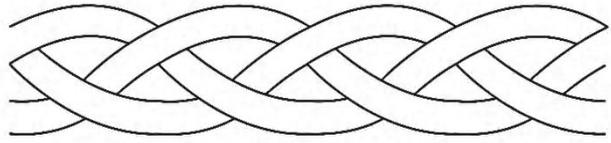
Çizim 8- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı yan panolar

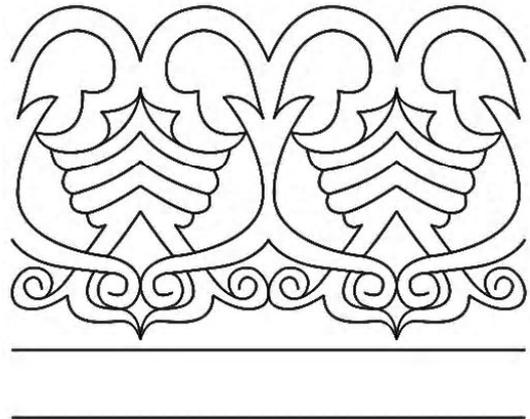
Çizim 9- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının doğusundaki üzengi taşının ön yüzü

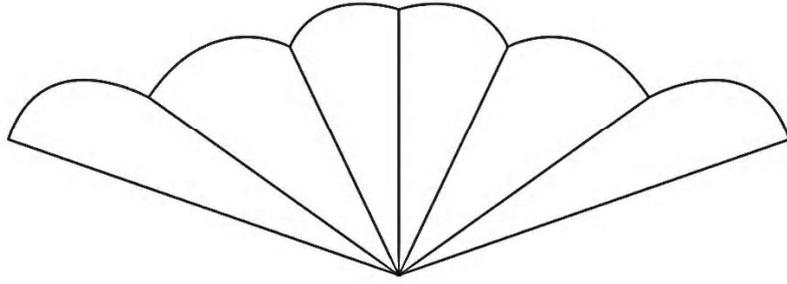
Çizim 10- Köşk (Suli Paşa) Türbesi Taç kapı üzerinde yer alan kabaranın bilezik kısmı

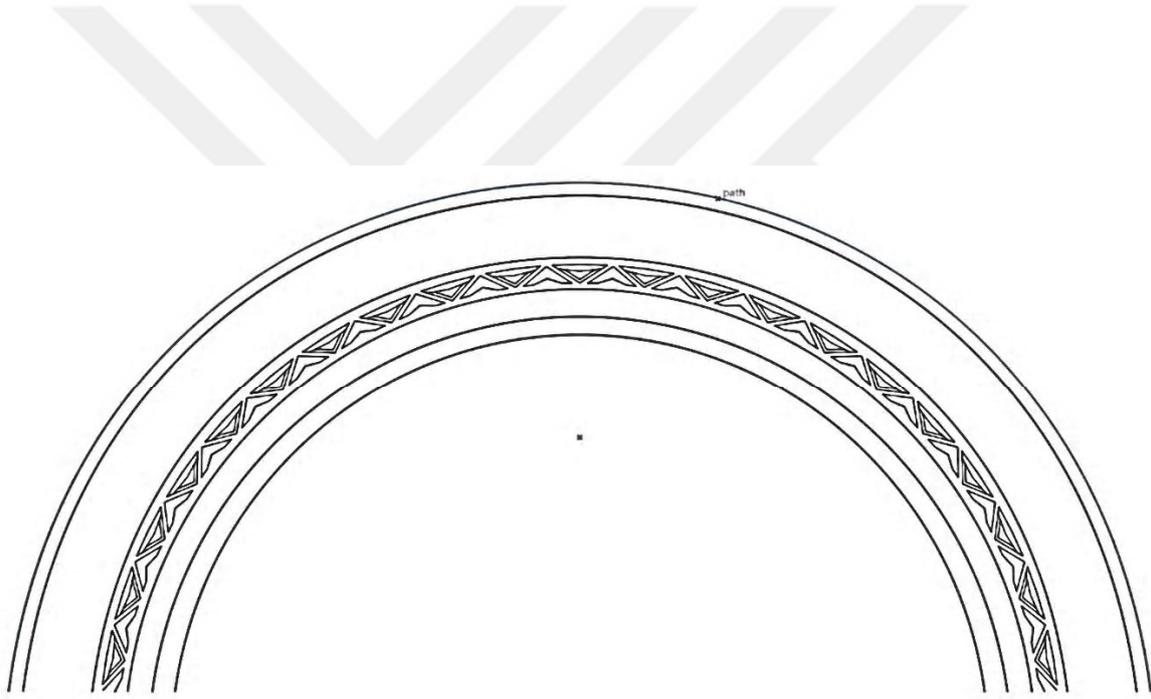
Çizim 11- Köşk (Suli paşa) Türbesi taç kapının kuzeyindeki sütunçenin kaidesi

Çizim 12- Köşk (Suli Paşa) Türbesi güneydoğudaki sütunçenin kaidesi

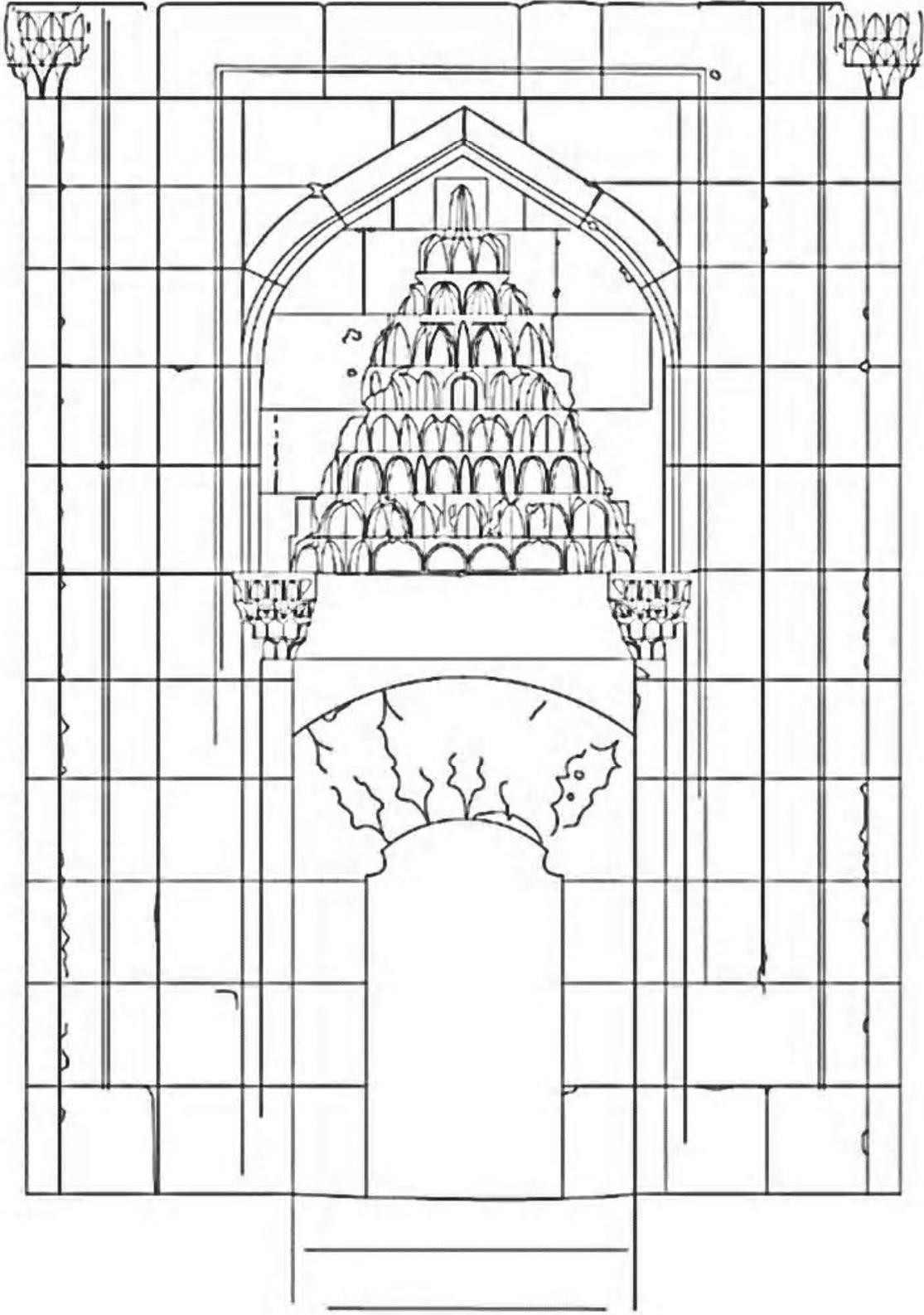

Çizim 13- Ali Cafer Türbesi kubbeye geçişteki köşe taşı

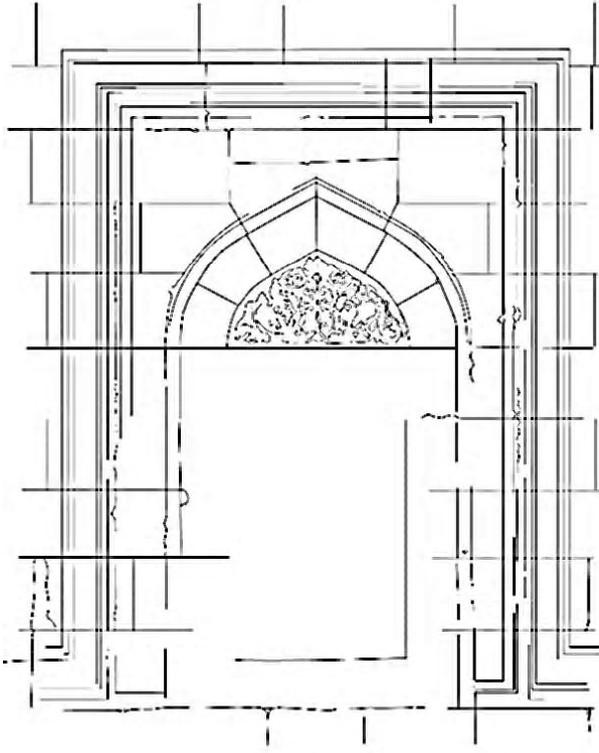

Çizim 14- Ali Cafer Türbesi mescit bölümü pencere kemer detayı

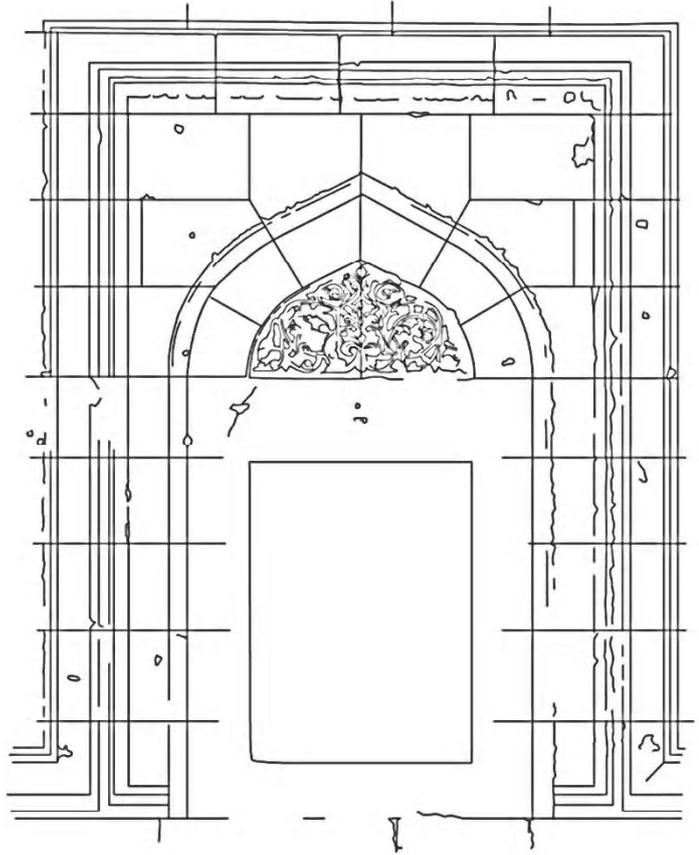

Çizim 15- Ali Cafer Türbesi taç kapı röleve

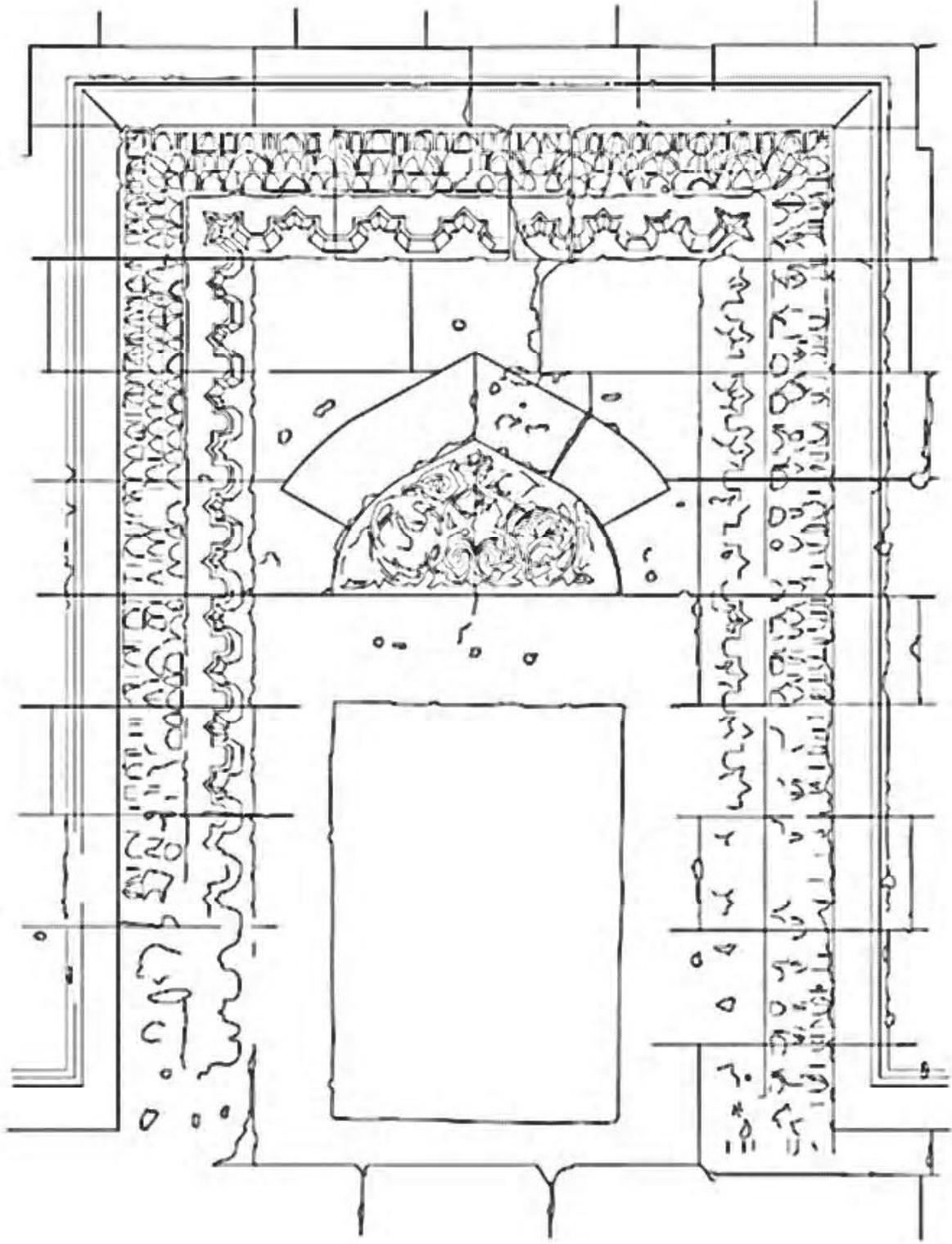
(M. Akok' tan işlenerek)

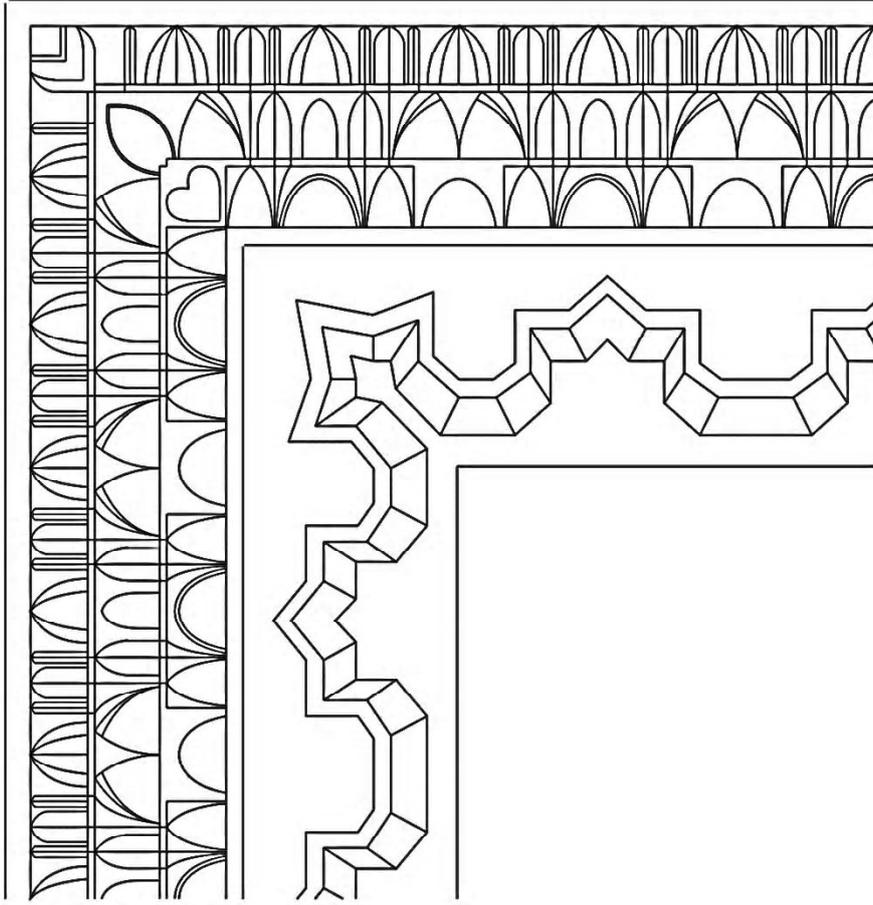
Çizim 16- Ali Cafer Türbesi doğu penceresi

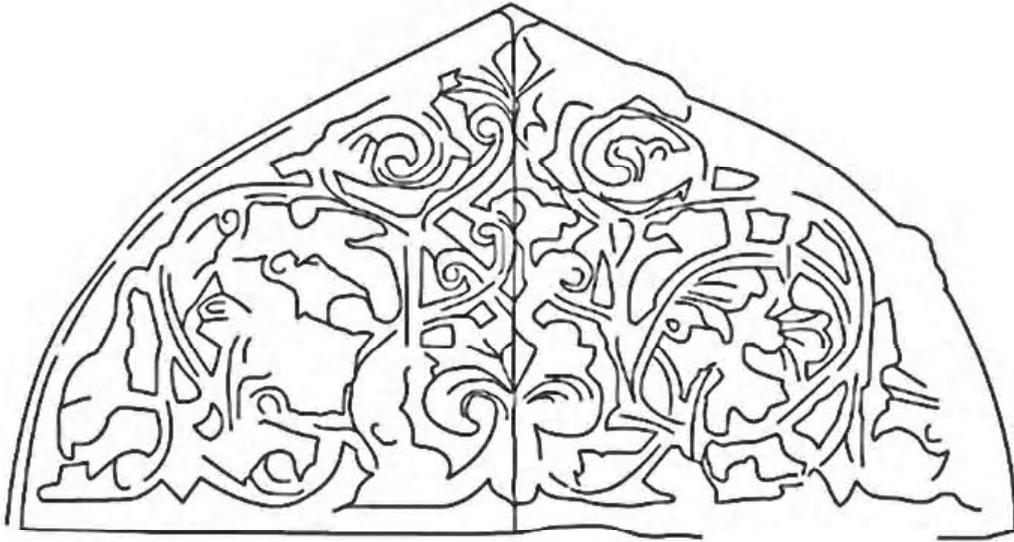
Çizim 17-Ali Cafer Türbesi batı pencere röleve

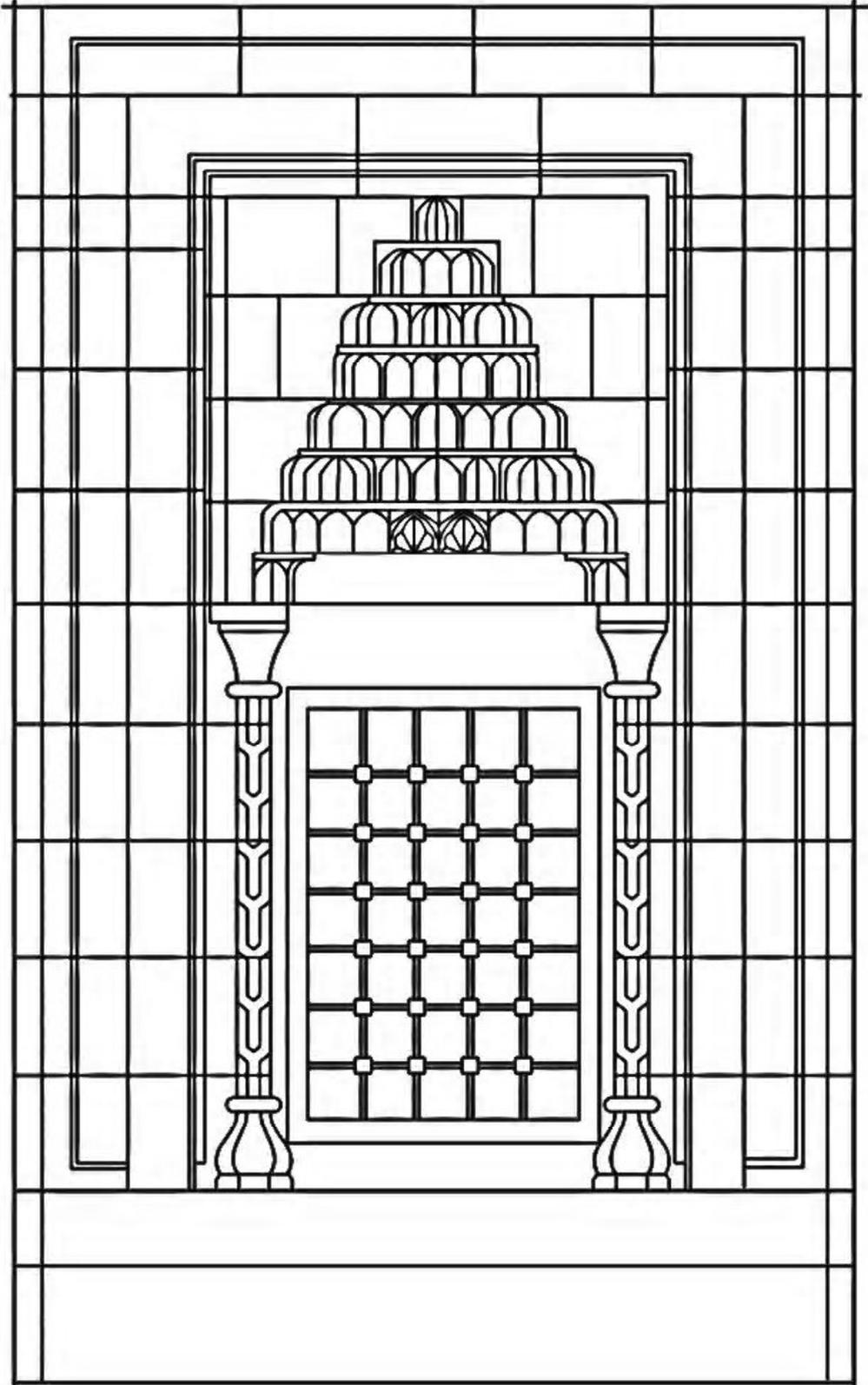
Çizim 18- Ali Cafer Türbesi güney pencere röleve

Çizim 19- Ali Cafer Türbesi güney pencere bordür detayı

Çizim 20- Ali Cafer Türbesi güney pencere niş detayı

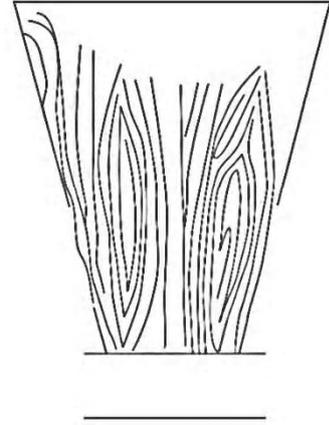

Çizim 21- Ali Cafer Türbesi mihrap röleve

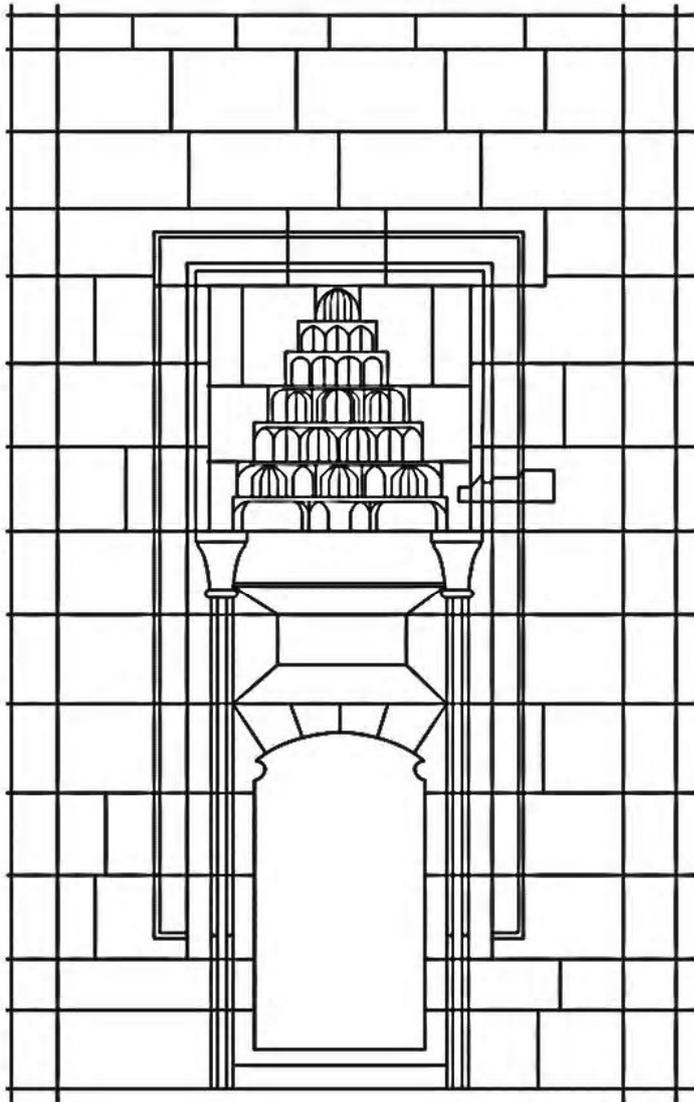
(M. Akok' tan işlenerek)

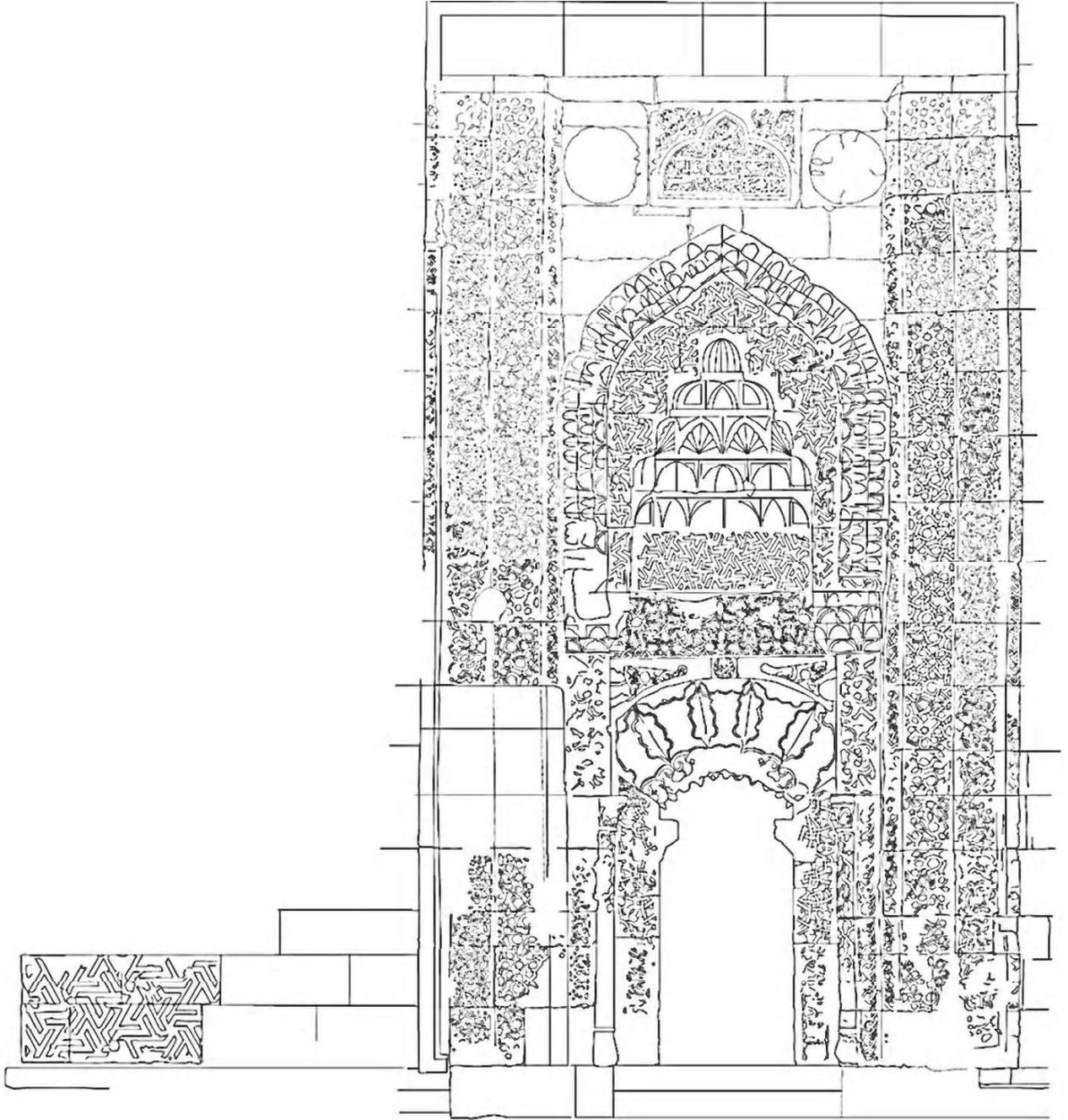
Çizim 22- Ali Cafer Türbesi mihrap sütunçe başlığı

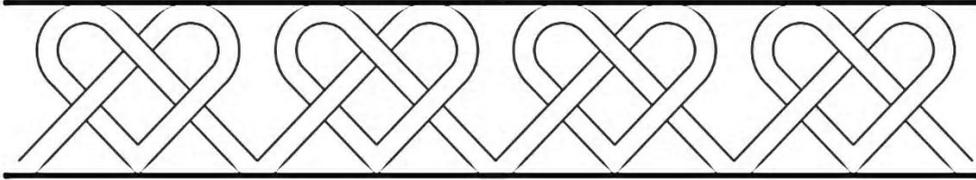
Çizim 24- Ali Cafer Türbesi mescit katı kuzey cephe sütunçe başlığı

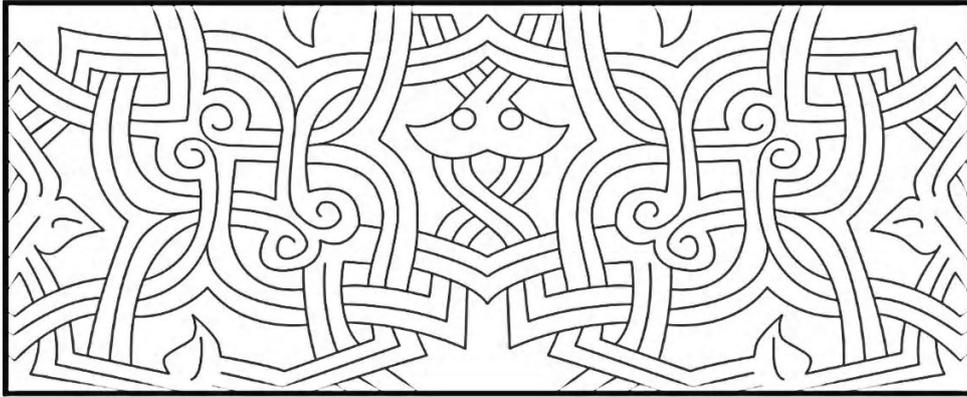
Çizim 23- Ali Cafer Türbesi mescit katı kuzey cephe röleve (M. Akok' tan işlenerek)

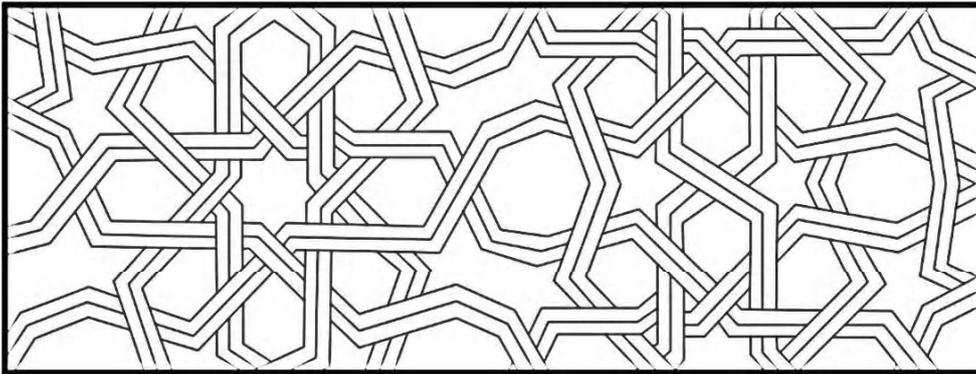
Çizim 25- Şah Kutluğ Hatun Türbesi güney cephe röleve

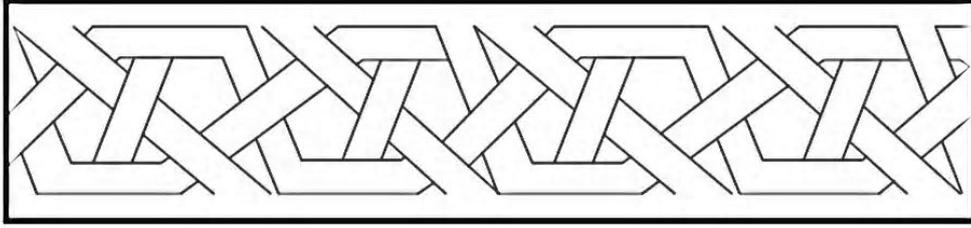
Çizim 26- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı 1. Bordür detay (Dıştan içeri)

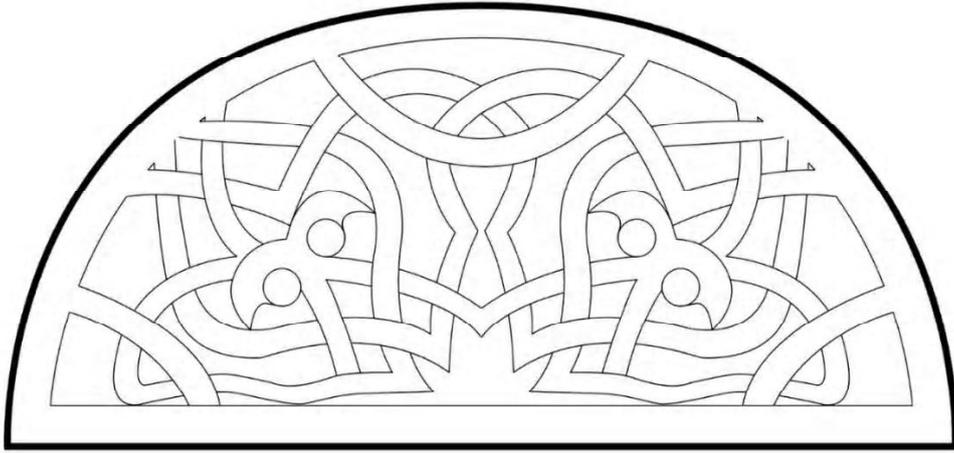
Çizim 27-Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı 2. Bördür detay

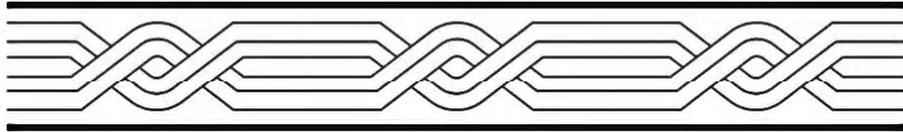
Çizim 28- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı 3. Bordür detay

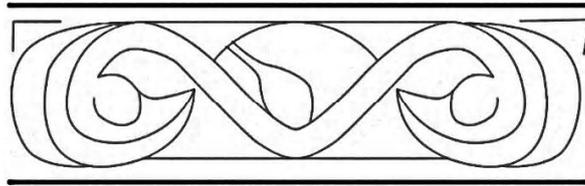
Çizim 29- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı 4. Bordür detay

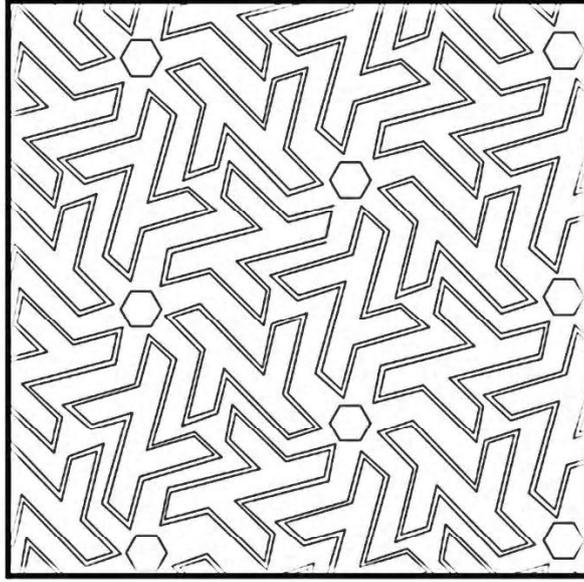
Çizim 30- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı kavsara içi süsleme

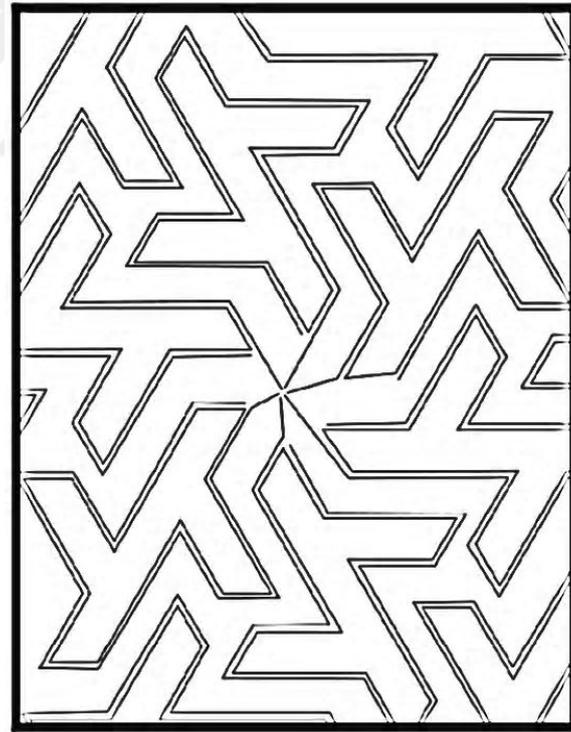
Çizim 31- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı kavsara kemeri üzengi taşı zencirek

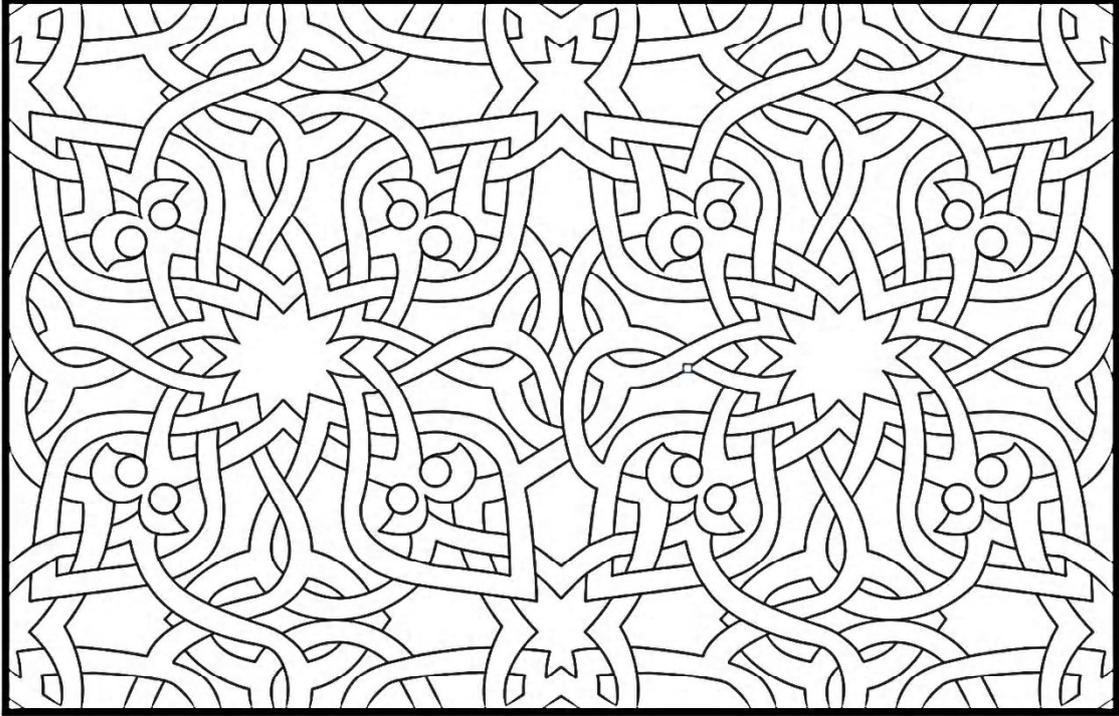
Çizim 32- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı kavsara kemeri üzengi taşı süslemesi

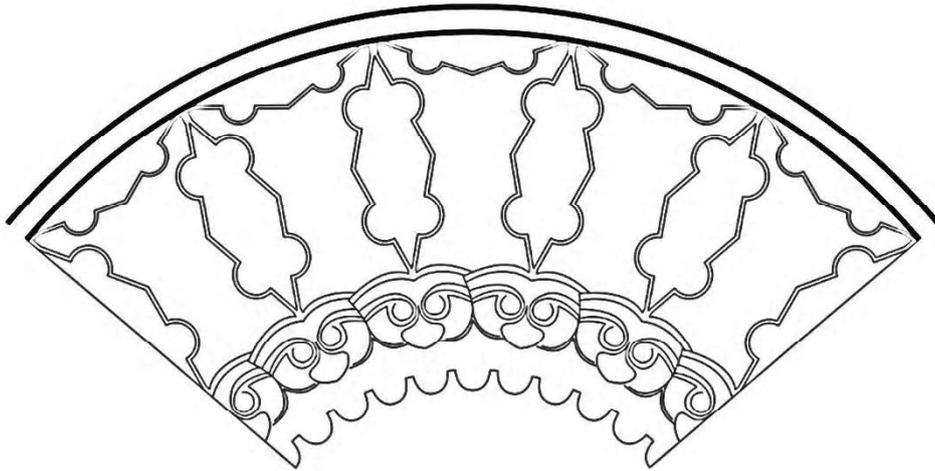
Çizim 33- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı kavsara kuşatma kemeri aynalığı detay

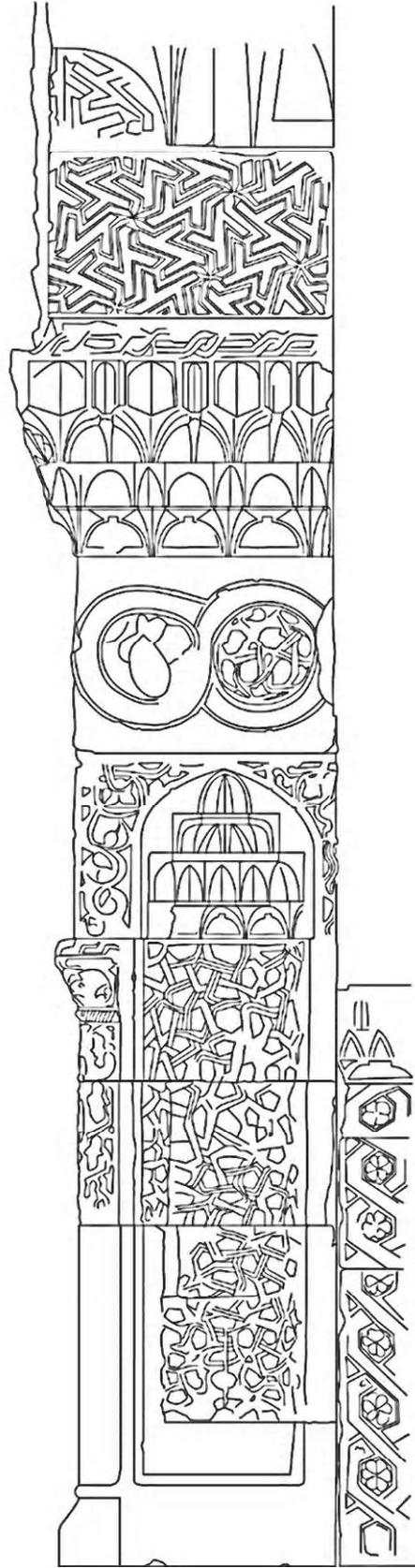
Çizim 34- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kavsara altındaki pano süslemesi

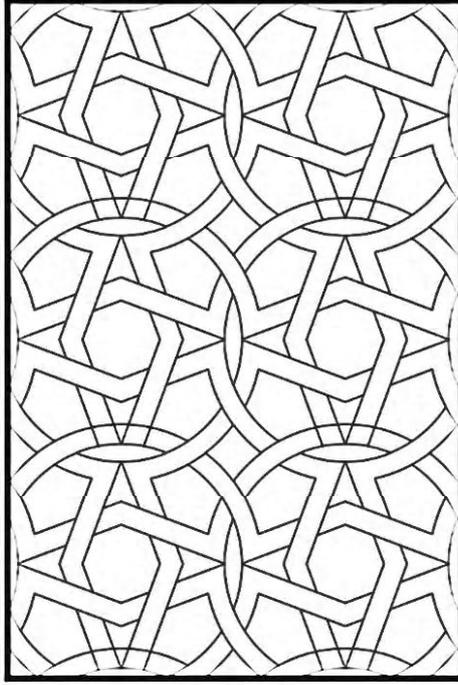
Çizim 35- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kavsara altındaki pano süslemesi

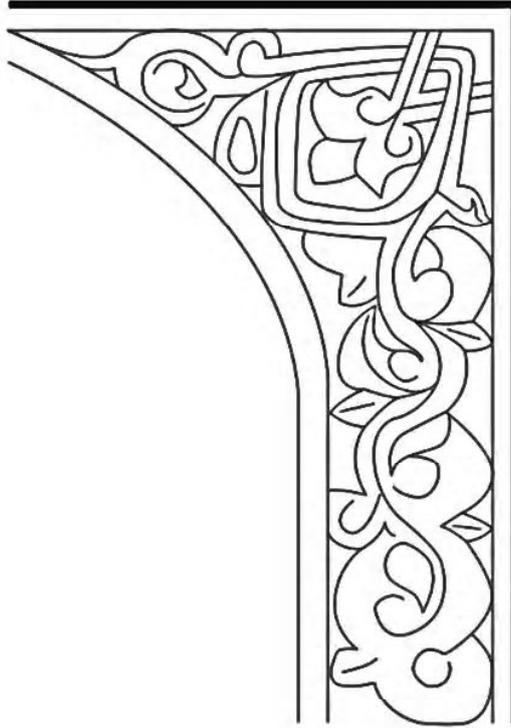
Çizim 36- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı basık kemeri

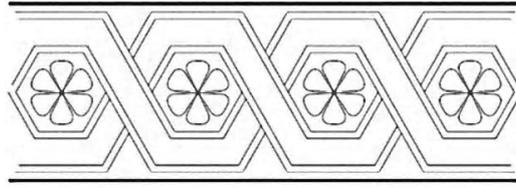
Çizim 37- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı batı niş röleve

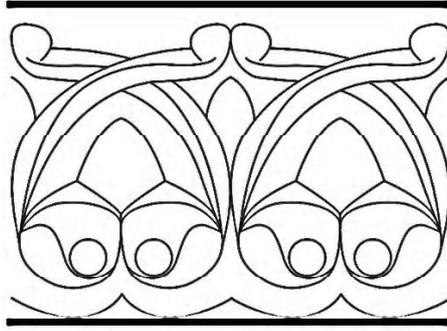
Çizim 38- Şah Kutluğ Hatun Türbesi mihrabiye nişi

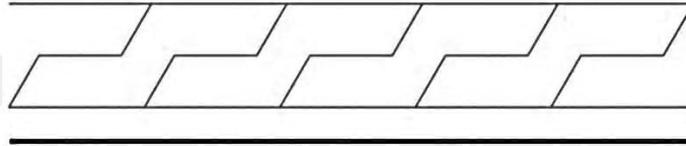
Çizim 39- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı
mihrabiye kavsara köşelikleri

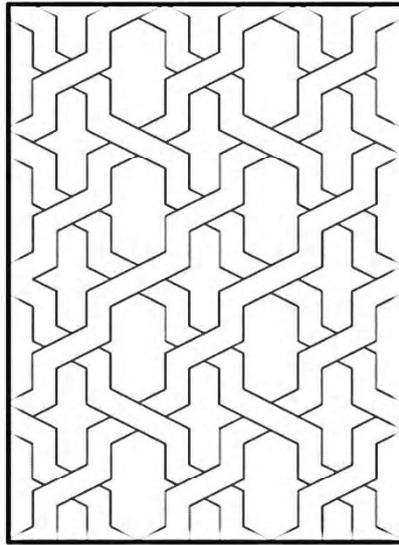
Çizim 40- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı sövesinin iç yüzündeki zencirek

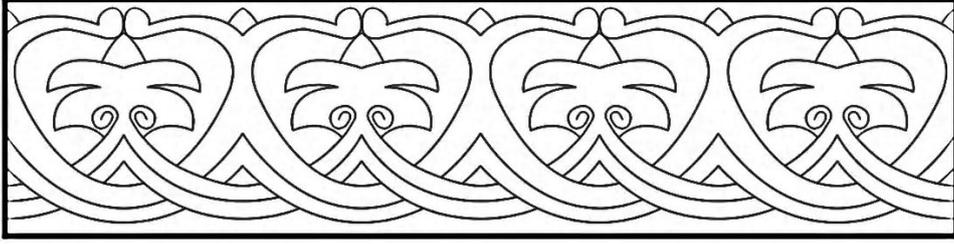
Çizim 41- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı sütunçe başlığı

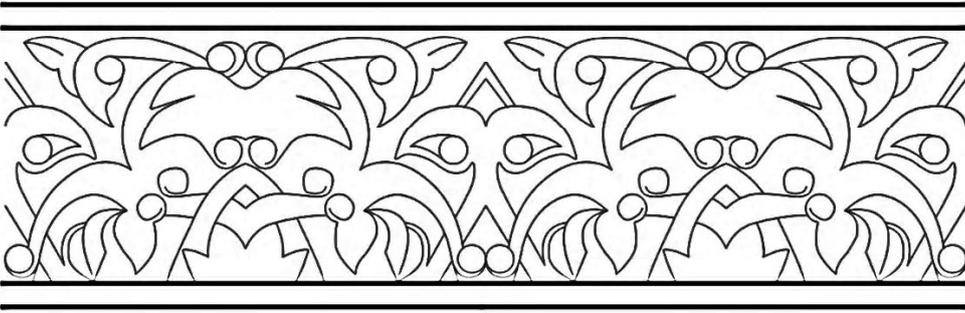
Çizim 42- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı sütunçe başlığı üzerindeki zencirek

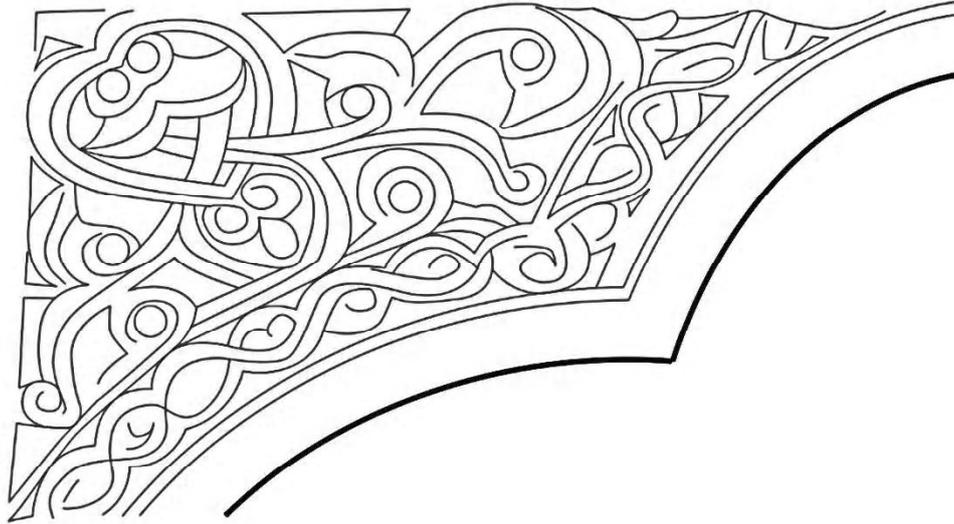
Çizim 43- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı sütunçe gövdesi geometrik örgü

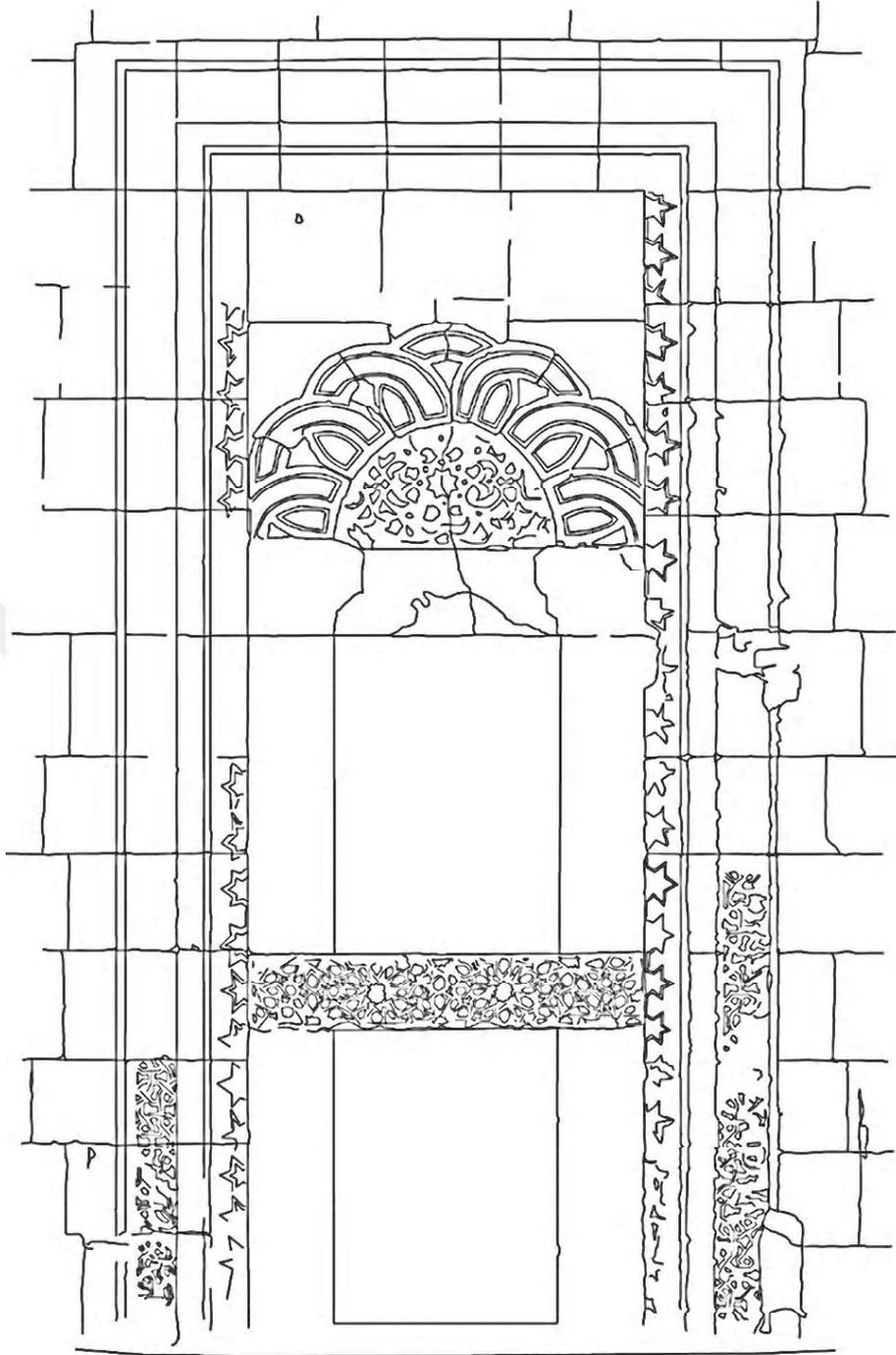
Çizim 44-Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı süsleme şeridi

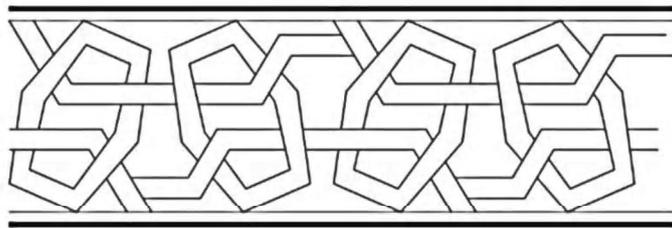
Çizim 45- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı mihrabiye güney taraf süslemesi

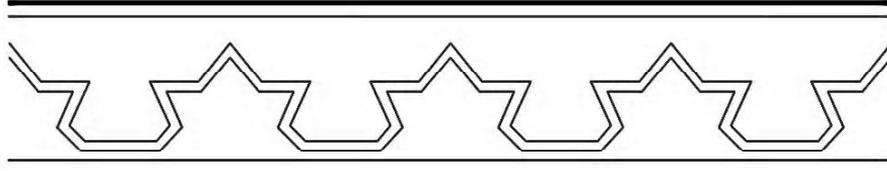
Çizim 46- Şah Kutluğ Hatun Türbesi inşa kitabesi kemer köşeliği

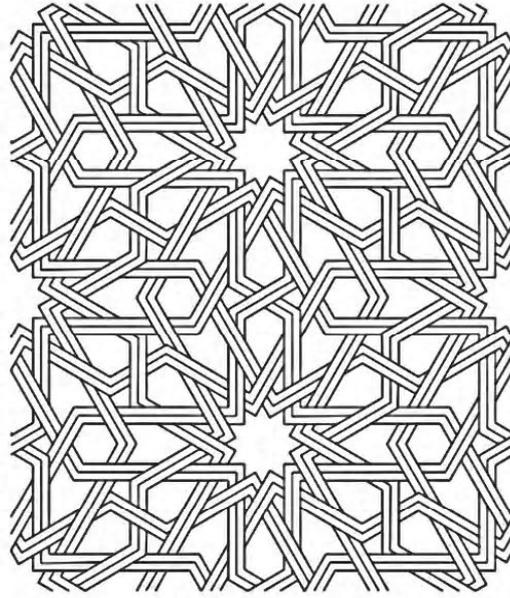
Çizim 47- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı penceresi röleve

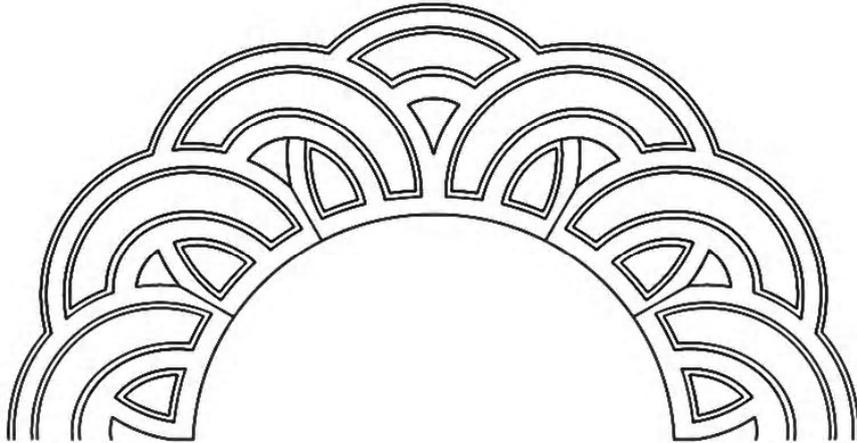
Çizim 48- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı pencere 1. Bordür (Dıştan içeri)

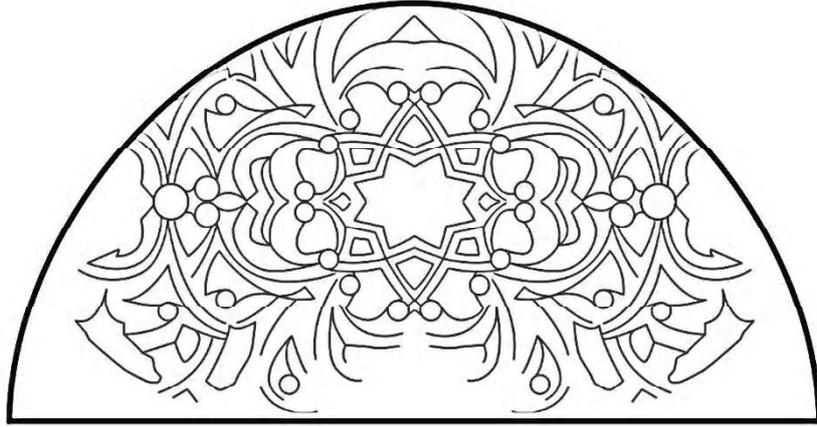
Çizim 49- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı penceresi 3. Bordür

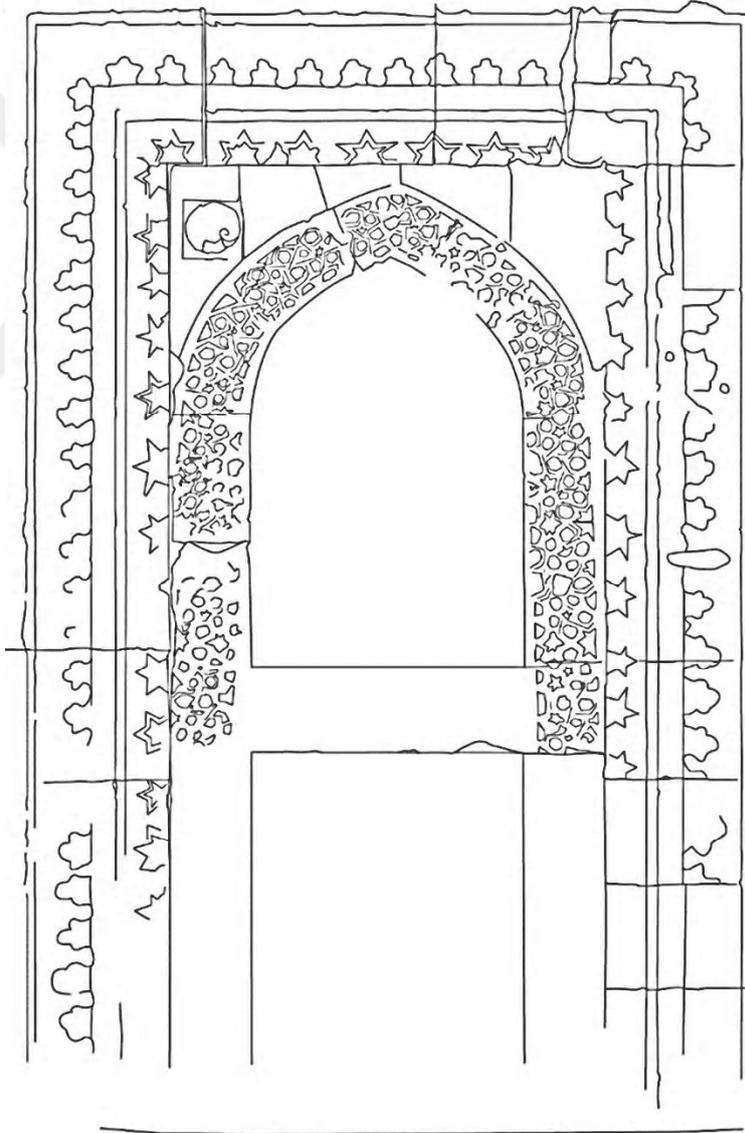
Çizim 50- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı penceresi lento detay

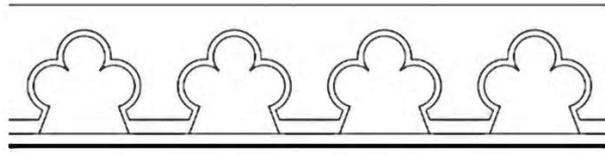
Çizim 51- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı pencere kemeri

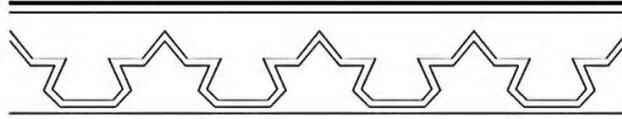
Çizim 52- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı pencere kemer içi

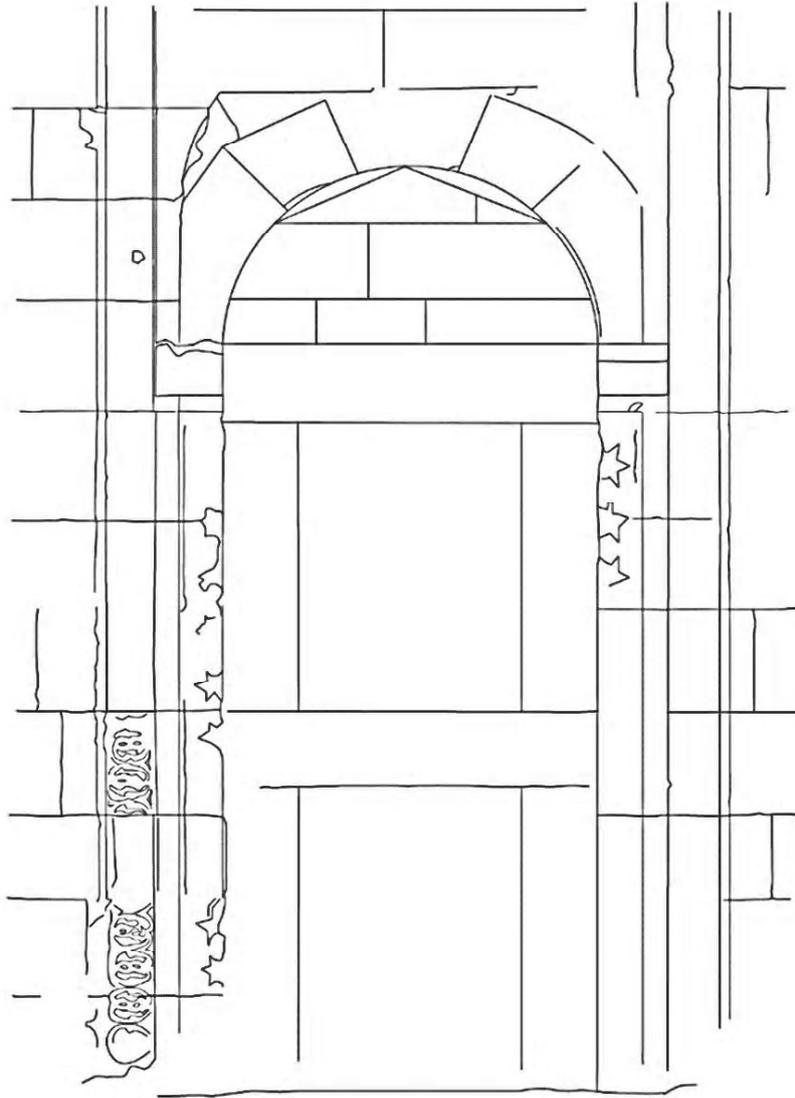
Çizim 53- Şah Kutluğ Hatun Türbesi doğu penceresi röleve

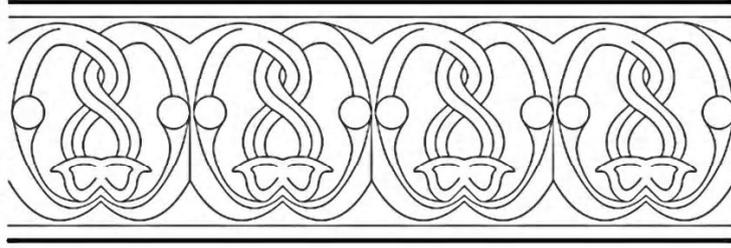
Çizim 54- Şah Kutluğ Hatun Türbesi doğu pencere 1. Bodür (Dıştan içeri)

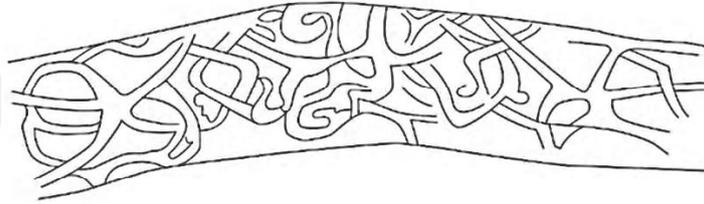
Çizim 55- Şah Kutluğ Hatun Türbesi doğu pencere 3. Bordür

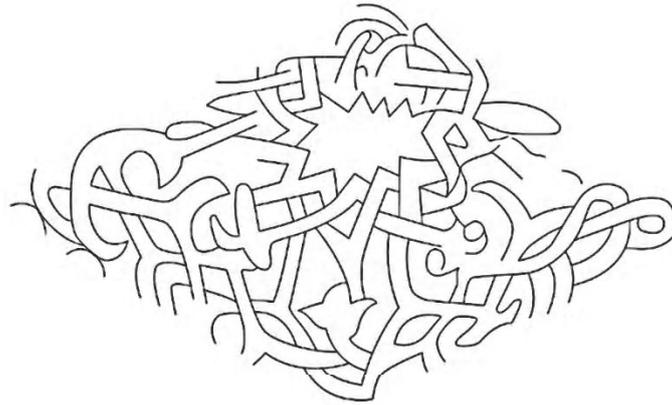
Çizim 56- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kuzey pencere röleve

Çizim 57- Şah Kutlu Hatun Türbesi kuzey pencere 1. Bordür (Dıştan içeri)

Çizim 58- Şah Kutluğ Hatun Türbesi mescit bölümü kasnak süsleme kuşağı

Çizim 59- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kubbeye geçişteki kabara

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1- Emir Şahap Türbesi genel görünüşü

Fotoğraf 2- Emir Şahap Türbesi, güneybatı cepheden görünüş

Fotoğraf 3- Emir Şahap Türbesi, güneydoğu cepheden görünüş

Fotoğraf 4- Emir Şahap Türbesi iç mekân

Fotoğraf 5- Emir Şahap Türbesi mescit kısmı üst örtü ve pencereler

Fotoğraf 6- Emir Şahap Türbesi güney cephe mazgal pencere ve cenazelik katı penceresi

Fotoğraf 7- Emir Şahap Türbesi, taç kapı ve cenazelik katı kapısı

Fotoğraf 8- Emir Şahap Türbesi, mihrap penceresi

Fotoğraf 9- Emir Şahap Türbesi, taş sandukalar

Fotoğraf 10- Emir Şahap Türbesi, güneydeki sanduka

Fotoğraf 11, 12- Emir Şahap Türbesi, güneydeki sanduka, baş şahidesinin ön ve arka yüzü

Fotoğraf 13- Emir Şahap Türbesi, ortadaki sanduka

Fotoğraf 14, 15- Emir Şahap Türbesi, ortadaki sanduka, baş şahidesi ön ve arka yüzü

Fotoğraf 16, 17- Emir Şahap Türbesi, ortadaki sanduka, baş şahidesi güney yan ve kuzey yan yüzleri

Fotoğraf 18- Emir Şahap Türbesi, kuzeydeki Sanduka

Fotoğraf 19, 20- Emir Şahap Türbesi, kuzey sanduka, baş şahidesi ön ve arka yüzü

Fotoğraf 21- Emir Şahap Türbesi cenazelik katı kapısı

Fotoğraf 22- Cenazelik katı merdivenleri ve iç kapı

Fotoğraf 23- Emir Şahap Türbesi cenazelik katı içinden görünüş

Fotoğraf 24- Emir Şahap Türbesi cenazelik katı üst örtü ve pencere

Fotoğraf 25- Emir Şahap Türbesi taç kapı

Fotoğraf 26- Emir Şahap Türbesi, taç kapı kemer üzengi taşı

Fotoğraf 27- Emir Şahap Türbesi, taç kapı kavsara

Fotoğraf 28- Emir Şahap Türbesi sanatçı kitabesi

Fotoğraf 29- Emir Şahap Türbesi inşa kitabesi

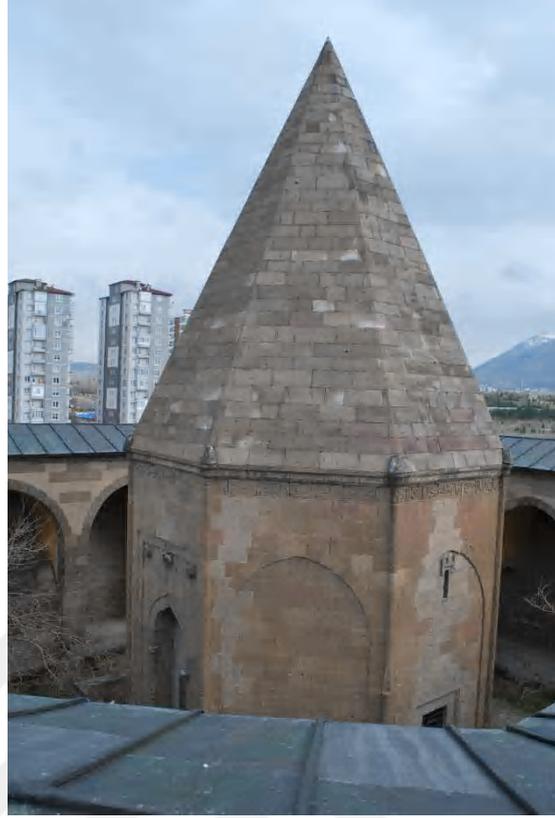
Fotoğraf 30- Emir Şahap Türbesi mihrap

Fotoğraf 31- Emir Şahap Türbesi mihrap detayı

Fotoğraf 32- Köşk (Suli Paşa) Türbesi sanatçı kitabesi

Fotoğraf 33-Köşk (Suli Paşa) Türbesi genel görünüm

Fotoğraf 34- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı genel görünüş

Fotoğraf 35- Köşk (Suli Paşa) Türbesi güney cephe mazgal pencere ve taşçı işareti

Fotoğraf 36-Köşk (Suli Paşa) Türbesi dilimli kubbe

Fotoğraf 37- Köşk (Suli Paşa) Türbesi iç mekan görünüş ve sanduka

Fotoğraf 38- Köşk (Suli Paşa) Türbesi kaide

Fotoğraf 39- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı merdiven altındaki niş

Fotoğraf 40- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı bordürler

Fotoğraf 41- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının batısındaki bordürler

Fotoğraf 42- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının doğusundaki bordürler

Fotoğraf 43- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı 1. bordürden detay

Fotoğraf 44- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı 2. bordürden detay

Fotoğraf 45- Köşk (Suli Paşa) Türbesi
taç kapı 3. bordürden detay

Fotoğraf 46- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı
doğusundaki sütunçe ve pano

Fotoğraf 47- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının doğusundaki sütunçe başlığı

Fotoğraf 48- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının batısındaki sütunçe ve pano

Fotoğraf 49- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının batısındaki sütunçenin başlığı

Fotoğraf 50- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapının batısındaki pano

Fotoğraf 51- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı üzengi taşının ön yüzü

Fotoğraf 52- Köşk (Suli Paşa) Türbesi taç kapı kemerindeki kabaralar

Fotoğraf 53- Köşk (Suli Paşa) Türbesi batıda yer alan kabara

Fotoğraf 54- Köşk (Suli Paşa) Türbesi kuzey sütunçenin kaidesi

Fotoğraf 55- Köşk (Suli Paşa) Türbesi güneydoğu sütunçenin kaidesi

Fotoğraf 56- Köşk (Suli Paşa) Türbesi saçak altı ayet kuşağı

Fotoğraf 57- Mehmet Zengi Türbesi giriş kapısı

Fotoğraf 58- Mehmet Zengi Türbesi iç mekan görünüşü

Fotoğraf 59- Mehmet Zengi Türbesi batı bölümü

Fotoğraf 60- Mehmet Zengi Türbesi kitabe

Fotoğraf 61- Mehmet Zengi Türbesi taç kapı aynalığı

Fotoğraf 62- Emir Erdoğan Türbesi genel görünüşü

Fotoğraf 63- Emir Erdoğmuş Türbesi taç kapı

Fotoğraf 64- Emir Erdoğmuş Türbesi güney kapı

Fotoğraf 65- Emir Erdoğmuş türbesi taç kapı kavsarası ve kitabe

Fotoğraf 66- Emir Erdoğmuş Türbesi sandukalar

Fotoğraf 67- Emir Erdoğmuş Türbesi taç kapı üzerindeki kabara

Fotoğraf 68- Yahyalı Anonim Türbe genel görünüş

Fotoğraf 69- Yahyalı Anonim Türbe, taç kapı ve cenazelik katı kapısı

Fotoğraf 70- Yahyalı Anonim Türbe taç kapı görünüş

Fotoğraf 71- Yahyalı Anonim Türbe kitabe

Fotoğraf 72- Yahyalı Anonim Türbe üst örtü ve geçiş ögesi

Fotoğraf 73- Yahyalı Anonim Türbe mihrap genel görünüş

Fotoğraf 74- Yahyalı Anonim Türbe taç kapı kemer aynalığındaki kabaralar

Fotoğraf 75- Yahyalı Anonim Türbe mihrap detayı

Fotoğraf 76- Ali Cafer Türbesi genel görünüş

Fotoğraf 77- Ali Cafer Türbesi güneybatıdan görünüş ve pencereler

Fotoğraf 78- Ali Cafer Türbesi cenazelik katı kapısı

Fotoğraf 79- Ali Cafer Türbesi cenazelik katına inişi sağlayan merdivenler

Fotoğraf 80- Ali Cafer Türbesi cenazelik katı görünüş

Fotoğraf 81- Ali Cafer Türbesi cenazelik katı üst örtüsü

Fotoğraf 82- Ali Cafer Türbesi ayet kuşağı

Fotoğraf 83- Ali Cafer Türbesi üst örtü ve yelpaze şeklinde geçişler

Fotoğraf 84- Ali Cafer Türbesi batı pencere

Fotoğraf 85- Ali Cafer Türbesi batı pencerenin sağır kemerinden detay

Fotoğraf 86- Ali Cafer Türbesi taç kapı

Fotoğraf 87- Ali Cafer Türbesi taç kapı kavsara

Fotoğraf 88- Ali Cafer Türbesi doğu pencere üzerindeki niş

Fotoğraf 89- Ali Cafer Türbesi batı cephedeki pencere nişi

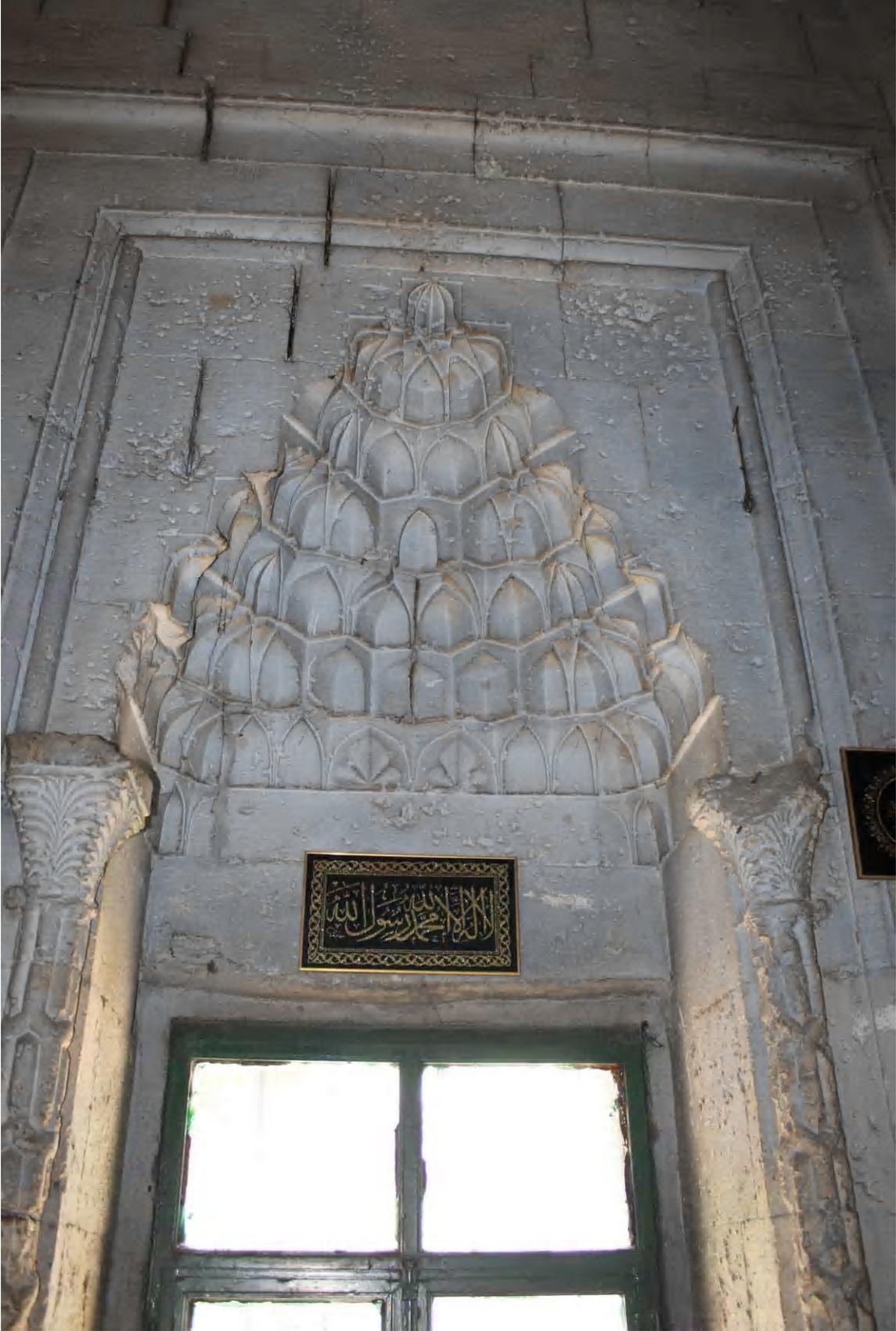
Fotoğraf 90- Ali Cafer Türbesi güney cephe penceresi

Fotoğrsf 91- Ali Cafer Türbesi güney pencere bordürleri detay

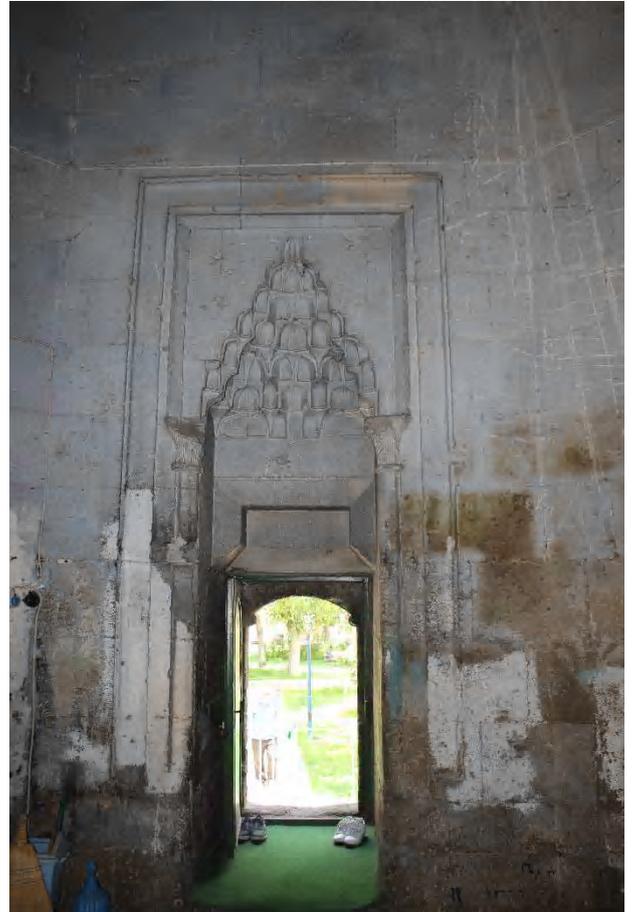
Fotoğraf 92- Ali Cafer Türbesi güney cephe penceresi sağır kemer nişi

Fotoğraf 93- Ali Cafer Türbesi mihrap

Fotoğraf 94- Ali Cafer Türbesi mihrabın doğusundaki sütunçe

Fotoğraf 95- Ali Cafer Türbesi iç cephe

Fotoğraf 96- Ali Cafer Türbesi iç mekân sütunçe (kuzey)

Fotoğraf 97- Şah Kutluğ Hatun Türbesi genel görünüş

Fotoğraf 98- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı

Fotoğraf 99- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kuzeybatı cephe ve pencereler görünüş

Fotoğraf 100- Şah Kutluğ Hatun Türbesi üst korniş

Fotoğraf 101-Şah Kutluğ Hatun Türbesi üst örtü

Fotoğraf 102- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kubbeye geçiş

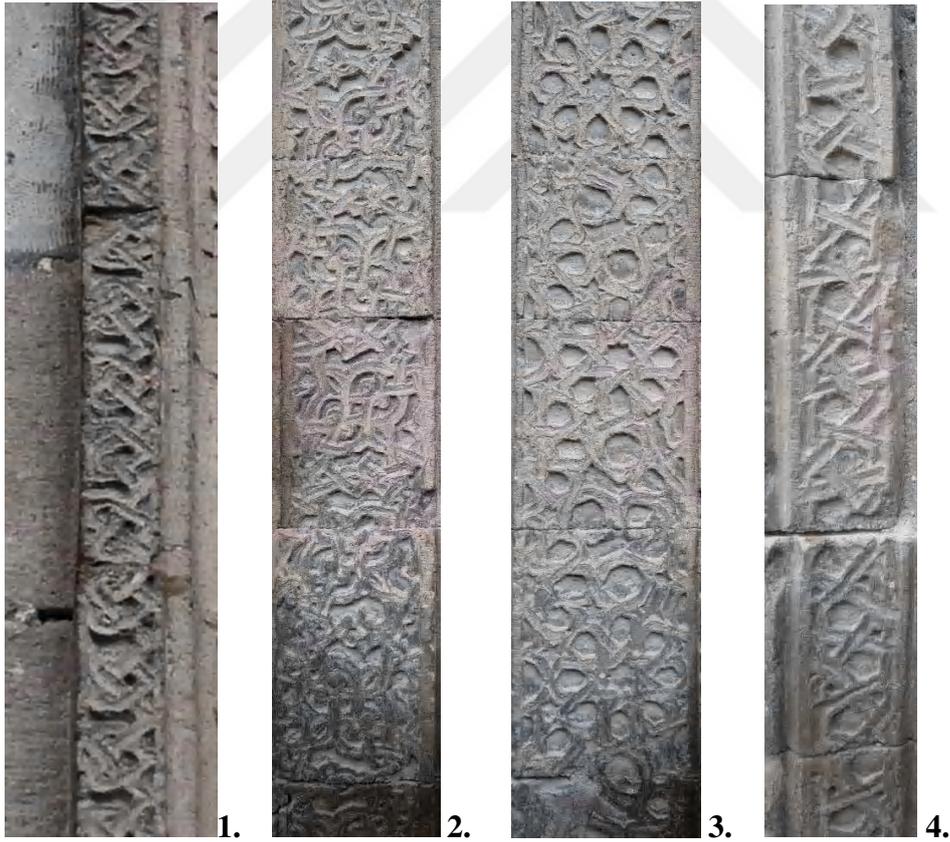
Fotoğraf 103- Şah Kutluğ Hatun Türbesi mescit bölümü kitabesi

Fotoğraf 104- Şah Kutluğ Hatun Türbesi mescit kısmı ve sandukalar görünüşü

Fotoğraf 105- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı

Fotoğraf 106- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı bordürlerinden detay
(dıştan içeri doğru)

Fotoğraf 107- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı kavsara içi süsleme

Fotoğraf 108- Şah Kutluğ Hatun Türbesi
kavsara kuşatma kemeri üzengi taşı

Fotoğraf 109-Şah Kutluğ Hatun Türbesi kavsara kuaşatma kemeri alınlığı detay

Fotoğraf 110- Şah Kutluğ Hatun Türbesi güneybatı cephe köşe süslemesi

Fotoğraf 111- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı kavsara altı pano

Fotoğraf 112- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kavsara altı pano

Fotoğraf 113- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı basık kemeri

Fotoğraf 114- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kabaralar

Fotoğraf 115- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kapı söve süslemesi

Fotoğraf 116- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı taraf niş görünüşü

Fotoğraf 117-Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı mihrabiye niş detayı

Fotoğraf 118- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı mihrabiye kavsara köşelikleri

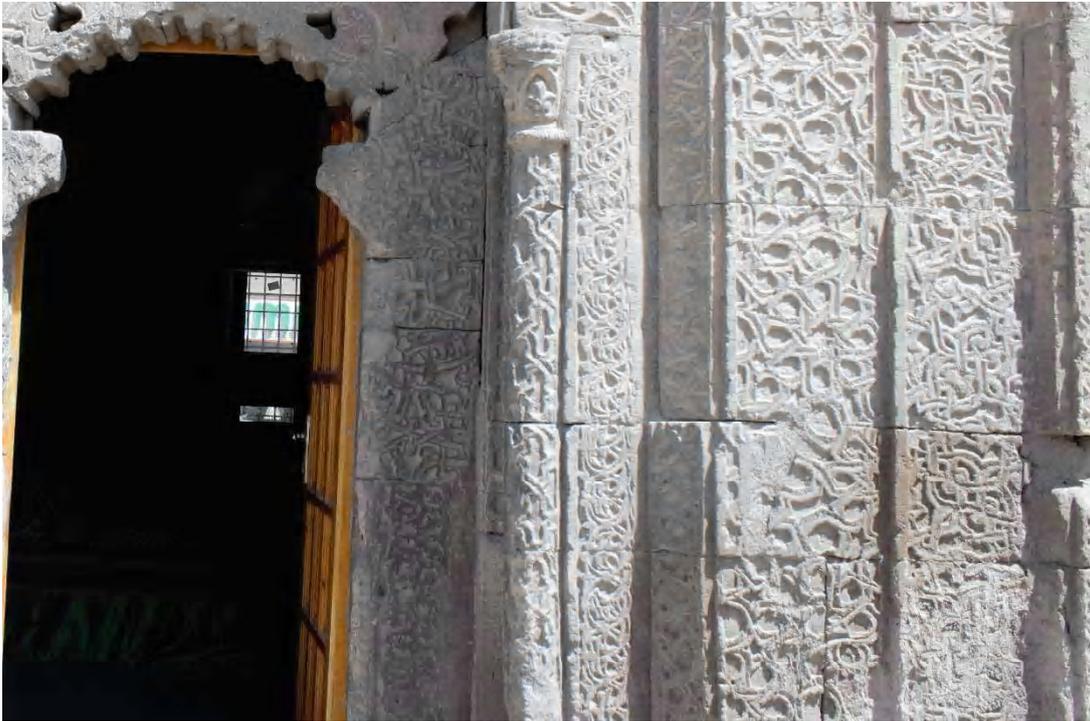
Fotoğraf 119- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı mihrabiye üstündeki kabaralar

Fotoğraf 120- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı sövesinin iç yüzü

Fotoğraf 121- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taş kapı sütunçe

Fotoğraf 122-Şah Kutluğ Hatun Türbesi taş kapı süsleme şeridi

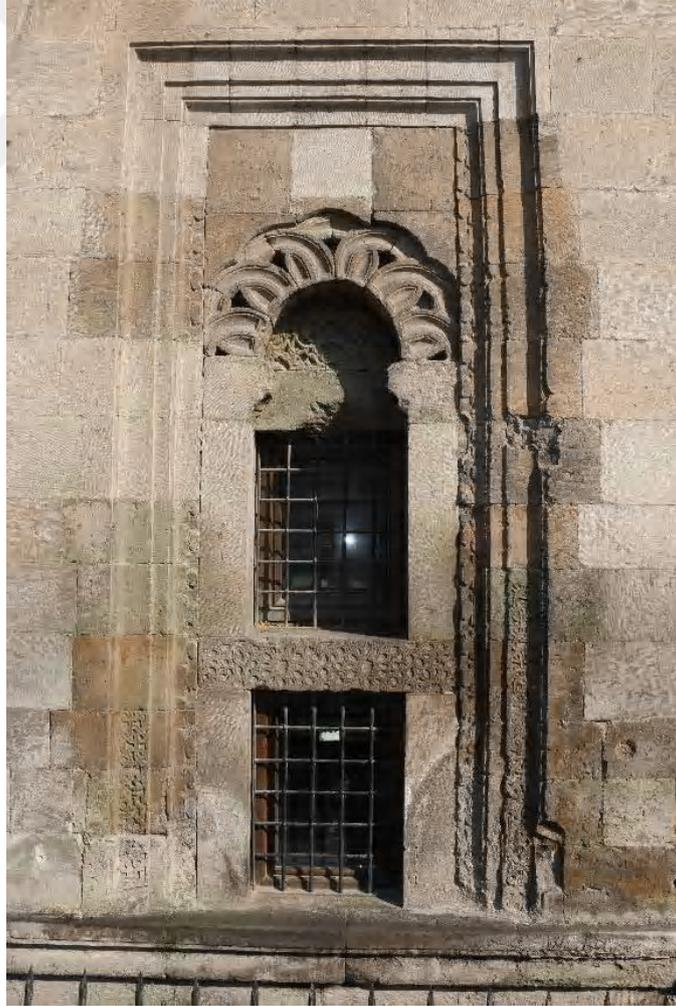
Fotoğraf 123- Şah Kutluğ Hatun Türbesi taç kapı mihrabiye güney taraf

Fotoğraf 124- Şah Kutluğ Hatun Türbesi inşa kitabesi

Fotoğraf 125- Şah Kutluğ Hatun Türbesi rozetler

Fotoğraf 126- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı pnceresi genel görünüş

Fotoğraf 127- Şah Kutluğ Hatun Türbesi
batı penceresi 1. bordür detay (Dıştan içeri)

Fotoğraf 128- Şah Kutluğ Hatun Türbesi
batı penceresi 3. bordür detayı

Fotoğraf 129- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı penceresi lento detay

Fotoğraf 130- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı pencere kemeri

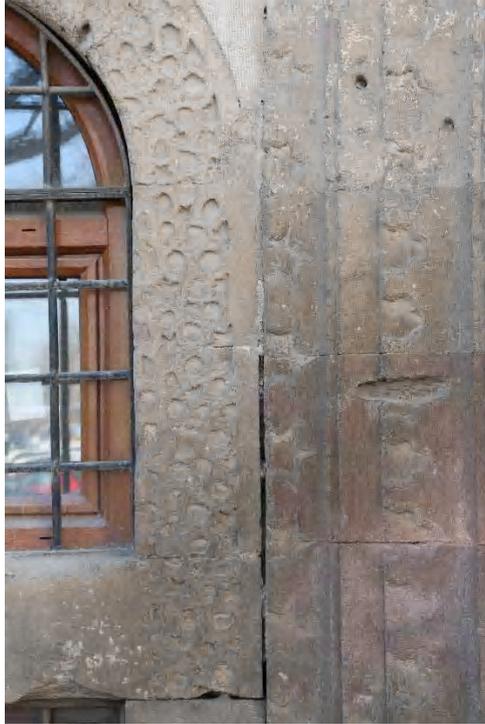
Fotoğraf 131- Şah Kutluğ Hatun Türbesi batı pencere kemer içi süslemesi

Fotoğraf 132- Şah Kutluğ Hatun Türbesi doğu pencere genel görünüş

Fotoğraf 133- Şah Kutluğ Hatun Türbesi doğu penceresi

Fotoğraf 134- Şah Kutluğ Hatun Türbesi
doğu pencere kemer detayı

Fotoğraf 135-Şah Kutluğ Hatun Türbesi
kuzey penceresi genel görünüş

Fotoğraf 136- Şah Kutluğ Hatun Türbesi
kuzey penceresi 1. Bordür detayı

Fotoğraf 138- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kaskanak süsleme kuşağı

Fotoğraf 139- Şah Kutluğ Hatun Türbesi kubbeye geçişteki eşkenar dörtgen kabara

Fotoğraf 140- Emir Sultan Türbesi genel görünüş

Fotoğraf 141- Emir Sutan Türbesi kuzey cephe

Fotoğraf 142- Emir Sultan Türbesi üst örtü

Fotoğraf 143- Emir Sultan Türbesi kubbeye geçiş

Fotoğraf 144- Emir Sultan Türbesi, camiye geçişi sağlayan kapı (doğu)

Fotoğraf 145- Emir Sultan Türbesi mihrap

Fotoğraf 146- Emir Sultan Türbesi, taç kapı mihrabiye

Fotoğraf 147- Emir Ali Pişrev Türbesi

Fotoğraf 148- Emir Ali Pişrev Türbesi kuzey cephe

Fotoğraf 149- Emir Ali Pişrev Türbesi cenazelik katı kapısı

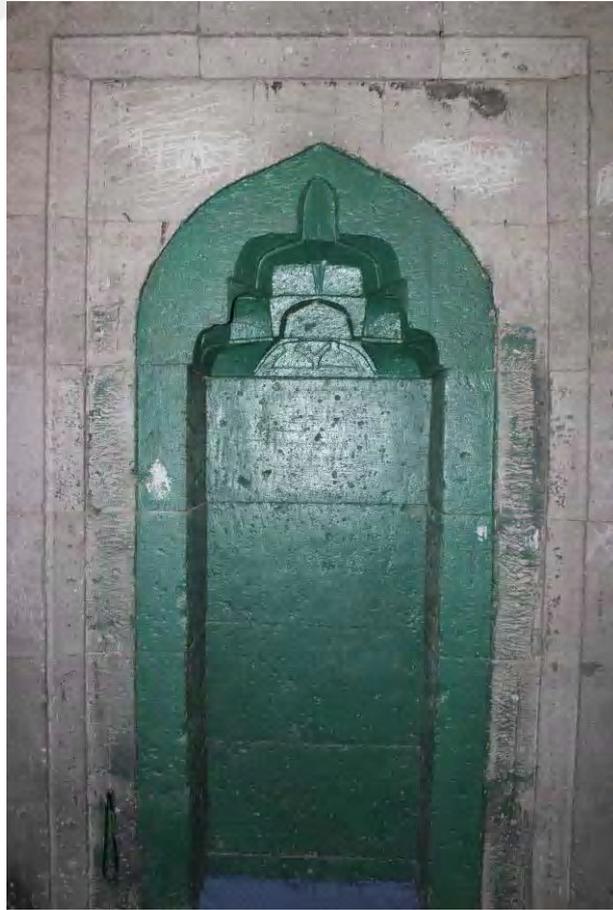
Fotoğraf 150- Emir Ali Pişrev Türbesi taç kapı

Fotoğraf 151- Emir Ali Pişrev Türbesi taç kapı kavsarası

Fotoğraf 153- Emir Ali Pişrev türbesi kitabe

Fotoğraf 153- Emir Ali Pişrev Türbesi mihrap

Fotoğraf 154- Emir Ali Pişrev Türbesi, sanduka

Fotoğraf 155- Emir Ali Pişrev Türbesi, cenazelik katı üst örtüsü

Fotoğraf 156- Emir Ali Pişrev Türbesi, cenazelik katı

Fotoğraf 157- Emir Ali Pişrev Türbesi, taç kapı kavsara

Fotoğraf 158- Emir Ali Pişrev Türbesi, mihrap detay

Fotoğraf 159- Dört Ayaklı Türbe genel görünüş

Fotoğraf 160- Dört Ayaklı Türbe, kuzey cephe

Fotoğraf 161- Dört Ayaklı Türbe, eyvanlı bölüm

Fotoğraf 162- Dört Ayaklı Türbe, doğu cephe

Fotoğraf 163- Dört Ayaklı Türbe, güney cephe

Fotoğraf 164- Dört Ayaklı Türbe, üst örtü

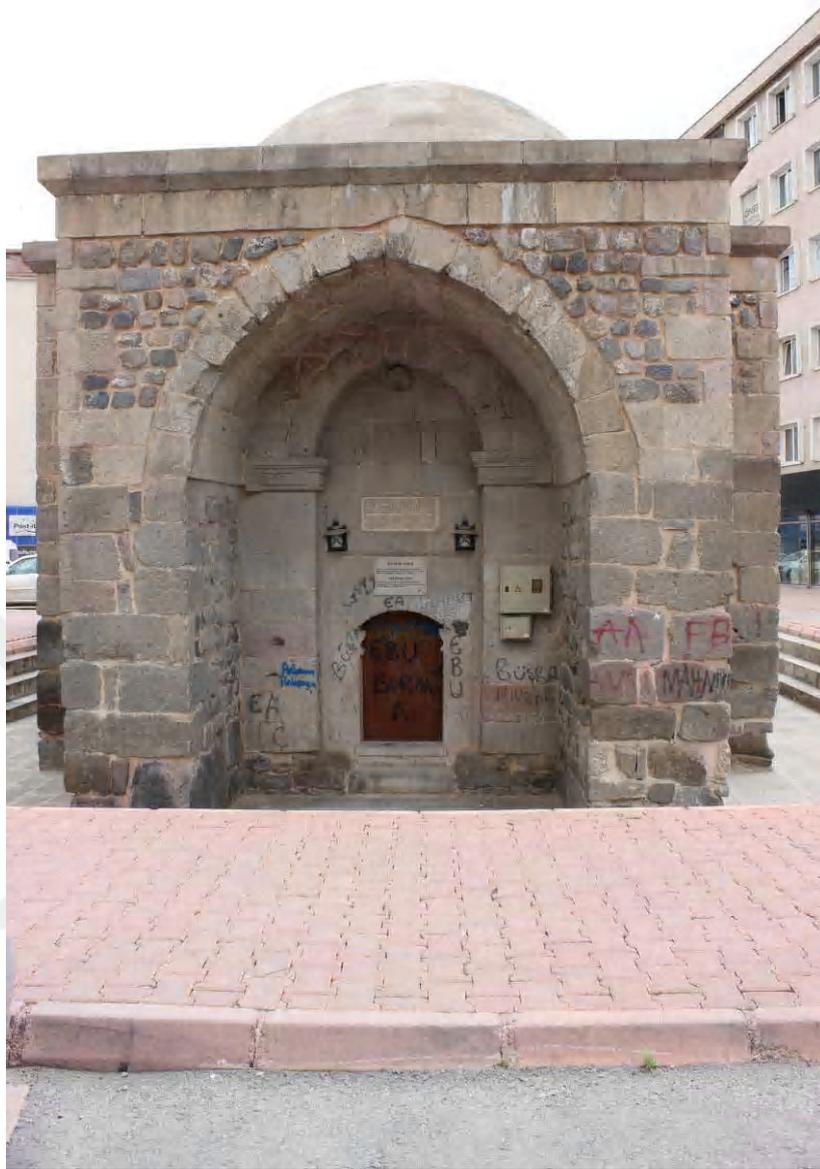
Fotoğraf 165- Dört Ayaklı Türbe, kubbeye geçiş

Fotoğraf 166- Dört Ayaklı Türbe, kubbe eteğindeki yazı kuşağından kalan bir bölüm

Fotoğraf 167- Ulu Hatun Türbesi, batı cephe

Fotoğraf 168- Ulu Hatun Türbesi, eyvanlı bölüm

Fotoğraf 169- Ulu Hatun Türbesi, kubbeye geçiş üçgenleri

Fotoğraf 170- Ulu Hatun Türbesi kitabe

Fotoğraf 171- Ulu Hatun Türbesi mihrabı

Fotoğraf 172- Ulu Hatun Türbesi mihrap kavsarası ve rozetler

Fotoğraf 173- Ulu Hatun Türbesi, sandukalar

Fotoğraf 174- Ulu Hatun Türbesi, kapı üstündeki rozet

Fotoğraf 175- Ulu Hatun Türbesi, mihrap rozeti (doğu taraftaki)

Fotoğraf 176- Ulu Hatun Türbesi, mihrap rozeti (batı taraftaki)

Fotoğraf 177- Babük Bey Türbesi genel görünüş

Fotoğraf 178- Babük Bey Türbesi

Fotoğraf 179- Babük Bey Türbesi, mescit katı üst örtüsü

Fotoğraf 180- Babük Bey Türbesi güney cephe görünüşü

Fotoğraf 181- Babük Bey Türbesi güney pencere

Fotoğraf 182- Babük Bey Türbesi, cenazelik katı kapısı

Fotoğraf 183-Babük Bey Türbesi cenazelik katı kapıları

Fotoğraf 184- Babük Bey Türbesi cenazelik katı kuzey cephe

Fotoğraf 185-- Babük Bey Türbesi cenazelik katı üst örtü ve pencere

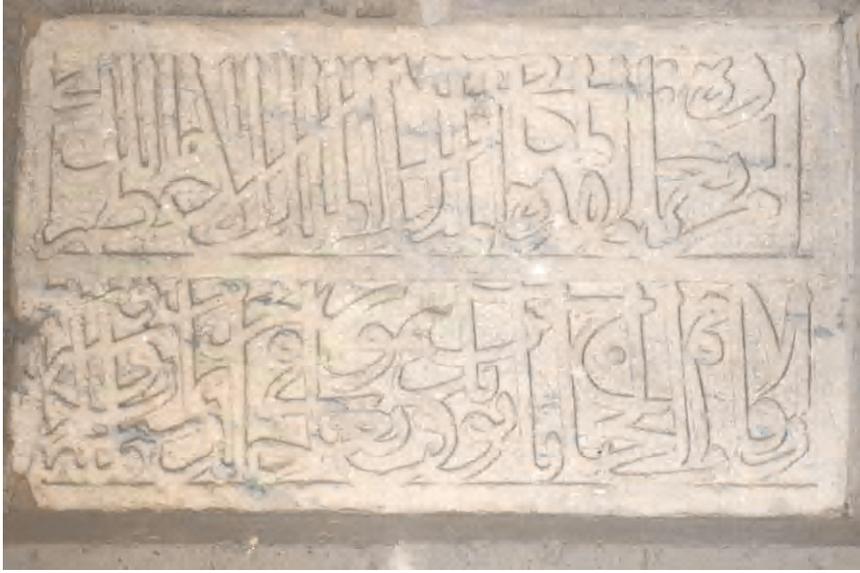
Fotoğraf 186- Baük Bey Türbesi, eyvanlı bölüm, kuzey cephe

Fotoğraf 187- Babük Bey Türbesi, eyvanlı bölüm, pencereler

Fotoğraf 188- Babük Bey Türbesi, eyvanlı bölüm, mihrap penceresi

Fotoğraf 189-Babük Bey Türbesi, eyvanlı bölümde bulunan kitabe

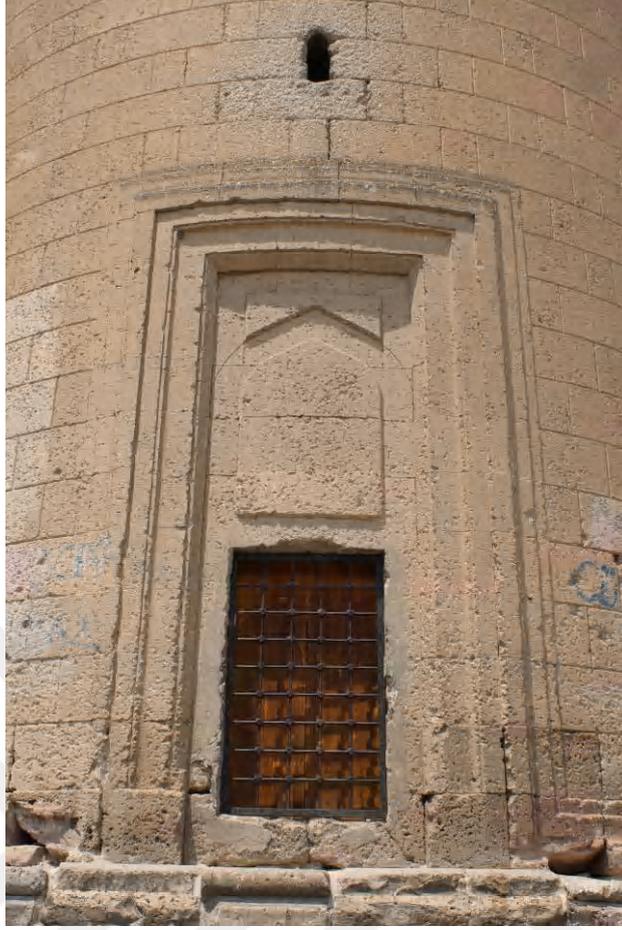
Fotoğraf 190- Sırçalı Kümbet

Fotoğraf 191- Sırçalı Kümbet, kuzey cephe

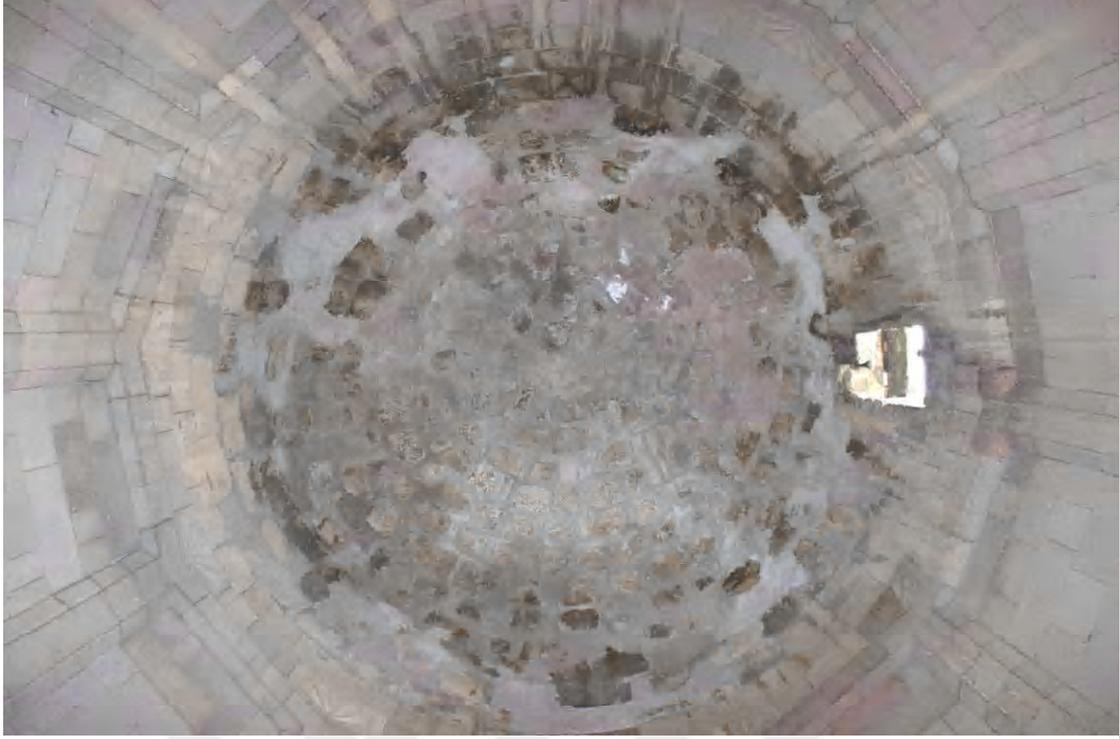
Fotoğraf 192- Sırçalı Kümbet, batı ve güney cephe pencereler

Fotoğraf 193- Sırçalı Kümbet güney pencereleri

Fotoğraf 194- Sırçalı Kümbet, kubbeye geçiş bingiler

Fotoğraf 195- Sırçalı Kümbet, üst örtü

Fotoğraf 196- Sırçalı Kümbet, mihrap

Fotoğraf 197- Sırçalı Kümbet, doğu penceresi üzerindeki geçmeli taş

Fotoğraf 198- Sırçalı Kümbet mescit kısmı

Fotoğraf 199- Sırçalı Kümbet, taç kapı

Fotoğraf 200- Sırçalı Kümbet, taç kapı bordürleri üzerindeki süsleme

Fotoğraf 201- Sırçalı Kümbet, taç kapı kavsara alınlığındaki kabaralar

Fotoğraf 202- Sırçalı Kümbet, taç kapı, batı sütunçe

Fotoğraf 203- Sırçalı Kümbet mihrap detayı

Fotoğraf 204- Suya Kanmış Hatun Türbesi

Fotoğraf 205- Suya Kanmış Hatun Türbesi, saçak altın yazı kuşağı

Fotoğraf 206- Suya Kanmış Hatun Türbesi, kemerler ve st örtüye geçiş

KAYSERİ'DE ERATNA DÖNEMİ TÜRBELERİNDE TAŞ TEZYİNAT

ORIJINALLIK RAPORU

%**6**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**6**

İNTERNET
KAYNAKLARI

%**3**

YAYINLAR

%

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	www.jasstudies.com İnternet Kaynağı	%1
2	www.scribd.com İnternet Kaynağı	%1
3	www.thefreelibrary.com İnternet Kaynağı	%1
4	dergipark.ulakbim.gov.tr İnternet Kaynağı	<%1
5	www.tarihtarih.com İnternet Kaynağı	<%1
6	es.scribd.com İnternet Kaynağı	<%1
7	birdeburadandinleyin.blogspot.com İnternet Kaynağı	<%1
8	hutad.hacettepe.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1

ÖZGEÇMİŞ

1980 yılında Kayseri’de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kayseri’ de tamamladı. Kayseri Lisesi’nden mezun olduktan sonra 1999-2003’te Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü’nde öğrenim gördü. 2014 yılında Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı’nda yüksek lisansa başladı.

İletişim Bilgileri:

Telefon: 0505 5839267

Mail: ssm5633@gmail.com

